

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Libor Chovanec

Smlouva o spotřebitelském úvěru a pravidla jednání
poskytovatele

Rigorózní práce

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem rigorózní práci na téma „*Smlouva o spotřebitelském úvěru a pravidla jednání poskytovatele*“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Pardubicích dne 21. 5. 2022

.....
Mgr. Libor Chovanec

Abstrakt česky

V předkládané rigorózní práci se autor zabývá problematikou spojenou se spotřebitelskými úvěry na základě zákona č. 257/2016 Sb. o spotřebitelském úvěru, zejména povinnostmi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů a pravidly jejich jednání, převážně jejich povinností jednat s odbornou péčí, jejich informační povinností a povinnostmi souvisejícími s posouzením úvěruschopnosti spotřebitele.

Abstrakt anglicky

In this rigorous work, the author analyses issues associated with consumer credits on the basis of law no. 257/2016 the Consumer Credit Act, especially the obligations of lender of consumer credit and rules of their conduct, mainly their obligations to act with professional care, their information obligations and obligations related to the assessment of creditworthiness.

Klíčová slova

spotřebitel, spotřebitelský úvěr, ochrana spotřebitele, poskytovatel spotřebitelského úvěru, posouzení úvěruschopnosti, informační povinnost, dohled nad finančním trhem

List of key words

consumer, consumer credit, consumer protection, lender of consumer credit, assessment of creditworthiness, information requirements, financial supervision

Seznam použitých zkratk

BGB	Bürgerliches Gesetzbuch
CCD	Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice rady 87/102/EHS
ČNB	Česká národní banka
ČOI	Česká obchodní inspekce
eIDAS	Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 910/2014 ze dne 23. července o elektronické identifikaci a službách vytvářející důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES
EU	Evropská unie
Kč	Koruna česká
MCD	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. 2. 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/210
Nejvyšší soud	Nejvyšší soud České republiky
NSS	Nejvyšší správní soud České republiky
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
RPSN	Roční procentní sazba nákladů
Ústavní soud	Ústavní soud České republiky
ZČNB	zákon č. 6/1993 Sb. o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů
ZFA	zákon č. 229/2002 Sb. o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů
ZOS	zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů
ZSÚ	zákon č. 257/2016 Sb. o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů

Obsah

1	ÚVOD	6
1.1	Cíle práce a výzkumné otázky	6
1.2	Zvolená metodologie a koncepce práce.....	8
1.2.1	Tuzemská legislativa	9
1.2.2	Evropská legislativa.....	10
2	Pojem spotřebitelský úvěr	12
2.1	Zařazení úvěru v rámci finančního trhu.....	12
2.2	Zápůjčka, úvěr a spotřebitelský úvěr	13
3	Poskytovatel úvěru – nebankovní poskytovatel	16
3.1	Srovnání s právní úpravou na Slovensku a dílčí závěr	19
3.2	Ostatní subjekty na trhu spotřebitelských úvěrů	20
3.2.1	Spotřebitel.....	20
3.2.2	Fyzická osoba, která není spotřebitelem.....	24
3.2.3	Zprostředkovatel	25
3.2.4	Samostatný zprostředkovatel	26
3.2.5	Vázaný zástupce a zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru	27
4	Informační povinnost a jednání se spotřebitelem	28
4.1	Odborná péče poskytovatele spotřebitelského úvěru.....	29
4.2	Náležitě vysvětlení	32
4.3	Způsob poskytnutí informací	33
4.4	Pravidla jednání se spotřebitelem a předmluvní informace	34
4.5	Pravidla pro reklamu.....	36
4.6	Důsledky porušení informační povinnosti	38
4.7	Dílčí závěr.....	40
5	Posouzení úvěruschopnosti	42
5.1	Obecně k posuzování úvěruschopnosti spotřebitele	42
5.2	Způsob posouzení a prověření úvěruschopnosti spotřebitele	45
5.2.1	Posuzování úvěruschopnosti u tzv. zpětné hypotéky	47
5.3	Databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele	49
5.4	Následky nepravdivých nebo neúplných informací poskytnutých spotřebitelem	51
5.5	Soukromoprávní důsledky při porušení povinností u posouzení úvěruschopnosti spotřebitele.....	53
5.6	Dílčí závěr	57
5.7	Přezkum posuzování úvěruschopnosti spotřebitele v exekučním řízení.....	59
5.8	Obecně k možnosti přezkumu exekučního titulu.....	60
5.9	Dílčí závěr	62
6	Forma a obsah smlouvy o spotřebitelském úvěru	63
6.1	Trvalý nosič dat	64
6.2	Uzavírání smlouvy pomocí elektronických prostředků na dálku	66
6.3	Dílčí závěr.....	73
7	Seznam pramenů	75
7.1	Monografie a sborníky	75
7.2	Časopisy	79
7.3	Soudní judikatura a stanoviska	81
7.4	Právní předpisy	85
7.5	Internetové zdroje	87
7.6	Ostatní zdroje.....	90

1 ÚVOD

Na trhu se spotřebitelskými úvěry se dostávají do vztahu dva rozdílné světy, svět obyčejných lidí, kteří si půjčenými penězi plní své sny a uspokojují své potřeby, a naproti tomu svět věřitelů, podnikatelů, kteří chtějí své peníze zhodnocovat a produkovat zisk. Ohledně vztahu těchto dvou světů panovala vždy spousta otázek, jak etických, ekonomických či právních. V průběhu dějin, v každém období, se vždy měnily postoje k pravidlům půjčování peněz. Jiný postoj má společnost k úvěrování v době války nebo v době krize a jiný postoj má v době ekonomického růstu a blahobytu. Nyní se nacházíme v období, kdy je primární snahou, a to obecně v jakémkoliv obchodu, ochrana spotřebitele. Právní úprava se proto podřizuje převážně tomu, aby se obyčejní lidé, kteří dané problematice příliš nerozumí, nemohli spálit, ale aby tento obchod i nadále mohl fungovat. Vystávají však následně otázky, kde je ta hranice ochrany spotřebitele, aby byla dostatečná, ale nikoliv přílišná, kdy je potřebná a v jakých ohledech již kontraproduktivní. Půjčování peněz je významným společensko-ekonomickým jevem a má nedozírné důsledky v životech občanů. Stát chce mít zájem na tom, aby právní vztahy související s úvěry byly spravedlivé a transparentní, nad čímž chce mít svůj účinný dohled. Zákonodárce a potažmo dohledový orgán tak kladou na poskytovatele spotřebitelských úvěrů celou řadu povinností a jeho činnost podmiňují dodržováním množstvím pravidel.

1.1 Cíle práce a výzkumné otázky

Cílem práce je zaměřit se na úpravu spotřebitelského úvěru dle zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSÚ“). Vzhledem k omezenému rozsahu rigorózní práce se pochopitelně nelze zabývat otázkami ve vztahu ke všem ustanovením tohoto zákona, proto se autor v této práci zaměřuje pouze na aspekty vybraných povinností poskytovatelů spotřebitelských úvěrů a pravidla jejich jednání, převážně jejich povinnost jednat s odbornou péčí, jejich informační povinnosti, povinnosti související s posouzením úvěruschopnosti spotřebitele a dodržování požadavku na písemnou formu smlouvy o spotřebitelském úvěru.

Počínaje základním rozbohem samotného institutu úvěru a s tím souvisejících pojmů se následně autor snaží v průběhu práce zkoumat následující výzkumné otázky:

1) Poskytoval spotřebitelského úvěru aneb jaký je rozdíl mezi poskytováním úvěru podnikatelským a nepodnikatelským způsobem?

Autor se hodlá zabývat aplikačním problémem, který vniká za situace, kdy právní regulace sice nechce postihovat „přátelské“ zapůjčování peněz, ale na druhou stranu chce potírat obcházení zákona, kdy se určitá osoba vyhýbá dopadům právní úpravy a schovává se za skutečnost, že nepůjčuje peníze z pozice podnikatele. Kde je ona hranice mezi poskytnutím úvěru podnikatelským a nepodnikatelským způsobem?

2) Přispívá přílišný důraz na informační povinnost ve vztahu ke spotřebiteli spíše k jeho dezinformaci?

V radě členských států EU lze spatřovat tendence, které byly do této doby spíše typické pro spotřebitelskou ochranu v USA. Jedná se o informační povinnosti ve vztahu ke spotřebitelům. Existují názory, že přílišná informační povinnost pro podnikatele spíše vede k opačnému efektu nežli k tomu, který byl pro spotřebitele původně rozumně předpokládán. Jedním z dalších cílů práce je zaměřit se na tuto problematiku a zjistit, v jakém rozsahu se to týká povinností poskytovatelů, popřípadě zamyslet se nad úpravou de lege ferenda.

3) Kdy a jak je úvěruschopnost spotřebitele náležitě prověřena a jakým způsobem se na tom podílí sám spotřebitel?

Tato otázka směřuje k činnostem souvisejícím s posuzováním úvěruschopnosti spotřebitele. Autor se snaží zkoumat, za jakých podmínek lze již spotřebitele považovat za úvěruschopného a jaké se s tím pojí praktické problémy a důsledky

4) Jaké jsou soukromoprávní sankce pro poskytovatele při porušení povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele?

Pro případ nedodržení povinnosti poskytovatele řádně posoudit úvěruschopnost spotřebitele jsou v zákoně zakotveny vedle veřejnoprávních také soukromoprávní sankce. U této otázky se chce autor zabývat aktuálním vývojem tohoto tématu a v kontextu rozhodovací praxe Soudního dvora EU.

5) Lze přezkoumávat řádné posuzování úvěruschopnosti spotřebitele v exekučním řízení?

Touto problematikou se hodlá autor zabývat vzhledem k související nedávno přijaté a hojně diskutované judikatuře Ústavního soudu, která je některými autory označována za přelomovou a naopak rozporuplnou.

6) Lze splnit požadavek na uzavírání smlouvy o spotřebitelském úvěru písemnou formou za pomoci elektronických prostředků na dálku?

Obecně uzavírání smluv pomocí elektronických prostředků na dálku se ukázalo býti i kvůli celosvětové pandemii akutním tématem. Pro nedodržení požadavků na formu smlouvy o spotřebitelském úvěru byly v zákoně stanoveny jisté důsledky a v odborné veřejnosti existují různé názory, jak na splnění požadavku písemné formy nahlížet. Autor se chce zabývat těmito rozličnými názory a najít z nich své východisko.

1.2 Zvolená metodologie a koncepce práce

Metodologie se zabývá správnými postupy při nalézání platného práva a bezprostředně přitom navazuje na právně filozofická východiska. Smysl právní metodologie jednak udává, jaké otázky si máme klást při hledání toho, co je po právu, a jednak stanovuje, jaké skutečnosti máme při hledání odpovědi na tyto otázky zohlednit.¹

Pro zpracování tématu jsou využívány standardní interpretační metody, to znamená, že základní poznatky o smyslu normativního textu zákonů, nebo jiných právních předpisů a dalších forem psaného práva bude využíván jazykový a systematický výklad.² Na to navazuje nadstandardní metoda teleologického a komparativního výkladu, a to zejména za situace, kdy se autor zabývá smyslem dané úpravy a porovnává jej s předchozí úpravou.³ Za pomoci srovnávací metody bude také porovnáváno, jakým způsobem provedl zákonodárce transpozici stěžejních unijních předpisů, k čemuž by měla být také využívána metoda analýzy a syntézy.

K výše uvedenému je poté užívána kombinace historicky subjektivního výkladu, kdy jde o stanovování významu, který s interpretovaným textem předpisu spojoval jeho autor,

---

¹ MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 8-11.

² HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

³ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 6. vydání. Plzeň: Aleš Čaněk, 2013, s. 29.

tedy skutečné vůle historického zákonodárce a naproti tomu recentně objektivního výkladu, kterým je zkoumáno, jaký objektivní význam má zákonný text pro jeho adresáta.⁴ Snahou autora je rovněž uvádění konkrétních ustanovení zákona na praktických reálných příkladech. Posléze, za pomoci uvedených metod a výkladů, vyhodnotit zjištěné poznatky a metodou syntézy vymezit dílčí i obecné závěry k předem stanoveným hypotézám.

V úvodu práce si autor klade základní výzkumné otázky, kterých by se chtěl v průběhu zpracování práce dotknout. Na základě dílčích závěrů v jednotlivých kapitolách se poté snaží tyto výzkumné otázky zodpovědět.

Z pohledu zdrojů práce se chce autor zaměřit zejména na aktuální komentářovou literaturu, přičemž má v úmyslu porovnat některé otázky také se starší komentářovou literaturou zabývající se spotřebitelskou ochranou a rovněž s vybranou zahraniční literaturou. V rámci alespoň částečné komparace, byť není hlavním cílem této práce, chce autor zkoumat i právní úpravy v rámci EU, zejména právní úpravu Slovenské republiky. Mimo to se chce autor zaměřit na aktuální odborné články týkající se dané problematiky pro zmapování, analýzu a vyhodnocení názorů odborné veřejnosti na jednotlivé otázky. Pozornost chce autor věnovat také dohledovým benchmarkům a doporučením dohledového orgánu ČNB. V neposlední řadě se autor zaměří také na vytyčení aktuální a relevantní judikatury, která se zkoumaných otázek dotýká, a to jak v rámci tuzemské soustavy soudů, včetně judikatury Ústavního soudu, tak v rámci rozhodovací praxe Soudního dvora EU.

1.2.1 Tuzemská legislativa

Na úrovni ústavního pořádku nejsou žádné specifické normy ústavněprávní síly dopadající na oblast úvěrů pro spotřebitele.⁵ Dotýká se však ústavně zaručených práv vlastnit majetek a ústavně zaručeného práva podnikat.⁶ Ústavy jako takové se dotýká pouze v souvislosti s postavením České národní banky, do jejíž činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona.

Základ soukromoprávní úpravy úvěru je obsažen v zákoně č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“). Jakožto *lex generalis*

---

⁴ MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 82-83.

⁵ Důvodová zpráva k ZSÚ, I. Obecná část, čl. 2, s. 1.

⁶ čl. 98 odst. 1 zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů a čl. 11 a čl. 26 zákona č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

stanovuje základní znaky úvěrové smlouvy, vymezuje proces kontraktace, definuje smluvní strany, formu smlouvy a také její podstatné náležitosti.⁷

Stěžejním soukromoprávním předpisem upravující úvěry, kterému bude také věnována v této práci největší pozornost je již výše uvedený ZSÚ. Tento zákon zpracovává příslušné předpisy EU, kterým bude věnován větší prostor níže. Upravuje činnost osob oprávněných poskytovat a zprostředkovávat spotřebitelský úvěr, včetně činnosti těchto osob v zahraničí, práva a povinnosti při poskytování a zprostředkování spotřebitelského úvěru a působnost správních orgánů v této oblasti. Těmto dvěma předpisům bude věnována největší pozornost, jelikož se smlouvy o spotřebitelském úvěru dotýkají převážným způsobem.

Úpravu spotřebitelských úvěrů však doplňují další předpisy. Jedním z takových předpisů je zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOS“), jenž se vztahuje na nabízení a poskytování služeb (úvěru) v případech, kdy k plnění dochází na území České republiky. Svým způsobem tvoří subsidiární právní základ pro úpravu obsaženou v ZSÚ.

Jak již bylo předestřeno výše, poskytování úvěrů se také dotýká zákon č. 6/1993 Sb. o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZČNB“), a to v důsledku přenesení působnosti dohledu nad poskytováním spotřebitelského úvěru, ale i dohledu nad finančním trhem obecně právě na Českou národní banku.

Problematiky spotřebitelských úvěrů se také dotýká zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZFA“), na jehož základě je finanční arbitr příslušný k rozhodování sporu spadajícího jinak do pravomoci českých soudů, jedná-li se o spor mezi spotřebitelem a věřitelem nebo zprostředkovatelem při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru nebo jiného úvěru, zápůjčky, či obdobné finanční služby.

1.2.2 Evropská legislativa

Pro spotřebitelské úvěry je stěžejní zejména směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS⁸ (dále jen „CCD“), která reagovala na významné rozdíly mezi právními

---

⁷ Smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a zrušení směrnice Rady 87/102/EHS. Úř. Věst. L 133/66, 22. května 2008.

předpisy jednotlivých členských států v oblasti úvěrů pro fyzické osoby, jelikož každý členský stát upravoval ochranu spotřebitele u úvěrových smluv vlastním rozličným mechanismem ochrany spotřebitele, což mělo za následek také narušení hospodářské soutěže v rámci Evropské unie.⁹ Hlavním cílem však bylo přizpůsobit právní úpravu značnému vývoji v druzích nabízených úvěrových nástrojů a rozvinutí jejich využití.¹⁰

Dalším důležitým předpisem je směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. 2. 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010¹¹ (dále jen „MCD“). Evropská unie tímto reagovala na negativní sociální a hospodářské důsledky neodpovědného chování účastníků finančního trhu se spotřebitelskými úvěry.¹² Je základem pro vytvoření kvalitativních standardů pro služby spojené s poskytováním úvěru a přináší požadavek na zavedení opatření týkající se požadavku na oprávnění k činnosti, dohled a obezřetnost.¹³ Rada pro finanční stabilitu zde stanovuje základní zásady poskytování úvěrů na nemovitosti určené k bydlení.

Směrnice CCD později také dostala změny směrnicí Komise 2011/90/EU ze dne 14. 11. 2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice CCD, kterou stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů.¹⁴ Na tyto dvě směrnice ještě navazuje nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1125/2014 ze dne 19. září 2014, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a rady 2014/17/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se minimální peněžní částky pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání nebo srovnatelné záruky pro zprostředkovatele úvěru.¹⁵

---

⁹ HOFMANN, Markus. *Die Reform der verbrauchercredit-richtlinie (87/102/EWG)*. Buch. XXIII, Hardcover De Gruyter, 2007, s. 5-7.

¹⁰ Odst. 3) CCD.

¹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. února 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010. Úř. Věst. L 60/34, 28. února 2014.

¹² Odst. 3) MCD.

¹³ Odst. 8) MCD.

¹⁴ Směrnice komise 2011/90/EU ze dne 14. listopadu 2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES, kterou se stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční sazby nákladů. Úř. Věst. L 296/35, 15. listopadu 2011.

¹⁵ Nařízení komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1125/2014 ze dne 19. září 2014, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se minimální peněžní částky pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání nebo srovnatelné záruky pro zprostředkovatele úvěru. Úř. Věst. L 305/1, 24. října 2014.

2 Pojem spotřebitelský úvěr

Z teoretického hlediska se chce autor nejdříve zabývat tím, kam se institut úvěru systematicky a terminologicky řadí. Jaký je rozdíl mezi úvěrem ve smyslu občanského zákoníku a ve smyslu zákona o spotřebitelském úvěru, nebo jaký je rozdíl mezi úvěrem a zápůjčkou. Pro širší představu o samotném institutu úvěru je níže autorem zařazen do členění finančního trhu.

2.1 Zařazení úvěru v rámci finančního trhu

Úvěr je současně pojmem ekonomickým i právním, v nejjednodušší podobě jej můžeme definovat jako vztah vznikající při návratném poskytování peněžních prostředků mezi subjekty za předem dohodnutých podmínek.¹⁶ Jeho nezbytnost je dána existencí rozvinutého zbožího oběhu a funkce peněz jako platidla. Úvěr jednoduše slouží k přemístění toku peněz od subjektů, jež mají dočasně volné finanční prostředky,¹⁷ jiným subjektům, u kterých naopak vzniká dočasně jejich zvýšená potřeba.¹⁸

Úvěrování je součástí finančního trhu, kde se soustřeďuje nabídka a poptávka po finančních nástrojích včetně peněz. Úvěry v rámci finančního trhu spadají především do kategorie dluhového trhu. Dluhový trh představuje trh s dluhovými finančními nástroji s určitou splatností, kde je jedna strana věřitel a druhá strana dlužník. Posuzovaným kritériem je v této oblasti především finanční, resp. úvěrové riziko. Jedná se o riziko ze ztráty finančních prostředků v důsledku selhání dlužníka tím, že nedostojí svým závazkům a tím způsobí věřiteli ztrátu, jakožto držitelé pohledávky.¹⁹

Z pohledu terminologie občanského práva se označení smluvních stran smlouvy o úvěru, tedy věřitele a dlužníka, posuzuje jako příliš obecné a nesystémové, z tohoto důvodu bylo nahrazeno označením úvěrovaný a úvěrující.²⁰

---

¹⁶ MAREK, Karel. Smlouva o úvěru. *Bulletin advokacie*, 2005, č. 11-12, s. 29.

¹⁷ PRICE, Ray. *Business and You as a Consumer, Worker, and Citizen*. 5. ed. General business for everyday living. 1979, s. 89.

¹⁸ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 94.

¹⁹ JÍLEK, Josef. *Finanční trhy a investování*. 1. vydání. Praha: Grada, 2009, s. 63-67.

²⁰ ELEK, Štefan. In HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 690.

2.2 Zápůjčka, úvěr a spotřebitelský úvěr

Zápůjčka je zařazena v OZ mezi relativní majetková práva v části čtvrté, oddílu 6, a systematicky je řazena před úpravu úvěru. Základní ustanovení spočívá v závazku zapůjčitele přenechat vydlužiteli zastupitelnou věc tak, aby ji užil podle libosti a po čase vrátil věc stejného druhu. Předmětem zápůjčky tak nemusí být výhradně finanční prostředky, ale prakticky jakákoliv hmotná věc. Smlouva o zápůjčce je smlouvou reálnou, to znamená, že smlouva vznikne přenecháním předmětu zápůjčky vydlužiteli.²¹ Zápůjčka je pojmově bezúplatná, avšak tato úplata může být mezi stranami sjednána, jedná-li se o peněžitou zápůjčku, lze ujednat úroky, u nepeněžité zápůjčky lze ujednat místo úroků plnění přiměřeného většího množství nebo věci lepší jakosti, ale téhož druhu.

V následujícím oddílu 7, části čtvrté občanského zákoníku nalezneme obecnou úpravu úvěru. Smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky. Oproti zápůjčce se úvěr rozlišuje tím, že se jedná o konsensuální kontrakt, který vzniká již souhlasným projevem vůle smluvních stran smlouvu uzavřít. Jedná se o pojmově úplatnou smlouvu jejímž předmětem jsou výhradně peněžní prostředky.²² Smlouva o úvěru nemůže být sjednána jako bezúročná, nedohodnou-li se smluvní strany na výši úroku, je úvěrovaný povinen zaplatit úroky, které obvykle požadují banky v místě dle sídla úvěrovaného a v době uzavření smlouvy o úvěru.²³ Pro smlouvu o úvěru není předepsaná písemná forma.

Je-li uzavírána smlouva o úvěru se spotřebitelem, musí být respektována úprava závazků ze smluv uzavíraných se spotřebitelem dle § 1841 až 1851 o finančních službách a celá řada zvláštních podmínek, jež jsou obsaženy v ZSÚ, o kterých bude dále v této práci pojednáno.

Podstatnými prvky, jež jsou pro spotřebitelský úvěr definičními, je samotná činnost spočívající ve financování. Musí jít o poskytování či zprostředkování úvěru, a to spotřebiteli.

---

²¹ POHL, Tomáš. In ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek V, (§ 1721-2520)*. Praha: Wolter Kluwer ČR, a.s., výklad k § 2390.

²² BÁNYAIOVÁ, Alena, BÁNYAIOVÁ, Lucie. In ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek V, (§ 1721-2520)*. Praha: Wolter Kluwer ČR, a.s., výklad k § 2395.

²³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2011, sp. zn. 32 Cdo 3516/2009.

V ustanovení § 2 ZSÚ nalezneme definici pojmu spotřebitelského úvěru, který vymezuje daný pojem širěji jako:

- a) *odloženou platbu,*
- b) *peněžitou zápůjčku,*
- c) *úvěr,*
- d) *nebo obdobnou finanční službu poskytovanou nebo zprostředkovanou spotřebiteli.*

Dále jej také vymezuje spolu s jeho dalšími podkategoriemi, kterými jsou:

- a) *spotřebitelský úvěr na bydlení,*
- b) *spotřebitelský úvěr jiný než na bydlení,*
- c) *vázaný spotřebitelský úvěr.*

Lze uzavřít, že spotřebitelský úvěr není zvláštním smluvním typem, ale jedná se o právní úpravu, která se vztahuje na různé smluvní typy (včetně peněžité zápůjčky a úvěru), pokud je těmito smlouvami sjednáván spotřebitelský úvěr.²⁴

Vedle úvěru a zápůjčky definuje ZSÚ také jako jednu z kategorií odloženou platbu. Jedná se o tzv. pasivní financování, kdy jde jinými slovy o odložení splatnosti za již poskytnuté plnění, a to ať už jde o koupi zboží či poskytnutí služby. Odložená platba je stále více využívaným moderním prostředkem prodeje, zejména v online internetovém prostředí.²⁵ Spotřebiteli je jednoduše dodáno určité zboží či nějaká služba, avšak zaplatí za ně až později. Dodavatel či poskytovatel však za to v praxi požaduje poplatek např. 5 Kč za každých odložených 100 Kč. Související výhody pro spotřebitele jsou poněkud sporné, nicméně důležité je, že na tento vztah také dopadá materie ZSÚ. Nejde však o jakýkoliv případ, kdy si smluvní strany sjednají pozdější úhradu za poskytnuté plnění (např. vystavení faktury), musí jít o platbu, která je odložena navzdory tržní praxi.²⁶

ZSÚ dále vymezuje pojem obdobné finanční služby. Při rozeznání, zdali jde o finanční službu, si nevystačíme s pouhým zařazením do určitého typu smluv, ale je třeba sledovat zejména ekonomický obsah daného vztahu. Může jít o smlouvy, které nemají zdánlivě obecný charakter finanční služby, ale v souvislosti se svými ujednáními se finanční

---

²⁴ ELEK, Štefan. In HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 690 – 714.

²⁵ HÁJKOVÁ, Monika. *Odložené platby na internetu: Jak fungují a kolik za ně zaplatíte* [online]. peníze.cz, 28. července 2016 [cit. 20. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.penize.cz/nakupy/314319-odlozene-platby-na-internetu-jak-funguji-a-kolik-za-ne-zaplatite>>.

²⁶ Blíže v důvodové zprávě k ZSÚ k § 2 „*Odloženou platbou ve smyslu spotřebitelského úvěru však není platba na fakturu, pokud není odložená splatnost faktury zpoplatněna a délka splatnosti není v rozporu s běžnou obchodní praxí.*“

službou stát mohou. Často bývá uváděna jako příklad smlouva o koupi najaté věci, smlouva o dílo či koupi, pokud je v nich sjednána odložená platba, může se však jednat i o smlouvy cestovní. Za finanční službu lze považovat i situace, které zde pojmově nezapadají, například pokud podnikatel odkoupí od spotřebitele jím vystavenou směnku nebo obdobný dlužnický cenný papír, jedná se ekonomicky o situaci rovnocennou s poskytnutím úvěru, respektive finanční služby.²⁷

---

²⁷ SLANINA, Jan a kol. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 6.

3 Poskytovatel úvěru – nebankovní poskytovatel

Poskytovat spotřebitelský úvěr jako podnikatel může pouze uzavřený výčet subjektů vyjmenovaný v § 7 ZSÚ, mezi které patří nejčastěji banky, spořitelni a úvěrová družstva nebo nebankovní poskytovatelé spotřebitelského úvěru.

Zvláštní pozornost chce autor věnovat právě nebankovním poskytovatelům spotřebitelského úvěru. Zákon jej definuje jako právnickou osobu, která je oprávněna poskytovat spotřebitelský úvěr na základě oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru uděleného Českou národní bankou. Jedná se o zavedení nově vzniklé kategorie osob oprávněných poskytovat spotřebitelský úvěr na základě udělené licence. Tato licence nahradila původní vázanou živnost a podrobila tyto subjekty určitým regulatorním a dohledovým požadavkům.²⁸

Licenci uděluje ČNB na základě žádosti, pro udělení licence musí žadatel splňovat řadu kvalitativních a kvantitativních obezřetnostních požadavků. Rámcově jsou tyto základní požadavky shrnuty v § 10 ZSÚ následovně:

(1) Česká národní banka udělí oprávnění k činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru žadateli, pokud:

- a) je akciovou společností, evropskou společností, nebo společností s ručením omezeným,*
- b) má sídlo i skutečné sídlo na území České republiky,*
- c) je důvěryhodný; podmínku důvěryhodnosti musí splňovat i ovládající osoba žadatele,*
- d) je odborně způsobilý,*
- e) má zřízení dozorčí radu s takovými pravomocemi, jako jsou pravomoci dozorčí rady akciové společnosti podle zákona upravujícího právní poměry obchodních společností a družstev, je-li společností s ručením omezeným,*
- f) má počáteční kapitál alespoň ve výši stanovené tímto zákonem,*
- g) splňuje požadavky na výkon činnosti podle § 15,*
- h) je jeho plán obchodní činnosti v oblasti poskytování spotřebitelských úvěrů podložený reálnými ekonomickými propočty,*

---

²⁸ Důvodová zpráva uvádí, že podle předchozí právní úpravy mohl být spotřebitelský úvěr poskytován na základě bankovní licence, v souvislosti s platebními službami podle zákona o platebním styku nebo v režimu živnostenského podnikání, v rámci vázané živnosti poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru.

- i) *návrh pravidel jednání se zájemci o uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru splňuje požadavky stanovené tímto zákonem,*
- j) *má průhledný a nezávadný původ finančních zdrojů; podmínku průhledného a nezávadného původu finančních zdrojů musí splňovat i ovládající osoba žadatele, a*
- k) *údaje uvedené v žádosti umožňují identifikaci žadatele v příslušném základním registru.*

Vedle toho jsou na nebankovní poskytovatele kladeny požadavky na řádný výkon této činnosti, kdy jsou povinni zavést a udržovat celou řadu pravidel a postupů souvisejících například s řádnou administrativou a účetními postupy, s pravidly odměňování svých pracovníků, s pravidly a postupy pro posuzování úvěruschopnosti, s problematikou spojenou s AML, s pravidly pro jednání se spotřebiteli, kteří jsou v prodlení, nebo pravidly pro vymáhání těchto pohledávek.

Jeden z požadavků také tvoří základní kapitál nebankovního poskytovatele, který musí činit alespoň 20.000.000 Kč a musí být průběžně udržován alespoň ve výši odpovídající 5 % objemu poskytnutých a dosud nesplacených úvěrů.

Jedním z definičních znaků spotřebitelského úvěru spočívá v tom, že daná finanční služba je určitou osobou spotřebiteli poskytována. Tato osoba je v ZSÚ definována v § 3 odst. 1) písm. d) jako poskytovatel, a to následovně:

„Poskytovatelem se rozumí ten, kdo jako podnikatel poskytuje spotřebitelský úvěr.“

Ve směrnici CCD však nalezneme definici poněkud jinou, konkrétně v jejím článku 3. písm. b) je osoba poskytující úvěr definována takto:

„Pro účely této směrnice se rozumí „věřitelem“ fyzická nebo právnická osoba, která v rámci své živnosti, podnikání nebo povolání poskytuje nebo slibuje poskytnout úvěr.“

Tento rozdíl vysvětluje důvodová zpráva k ZSÚ tím způsobem, že byly brány ohledy na pojmy využívané v OZ. Pojem poskytovatel nahradil pojem věřitele, jelikož dle OZ může být spotřebitel ve vztahu ze spotřebitelského úvěru jak dlužníkem, tak věřitelem, stejně jako poskytovatel.

Lze však uzavřít, že tím podstatným znakem pro poskytování spotřebitelského úvěru dle ZSÚ, je skutečnost, že osoba poskytující úvěr, ať ji nazýváme věřitel nebo poskytovatel, musí jednat z pozice „podnikatele“.

Podle autora však vyvstává aplikační problém v odlišení podnikání v oblasti spotřebitelských úvěrů a poskytování úvěrů nepodnikatelským způsobem.

O podnikatele se jedná v případě, kdy osoba samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem

činit tak soustavně za účelem dosažení zisku.²⁹ Nelze zapomínat ani na definici podnikatele uvedenou v § 420 odst. 2):

„Pro účely ochrany spotřebitele a pro účely § 1963 se za podnikatele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele.“

Při harmonizaci terminologie s komunitární úpravou se již dříve například v ZOS zákonodárce odchýlil od dřívější tradiční osnovy,³⁰ kdy se považovala za obchodníka nebo podnikatele osoba, jež je nadána podnikatelským oprávněním. Pro účely ochrany spotřebitele se pojmové pojetí podnikatele rozšířilo tím způsobem, že spotřebitel je chráněn i v případech, kdy jedná v právním styku s osobou, jež nemá podnikatelské oprávnění, ale fakticky se tak chová.³¹ Tímto se zabýval například i NSS ve svém rozsudku 5 Afs 148/2006 ze dne 21. 9. 2007,³² kdy potvrdil, že na rozdíl od práva veřejného, v soukromoprávní sféře nemá vliv na právní úkony absence oprávnění k podnikání.

Jedním z definičních znaků podnikání je soustavnost, kdy výdělečná činnost musí být ze strany podnikatele prováděna nepřetržitě nebo trvale. K tomuto se již vyjádřil Nejvyšší soud, který ve svém rozsudku 22 Cdo 679/2007 ze dne 22. 4. 2008 konstatoval, že soustavnost se musí vždy posuzovat s přihlédnutím ke konkrétnímu případu a není totožná s nepřetržitostí či trvalostí.³³ Postavení určité osoby jako podnikatele může založit i nepravdivost. Nelze však považovat za provozování podnikání činnost, kterou má osoba záměr provozovat jen zcela nahodile nebo výjimečně.

Tato otázka byla při přijímání ZSÚ velmi diskutována. V souvislosti s novou povinností poskytovatele disponovat s oprávněním od regulátora ČNB, vyvstávaly obavy, že zejména drobnější subjekty, které nedosáhnou na podmínky udělení licence k poskytování úvěrů, budou obcházet tuto povinnost s tím argumentem, že neposkytují peněžní prostředky za podnikatelským účelem, jelikož tak nečiní soustavně, ale pouze nahodile a výjimečně. Avšak kde je hranice soustavnosti a nahodilosti zákon ani judikatura dále blíže nespécifikovala.

---

²⁹ § 420 OZ.

³⁰ Srovnání s již neúčinným zákonem č. 513/1991 Sb. obchodním zákoníkem

³¹ Důvodová zpráva k OZ, s. 107-108.

³² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. září 2007, sp. zn. 5 Afs 148/2006-50.

³³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. dubna 2008, sp. zn. 22 Cdo 679/2007.

Východisko nastínila ČNB ve svém oficiálním stanovisku,³⁴ ale opět nelze jednoznačně učinit závěr. ČNB bude považovat za podnikatele tu osobu, která bude poskytovat úvěr soustavně za účelem zisku, přičemž soustavnost je třeba zkoumat vždy s ohledem na podmínky konkrétního případu. Pouze učinila opačný závěr nežli výše citované rozhodnutí Nejvyššího soudu, že za soustavnou činnost je možno považovat i takovou činnost, kterou má podnikatel v záměru vykonávat, byť jen nepravidelně, například jen několikrát do roka.

Aplikační problém vníká v tom smyslu, že právní regulace sice nechce postihovat „přátelské“ zapůjčování peněz, ale na druhou stranu chce potírat obcházení zákona, kdy se určitá osoba vyhýbá dopadům právní úpravy a schovává se za skutečnost, že nepůjčuje peníze z pozice podnikatele. Důvodová zpráva se vyjadřuje k pojmu „přátelskost“ v tom smyslu, že by se měla posuzovat individuálně, mj. na základě podmínek úvěrové smlouvy a vztahu mezi osobou věřitele a dlužníka. Přičemž ZSÚ jinými slovy považuje jakýkoliv zisk z půjčených peněz za plnění úplatné, které by nemělo být vyňato z působnosti zákona.³⁵

3.1 Srovnání s právní úpravou na Slovensku a dílčí závěr

Nabízí se zde komparace se Slovenskou právní úpravou oprávnění poskytovat spotřebitelský úvěr, která vykazuje oproti tuzemské právní úpravě řadu odlišností. Stejně jako u nás, i na Slovensku je potřeba zvláštního povolení k poskytování spotřebitelských úvěrů, kterou uděluje Národní banka Slovenska. Slovensko však zavedlo dvojí režim odvislý od rozsahu poskytovaných spotřebitelských úvěrů na tzv. „*bez omezení*“ a „*v omezeném rozsahu*“. Režim bez omezení je prakticky shodný s naší licenci pro nebankovního poskytovatele, přičemž výše základního kapitálu musí být minimálně 500.000 EUR, což je rapidně nižší částka než u základního kapitálu vyžadovaného v České republice. Od toho je vyčleněn nebankovní poskytovatel v omezeném rozsahu, kam spadají věřitelé, kteří poskytují spotřebitelský úvěr v omezeném objemu, který nepřekročí 10.000 EUR za 12 měsíců. Pro tyto věřitele je proces udělení licence do značné míry zjednodušen a mohou se o něj ucházet i fyzické osoby.³⁶ Do jisté míry tak Slovenský zákonodárce rozšiřuje působnost

---

³⁴ ČNB. *K některým ustanovením zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru* [online]. cnb.cz, 27. září 2016 [cit. 13. září 2017]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/.galleries/documents/FAQ_downloadgallery/k_nekterym_ustanovenim_zakona_c_257_2016.pdf>.

³⁵ Srov. s německou doktrínou, která úplatnost požaduje jako základní definiční prvek. JAUERNIG, Othmar. *Bürgerliches Gesetzbuch*. 17. Auflage. München: C.H. Beck, 2018, § 491.

³⁶ § 20, 20a, 20b zákona č. 129/2010 Z. z. Zákon o spotřebitelských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znění pozdějších předpisů.

zákona i na subjekty, kteří poskytují úvěry omezeně, sporadicky. K tomu jim uzpůsobil právní úpravu, která pro ně není natolik přísná v licenčním řízení jako pro běžného poskytovatele, ale dopadá na ně v rozsahu, ve kterém je pro ochranu spotřebitele žádoucí.

Jelikož v české právní úpravě toto rozdělení není a vše je podrobena udělení licence v „neomezeném“ režimu, dle názoru autora může existovat velká řada subjektů, jenž vytváří skupinu poskytovatelů postavených mimo působnost ZSÚ, kteří poskytují spotřebitelský úvěr bez dohledu ČNB, a to jenom proto, že na podmínky udělení licence z určitých důvodů nedosáhnou. Těmito důvody bývá dle názoru autora nejčastěji výše základního kapitálu a přebujelá povinná administrativa, kterou splňují převážně větší obchodní společnosti.

Jestliže se český zákonodárce rozhodl jít cestou jednotné licence ani neurčil hranici mezi poskytováním úvěru podnikatelským či nepodnikatelským způsobem, přičemž odlišení nechává na okolnostech konkrétního případu, autor dává na zvážení stanovení povinnosti povinné registrace jakékoliv úplatné půjčky, která by svým obsahem byla bývala pod působností ZSÚ. Registrace uzavřené smlouvy by mohla být realizována jednoduchým formulářem u ČNB. Takovou povinnost mají například advokáti, jestliže jsou účastníky smlouvy o advokátní úschově, advokáti musí její uzavření se základními údaji nahlásit skrze elektronický formulář České advokátní komory. ČNB by tímto způsobem měla přehled nad subjekty bez licence a podle vlastního uvážení, a podle okolností konkrétního případu by si sama vyhodnotila, zdali subjekt pouze sporadicky „přátelsky“ půjčuje peníze, nebo zdali tak činí již podnikatelským způsobem a bez licence obchází zákon.

V takovém případě by musel být přijat rovněž nástroj, který by k registraci těchto smluv věřitele motivoval. Takový nástroj by mohla být námitka relativní neplatnosti poskytnuta ve prospěch dlužníka, který by ji mohl uplatnit v případě, kdy věřitel nesplnil svou povinnost oznámit uzavření úplatné půjčky u ČNB.³⁷ Taková neplatnost by následně mohla vyvolat podobné negativní následky pro věřitele, jako například u neplatnosti smlouvy v důsledku neprověření úvěruschopnosti.

3.2 Ostatní subjekty na trhu spotřebitelských úvěrů

3.2.1 Spotřebitel

Ochrana spotřebitele je odůvodněna jeho postavením v úvěrovém vztahu. Existuje zde veřejný zájem vyrovnat jeho postavení slabší strany, jež je zapříčiněno mnoha hledisky.

---

³⁷ Takto zavedenou povinnost evidence poskytnutých půjček i „nepodnikatelským“ způsobem by mohl využívat i správce daně u stanovení daně z příjmu.

Je vnímána jako osoba nezkušená, neinformovaná, jenž není sama schopna prosadit své zájmy na trhu, kde dominuje otrlý, na zisk orientující se profesionální obchodník.³⁸ Těmito hledisky můžou být např. neznalost právní úpravy, informační asymetrie, nedostatek orientace v předmětné problematice a ekonomická převaha podnikatele. Ministerstvem financí toto bývá nazýváno Konceptem distributivní spravedlnosti. Tento koncept následuje myšlenku, že nejvíce zranitelné členy společnosti je potřeba chránit a společenské zdroje jim musí být distribuovány nikoliv dle toho co je tržně efektivní, ale dle toho, co je „spravedlivé“.³⁹

ZSÚ neobsahuje zvláštní definici spotřebitele, vyvstává proto otázka, zdali používat soukromoprávní definici, jež je v § 419 OZ:

„Spotřebitelem je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.“

Nebo jestli používat definici v úvodních ustanoveních ZOS, jež je předpisem veřejnoprávního charakteru, a který pojmem spotřebitele rozumí:

„Spotřebitelem se rozumí fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.“

Obě výše uvedené definice jsou transpoziční, jelikož každá z nich do našeho tuzemského právního řádu přebírá definice ve spotřebitelsko-právních směrnících Evropské unie, ať už jde o CCD, MCD nebo i další,⁴⁰ v těchto je často uváděna definice mírně odlišná, avšak lze shrnout, že se za spotřebitele považuje osoba, která:

„...je fyzickou osobou, a která jedná za účelem, který nelze považovat za její živnost, podnikání, řemeslo nebo povolání.“⁴¹

Při posuzování, jestli jde o spotřebitele, je primární sledovat účel jeho daného jednání. Je zcela irelevantní, zdali daná osoba disponuje podnikatelským oprávněním. I podnikatel může disponovat právy spotřebitele, jestliže v právním vztahu nedá najevo, že vystupuje na základě své podnikatelské činnosti.⁴² V tomto ohledu uvedení svého identifikačního čísla nebo sídla podnikatele nemusí nutně znamenat, že osoba nenaplnuje

---

³⁸ TICHÝ, Luboš. *Ochrana spotřebitele*. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014, s. 39.

³⁹ Srov. PRICE, Ray. *Business and You as a Consumer, Worker, and Citizen*. 5. ed. General business for everyday living, 1979, s. 112.

⁴⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů. Úř. věst. L 304/64, 22. listopadu 2011

⁴¹ TICHÝ, Luboš. VEČL, Tomáš. *Vývoj evropského spotřebitelského práva*. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2009, s. 100.

⁴² Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 10. ledna 2012, sp. zn. I. ÚS 1930/11.

znaky spotřebitele.⁴³ Takové hledisko je v souladu s ustálenou praxí Nejvyššího soudu, který dovodil, že označení účastníků včetně jejich identifikačního čísla ve smlouvě nedává bez dalšího odpověď na otázku, zda při vzniku závazkového vztahu bylo mezi účastníky zřejmé, že se týká jejich podnikatelské činnosti.⁴⁴ Tento právní názor sdílí i Ústavní soud, který nedávno opět potvrdil, že souvislost půjčování prostředků s podnikáním nelze prokazovat jen tím způsobem, že je ve smlouvě uveden údaj o sídle a identifikačním čísle podnikatele, ani tím, že smlouva „skrytě“ obsahuje ve formulářových ustanoveních blíže neurčené označení „podnikatelský účel“. Pro určení, zda se jedná o podnikatelský či spotřebitelský charakter vztahu tak je třeba vycházet ze všech podstatných okolností.⁴⁵ V případě, který posuzoval Ústavní soud, byla touto okolností například skutečnost, že dlužník si chtěl zápujčkou řešit nepříznivou finanční situaci a chtěl těmito prostředky uhradit dva spotřebitelské úvěry, které čerpal pro osobní a rodinné účely.

Lze shrnout, že pokud má být na jednu stranu úvěrové smlouvy hleděno jako na spotřebitele, je nutné zkoumat obsahové, materiální, kritérium u jejího uzavírání, a to v rámci profesní či obchodní aktivity na straně poskytovatele, a naopak mimo profesní či obchodní aktivity na straně spotřebitele. Naplnění takového kritéria, resp. skutečný účel uzavření a plnění úvěrové smlouvy je nutno zkoumat v každém jednotlivém případě, nelze vycházet z paušálního obecného charakteru dané osoby.⁴⁶

Dalšími komplikovanějšími situacemi k posouzení se zabýval Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESD“) například ve svém rozhodnutí Johann Gruber proti Bay Wa AG ve věci C-464/01. Soud posuzoval případ, kdy byla uzavřena smlouva týkající se zboží určeného z části k podnikatelskému a zčásti k soukromému účelu. Aby se mohla osoba v tomto případě dovolávat ustanovení na ochranu spotřebitele, musí být podnikatelský účel natolik okrajový, že má zanedbatelnou úlohu v celkovém smluvním vztahu.⁴⁷

Dalším významným rozhodnutí ESD, a to i v souvislosti se spotřebitelskými úvěry, padlo ve věci Foukje Faber proti Autobedrijf Hazet Ochten BV-C-497/13. ESD rozhodl, že pokud má vnitrostátní soud k dispozici skutkové a právní poznatky, musí posoudit z moci úřední, zda nebyla jedna ze stran v postavení spotřebitele. Soud však není povinen postavení

---

⁴³ Jeden z největších online obchodníků v České republice alza.cz má například ve svých obchodních podmínkách pravidlo, že uvede-li kupující v objednávce své identifikační číslo, bere na vědomí, že je ve smluvním vztahu s Alzou považován za podnikatele.

⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. června 2004, sp. zn. 32 Odo 1196/2003.

⁴⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 8. června 2021, sp. zn. II. ÚS 1176/21, bod 14.

⁴⁶ VEČEŘA, Jiří. *Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii*. Praha: Leges, 2013, s. 77.

⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 20. ledna 2005, *Oberster Gerichtshof: Johann Gruber proti Bay Wa AG, C-464/01*. s. I-458 a násl.

spotřebitele zkoumat, pokud nevyplývá ze spisu nebo v případě, kdy daná osoba nekomunikuje a nelze tyto informace získat prostým dotázáním.⁴⁸

Neméně důležitým rozhodnutím je také rozsudek ve věci *Maria Bucura proti SC Bancpost SA – C348/14*, jež stanovil, že také na spoludlužníka se vztahuje ochrana spotřebitele, nelze totiž dělat rozdíl mezi hlavním dlužníkem a spoludlužníkem, oba jsou v rovném postavení.⁴⁹

Soudní dvůr EU ve svém rozhodnutí ve věci *Francesco Benincasa vs Dentalkit* vyložil pojem spotřebitele rovněž takový způsobem, že nepovažuje za spotřebitele fyzickou osobu, která jedná v rámci příprav pro své budoucí podnikání.⁵⁰

Závěrem však nezůstává bez zajímavosti, že některé státy Evropské unie přiznávají postavení spotřebitele nikoli jenom fyzické osobě, což tvoří jeden z definičních znaků v definicích spotřebitele závazných v tuzemsku, ale postavení spotřebitele přiznávají ve specifických případech i právnickým osobám. Jednotlivé členské státy mohou v rámci harmonizace svého právního řádu se směrnicemi rozšířit daný okruh i jinak, respektive není stanoven explicitní zákaz rozšiřovat okruh spotřebitelů. Příkladem je Španělské království, kde ochranu norem spotřebitele může užívat i právnická osoba. Podle Španělských předpisů sloužících k ochraně spotřebitele jsou však takto chráněny pouze právnické osoby a subjekty bez právní subjektivity, které jednájí bez úmyslu dosažení zisku nebo mimo oblast obchodní nebo podnikatelské aktivity.⁵¹ Dle názoru autora to může mít v praxi opodstatnění a pokud je rozhodující skutečně účel, obsahové, materiální kritérium, se kterým se uzavírá smlouva, nemusí být v každém případě překážka pouze právní forma, když se fakticky jedná ve smluvním vztahu o slabší stranu.

---

⁴⁸ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 4. června 2015, *Froukje Faber proti Autobedrijf Hazet Ochten BV*, C-497/13.

⁴⁹ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 9. července 2015, *Maria Bucura proti SC Bancpost SA*, C-348/14.

⁵⁰ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 3. července 1997. *Benincasa proti Dentalkit*, C-269-95.

⁵¹ PAVLÍČEK, Libor. *Právnická osoba jako spotřebitel? Možná ano*. [online]. epravo.cz, 21. 3. 2017 [cit. 12. 11. 2021]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/pravnicka-osoba-jako-spotrebitel-mozna-ano-105513.html>>.

3.2.2 Fyzická osoba, která není spotřebitelem

V dubnu roku 2020 byla zákonodárci schválena novela ZSÚ, kterou se zejména do paragrafu týkajícího se omezení plateb souvisejících s prodlením spotřebitele doplnily ustanovení, kde se vedle spotřebitele rozšířila i ochrana na „fyzickou osobu, která však není spotřebitelem“.⁵² Ve vládním návrhu této novely předkladatel zdůvodnil tuto novelu tím, že v důsledku zpřísnění legislativy na poli spotřebitelských úvěrů se řada úvěrových predátorů přesunula od spotřebitelů k fyzickým osobám podnikajícím, na které ustanovení chránící spotřebitele nedopadá. Zákonodárce se proto rozhodl rozšířit i ochranu pro fyzické osoby, které nejsou spotřebiteli, obecně známé jako osoby samostatně výdělečně činné, ale do této skupiny nepatří pouze fyzické osoby podnikající, ale zahrnuje také osoby vykonávající svobodná povolání jako jsou lékaři či advokáti. Tato novela navázala na úpravu souběžně přijatou v zákoně o některých opatřeních v oblasti splácení úvěrů v souvislosti s pandemií COVID-19, jenž na mimořádnou situaci vyvolanou pandemií reagovala.

Zákonodárce výslovně upozorňuje, že důvodem rozšíření ochrany pro tuto skupinu osob není často probírané obcházení zákona (tzv. kvazipodnikatelskými úvěry),⁵³ ale právě nedostatečná ochrana těchto osob vůči poskytovatelům úvěru, kdy v některých úvěrových aspektech může být postavení těchto osob podobné jako u spotřebitele a může vystupovat v tomto vztahu s poskytovatelem jako slabší smluvní strana. Cílem tohoto rozšíření ochrany by mělo být zamezení masivního nárůstu nesplacených úvěrů v ekonomice a z nich plynoucích následků a omezení tzv. predátorských praktik některých poskytovatelů, kteří mají svůj podnikatelský model postaven na spekulaci s platební neschopností dlužníka.⁵⁴

---

⁵² Zákon č. 186/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů, znění účinné od 24. 4. 2020.

⁵³ Jedná se o obcházení ZSÚ, kdy se fiktivně poskytuje úvěr spotřebiteli, přestože formálně se dlužníkem z poskytnutého úvěru stává jako živnostník. Typicky jde o případy, kdy je poskytnutí úvěru podmíněno návštěvou živnostenského úřadu a předložením živnostenského listu. Jak bylo uvedeno již výše, uvedení identifikační čísla podnikatele nebo název v hlavičce „podnikatelský“ není určující.

⁵⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 186/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvru, ve znění pozdějších předpisů.

3.2.3 Zprostředkovatel

Zákon rozumí zprostředkovatelem toho, kdo jako podnikatel zprostředkuje spotřebitelský úvěr.⁵⁵ Zprostředkováním se pak rozumí nabízení možnosti sjednat spotřebitelský úvěr, předkládání návrhů na sjednání spotřebitelského úvěru, provádění přípravných prací směřujících ke sjednání spotřebitelského úvěru, sjednávání spotřebitelského úvěru nebo výkon práv a plnění povinností ze smlouvy o zprostředkování, a to vše jménem a na účet poskytovatele nebo jménem a na účet spotřebitele.⁵⁶ ČNB výslovně uvádí, že při posuzování, zdali jde o zprostředkovatele, není rozhodující, jestli tato osoba za svou činnost pobírá odměnu, protože otázka pobírání odměny v tomto případě není definičním znakem. Pro určení osoby jako zprostředkovatele považuje ČNB skutečnost, že daná osoba provádí výše uvedené činnosti jako podnikatel.⁵⁷

ČNB se také zabývala otázkou vymezení hranice mezi zprostředkováním, tzv. tipařstvím a marketingovou činností. Toto odlišení je zásadní pro daný vztah se spotřebitelem a okruh úpravy, který na onen vztah bude dopadat. Činnost zprostředkovatele, na rozdíl od činnosti tipaře nebo marketéra, je regulována úpravou ZSÚ, zejména týkající se licenční povinnosti pro zprostředkovatele.

U posuzování okolností jednotlivého případu je potřeba vycházet z vymezení hranice mezi tipařstvím, marketingovou činností nebo zprostředkováním spotřebitelského úvěru. Činnost tzv. „tipaře“ je dle §4 odst. 4. písm. b) ZSÚ výslovně vyjmutá, marketingová činnost úpravě ZSÚ naopak vůbec předmětné regulaci nepodléhá.

Tipař v zásadě nesmí přesáhnout hranici, kdy obecně zjistí zájem spotřebitele o uzavření smlouvy o úvěru, a tuto informaci společně s kontaktními údaji spotřebitele předá poskytovateli nebo zprostředkovateli úvěru. Zprostředkovatel totiž na rozdíl od tipaře činí i takové činnosti, jež poskytují spotřebiteli, potenciálnímu zájemci o úvěr, i takové informace o konkrétních vlastnostech úvěrového produktu, že jsou způsobilé vzbudit ve spotřebiteli zájem o tento daný úvěrový produkt.

---

⁵⁵ § 3 odst. 1) písm. e) ZSÚ.

⁵⁶ § 3 odst. 1) písm. b) ZSÚ.

⁵⁷ ČNB, *K některým ustanovením zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru* [online]. cnb.cz, 27. září 2016 [cit. 13. září 2017]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/galleries/documents/FAQ_downloadgallery/k_nekterym_ustanovenim_zakona_c_257_2016.pdf>.

V praxi to bývá často formou doporučení. Činnost tipaře by proto měla vést pouze k vyhledání neboli „vytipování“ zájemce o úvěr, nikoliv k jeho získání, respektive přesvědčení v podobě rozhodnutí mentálního či vážného zájmu o sjednání konkrétního úvěrového produktu. Je tomu tak podobně i u marketérů, kteří nesmí naplnit definiční znaky regulované činnosti. Reklamní činnost musí spočívat pouze v jejím šíření, kdy musí být zřejmé, že se jedná o reklamu, a nikoliv o vlastní sdělení šířitele.⁵⁸

3.2.4 Samostatný zprostředkovatel

Zákon rozumí samostatným zprostředkovatelem toho, kdo je oprávněn zprostředkovávat spotřebitelský úvěr na základě oprávnění od ČNB. Svou činnost vykonává na základě smlouvy uzavřené s jednou nebo více osobami oprávněnými poskytovat spotřebitelský úvěr, nebo smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru uzavřené přímo se spotřebitelem.⁵⁹

Jedná se tak vedle vázaného zástupce, zprostředkovatele vázaného spotřebitelského úvěru a zahraničního zprostředkovatele o další osobu oprávněnou zprostředkovávat spotřebitelský úvěr. K těmto subjektům důvodová zpráva k ZSÚ uvádí:

„Tuto živnost zákon nahrazuje kategoriemi nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru, samostatného zprostředkovatele, vázaného zástupce a zprostředkovatele vázaného spotřebitelského úvěru, které nově podřizuje určitým regulatorním a dohledovým požadavkům. Jedná se o kategorie, které nahradí stávající oprávnění ke zprostředkování spotřebitelských úvěrů.“

Svůj výkon činnosti provádí na základě smlouvy. V praxi se bude jednat o smlouvu s bankou či jiným nebankovním subjektem, kdy je na rozdíl od smlouvy se spotřebitelem ze zákona požadována písemná forma. Důvodem je požadavek na dohledatelnou, doložitelnou a ověřitelnou síť zprostředkovatelů u konkrétních poskytovatelů.⁶⁰ Charakter nebo typ smlouvy zákon výslovně nestanovuje, proto je možné využít stejně jako v přechodí právní úpravě smlouvu zprostředkovatelskou, smlouvu o obchodním zastoupení, smlouvu komisionářskou nebo i jinou inominátní.⁶¹

---

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ § 17 ZSÚ.

⁶⁰ SLANINA, Jan a kol. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 148.

⁶¹ Srov. WACHTLOVÁ, L. SLANINA, J. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 30–31.

3.2.5 Vázaný zástupce a zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru

Zprostředkovávat spotřebitelský úvěr je dále oprávněn dle písm. b) a c) § 16 ZSÚ vázaný zástupce a zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru. Vázaný zástupce je ten, kdo je oprávněn zprostředkovávat spotřebitelský úvěr na základě zápisu do registru oprávněných v oblasti spotřebitelského úvěru. Vázaný zástupce je omezen tím, že smí zprostředkovávat spotřebitelský úvěr pouze pro jednoho zastoupeného, a to na základě písemně uzavřené smlouvy.

Zastoupená osoba může být ve vztahu k daném vázanému zástupci pouze jedna a může se jednat jenom o poskytovatele nebo samostatného zprostředkovatele. Jak také uvádí důvodová zpráva k § 27 ZSÚ, zastoupená osoba nese za činnost svého vázaného zástupce plnou a bezpodmínečnou odpovědnost. Jde o podobný princip, jak je již znám déle na kapitálových a finančních trzích.⁶² Můžeme se s ním tedy setkat například v zákoně č. 24/2013 Sb. o investičních společnostech a investičních fondech, nebo v zákoně č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu.

---

⁶² Srov. DROBIŠ, Zbyněk. *Odpovědnost vázaného zástupce? Zodpovídá zastoupený* [online]. investujeme.cz, 14. srpna 2014 [cit. 25. října 2021]. Dostupné na <<https://www.investujeme.cz/clanky/odpovednost-vazaneho-zastupce-zodpovida-zastoupeny/>>.

4 Informační povinnost a jednání se spotřebitelem

Občanské právo zakotvuje informační povinnost v souvislosti s procesem uzavírání smlouvy pouze výjimečně, zejména v případech, kdy je spojena s ochranou spotřebitele.⁶³ Nedodržení těchto informačních povinností má obvykle jiné následky než neplatnost právního jednání. Může být důvodem pro odstoupení od smlouvy, založit odpovědnost za vady, prodloužit lhůtu k odstoupení od smlouvy nebo se může jednat i o správní delikt. Rozsah informační povinnosti se liší v závislosti na významu dané skutečnosti pro uzavření smlouvy. Pravdivost informací se posuzuje objektivně, jde-li o rozhodující skutečnosti.⁶⁴ O omyl v rozhodující skutečnosti se jedná, pokud by při znalosti pravdivé informace k uzavření smlouvy nedošlo.⁶⁵

Hned první informační zákonná povinnost se tak vztahuje ještě k době před uzavřením samotné smlouvy. ZSÚ používá institut poskytnutí a vysvětlení předmluvních informací, v § 94 odst. 1) požaduje poskytnutí informací vyčtené zejména v § 95 jako je druh spotřebitelského úvěru, celková výše úvěru, doba trvání úvěru, úroková sazba apod., ale ve svém druhém odstavci vyžaduje především náležité vysvětlení těchto informací. Vysvětlení by mělo mít zejména takový účinek, že spotřebitel bude schopen posoudit, zda navrhovaná smlouva o spotřebitelském úvěru odpovídá jeho potřebám a finanční situaci. Vysvětlení by se mělo také týkat důsledků prodlení s plněním a základní informace o jednotlivých nabízených produktech a jejich dopadech, v případě doplňkových služeb s nimi svázaných též vysvětlení následků pro spotřebitele spojených se samostatným ukončením jejich čerpání. Stejně povinnosti má také zprostředkovatel, nikoliv však zprostředkovatel vázaného spotřebitelského úvěru. Zprostředkovatel je vždy povinen poskytnout spotřebiteli předmluvní informace, bez ohledu na to, jestli úvěr pouze nabízí, nebo jestli bude uzavírat smlouvu přímo jménem poskytovatele. Zakládá se však domněnka, že splní-li povinnost poskytnout informace a náležité vysvětlení poskytovatel, platí, že tuto povinnost splnil i zprostředkovatel. Jestliže bude chtít využít zprostředkovatel této domněnky ve svůj prospěch v případě např. kontroly dohledového orgánu, měl by být schopen náležitě doložit skutečnost, že uvedená povinnost byla splněna poskytovatelem.

---

⁶³ SELUCKÁ, Markéta. *Koupě a prodej*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 7.

⁶⁴ KRONMAN, Anthony. *Mistake, Disclosure, Information, and the Law of Contracts* [online]. uchicago.edu, [cit. 29. listopadu 2021]. Dostupné na <<https://www.journals.uchicago.edu/doi/10.1086/467583?mobileUi=0&>>>.

⁶⁵ BERAN, Václav. In PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Václav a kol. *Občanský zákoník*. Komentář k § 583. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.

4.1 Odborná péče poskytovatele spotřebitelského úvěru

Nová jak evropská, tak závisle na tom i tuzemská legislativa nezavádí, ale spíše vyslovuje či formuje pravidla pro jednání se spotřebiteli.⁶⁶ Na prvním místě uvádí povinnost pro poskytovatele a zprostředkovatele jednat s odbornou péčí. Odborná péče není, zdá se záměrně, v ZSÚ vyspecifikována, nejspíše z toho důvodu, aby mohla být na základě určitého jednání poskytovatele u konkrétního obchodního případu zkoumána individuálně. Zákon předpokládá, že poskytovatel a zprostředkovatel z pozice podnikatele splňují určitý standard profesionála,⁶⁷ který jedná s určitou obchodnickou pílí a pečlivostí. Jedná se o princip, jenž byl zakotven již v zákoně č. 1/1863 Obecném zákoníku obchodním:

„Kdo jest z jednání, které jest na jeho straně obchodem, jinému povinen k péči, musí zachovati péči řádného kupce.“

Nelze však odbornou péčí vymezit samostatně, musí být hodnocena vždy v souvislosti s konkrétní činností podnikatele.⁶⁸ Komise pro cenné papíry pro potřeby nejen kapitálového trhu jmenuje některé příklady takových činností. Jedná se zejména o péči při přípravě podmínek pro poskytování služeb, nabízení těchto služeb, u procesu přijímání zákazníků, u uzavírání smluv, poradenství a vlastním prodeji služeb. Odborná péče se proto posuzuje vždy dle objektivních kritérií na základě konkrétního případu.⁶⁹ Judikatura i nauka dokonce vždy dovozovala, že pojem „odborná péče“ představuje péči vyšší intenzity než „péče řádného hospodáře“, kdy z požadavku odbornosti vyplývá též požadavek pečlivosti, přičemž „odbornou péčí“ je třeba rozumět péči průměrného profesionála, tzn. odborníka, který má svému oboru obvyklé znalosti, schopnost a který je využívá s tomu odpovídající obvyklou péčí a opatrností.⁷⁰

Pro splnění podmínek odborné péče zákon zavádí např. nové odborné nároky na zaměstnance, ale i na samotné poskytovatele a zprostředkovatele. Musí se jednat o osoby odborně způsobilé pro činnost, kterou vykonávají. U posouzení odborné péče se vždy přihlédne k péči, kterou by za obdobné situace vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba, byla-li by ve stejném postavení.

---

⁶⁶ BALCAROVÁ, Anna. Nový zákon o spotřebitelském úvěru. *Právní rozhledy*, 2017, č. 8, s. 274–275.

⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2009, sp. zn. 23 Cdo 5194/2009.

⁶⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 2. ledna 2013, sp. zn. IV. ÚS 3065/12.

⁶⁹ Komise pro cenné papíry. *Posuzování odborné péče* [online]. *čnb.cz.*, 2004 [cit. 30. listopadu 2021]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/legislativni_zakladna/investicni_spolecnosti_investicni_fondy/download/metodika_odbp_20041015.pdf>.

⁷⁰ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2015, sp. zn. 22 A 22/2013.

Definici odborné péče ve spotřebitelsko-právní oblasti nalezneme v § 2 ZOS, jenž je stanovena jako:

„Úroveň zvláštních dovedností a péče, kterou lze od podnikatele ve vztahu ke spotřebiteli rozumně očekávat a která odpovídá poctivým obchodním praktikám nebo obecným zásadám dobré víry v jeho oblasti.“

Do tuzemské právní úpravy ochrany spotřebitele byl tento pojem zařazen v souvislosti s transpozicí směrnice UCPD, která definovala ve svém čl. 2 písm. h) „náležitou profesionální péči“ (z anglického překladu „professional diligence“).⁷¹

Lze uzavřít, že obsah povinnosti jednat s odbornou péčí je považován za tzv. neurčitý právní pojem, který se má vykládat v kontextu obecné právní úpravy i konkrétních skutkových okolností. Odbornou péčí se tak v kontextu ZSÚ rozumí korektiv jednání poskytovatele, který se zakládá jak na objektivním hledisku, tj. na odborných znalostech a schopnostech, tak na hledisku subjektivním, spočívajícím v pečlivosti konkrétního poskytovatele.⁷² Je potřeba si uvědomit, že zákonodárce nemůže předem regulovat veškerá jednání, ke kterým může při poskytování úvěru dojít.⁷³ Povinnost jednat s odbornou péčí je proto nutno podřadit subsidiárním ustanovením tam, kdy určité nežádoucí jednání nelze podřadit pod konkrétní ustanovení zákona.⁷⁴

Jakýsi návod pro podnikatele, jak se chovat poctivě a jak si počínat odborně a informovaně, představují sdělení orgánů veřejné moci, jakými jsou dohledové benchmarky nebo úřední sdělení.⁷⁵ Správní úřad nebo přímo dozorový orgán příslušný pro určitý trh, v tomto případě ČNB, sděluje podnikatelům své představy, jakým způsobem by si jejich činnost v tomto směru představovali.

Při analýze rozhodovací praxe soudů a jiných příslušných orgánů můžeme posléze sledovat na konkrétních příkladech, co je judikaturou rozuměno standardem odborné péče ve vztahu poskytovatele a spotřebitele. Nejčastěji se setkáme s případy posuzující odbornou péči při prověřování úvěruschopnosti spotřebitele, nesmíme však opomíjet ani požadavek na odbornou péči u povinnosti zavést a udržovat pravidla vhodná pro řádné poskytování

---

⁷¹ VACEK, Lukáš. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 114.

⁷² Nález finančního arbitra ze dne 20. dubna 2021, sp. zn. FA/SR/802/2020-29.

⁷³ Podobně v Usnesení Ústavního soudu ze dne 2. ledna 2013, sp. zn. IV. ÚS 3065/12.

⁷⁴ SLANINA, Jan a kol. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. s. 390.

⁷⁵ Právě např. výše citovaný dokument Komise pro cenné papíry, nebo pro spotřebitelské úvěry asi nejvýznamnější dokument ČNB nazvaný „K některým ustanovením zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru.“

spotřebitelského úvěru, pravidla pro vyřizování stížností, pravidla při kontrole zástupců poskytovatele nebo odbornou péči u procesu zpeněžení předmětu zajištění.⁷⁶

V souvislosti s prověřením úvěruschopnosti je součástí odborné péče poskytovatele úvěru i taková obezřetnost, která jej vede k nespolehání se jen na údaje tvrzené žadatelem o úvěr, ale i k prověření (požadavku na doložení) těchto tvrzení (např. potvrzením o zaměstnání a příjmu, doložením výplatních pásek, doložením výpisu z účtu žadatele apod.).⁷⁷ V tomto ohledu leží důkazní břemeno tvrzení a břemeno důkazní právě na poskytovateli, který musí prokázat, že v plném rozsahu splnil své předsmuvní povinnosti a jednal s odbornou péčí.⁷⁸

V konkrétním případě Nejvyšší soud u standardu odborné péče předpokládá, že údaje, které spotřebitel poskytovateli uvádí, je potřeba ze strany poskytovatele ověřit, resp. nechat si je objektivně podložit minimálně potvrzením zaměstnavatele spotřebitele. Nepochybně klíčová je v tomto ohledu i povinnost poskytovatele využívat veřejně dostupné informace, jakými jsou např. státem publikované údaje o životním a existenčním minimu podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, a o průměrných výdajích obyvatelstva (databáze Českého statistického úřadu), a tyto porovnávat se známými nebo od spotřebitele zjištěnými (ne pouze tvrzenými) informacemi o jeho příjmech a výdajích.⁷⁹

Požadavek na odbornou péči se objevuje v ZSÚ i u otázky podstatného či významného navýšení celkové výše úvěru, ke kterému dochází tehdy není-li spotřebitel schopen splácet novou výši splátky spotřebitelského úvěru, aniž by se jeho příjmy snížily nebo výdaje s výjimkou výdajů na splácení spotřebitelského úvěru zvýšily. I takové navýšení splátky, která o pouhou korunu přesahuje možnost spotřebitele řádně a včas splácet, je významné, neboť zapřičiňuje spotřebitelovo prodlení a s tím související následky. Samotné posouzení a hledání hranice kdy jde o významné navýšení nechává zákonodárce opět na poskytovateli úvěru, přičemž odkazuje znovu na jeho povinnosti vyplývající z odborné péče. Důvodová zpráva přímo uvádí, že takovéto posuzování s odbornou péčí poskytovatele by mělo vést zejména k tomu, že úvěry nebudou poskytovány v tzv. „hraničních“ případech. Tím se rozumí situace, kdy hranice splátky při navýšení úvěru se pohybuje nad maximální výši splátky, jež vyplynula u posouzení úvěruschopnosti. Poskytovatel by tudíž měl v rámci své odborné péče u posouzení významného navýšení trvat na určité rezervě. V případě

---

⁷⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. března 2018, sp. zn. 21 Cdo 5983/2017.

⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. dubna 2015, sp. zn. 1 As 30/2015-36.

⁷⁸ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 18. prosince 2014, *CA Consumer Finance SA proti Ingrid Bakkaus*, C-449/13.

⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. července 2018, sp. zn. 33 Cdo 2178/2018.

uplynutí delšího časového úseku od posouzení před uzavřením úvěrové smlouvy a od posuzování úvěruschopnosti ve vztahu k navýšení je povinen poskytovatel zjištěné údaje s odbornou péčí zkontrolovat a ověřit jejich aktuálnost.

4.2 Náležitě vysvětlení

Jakou formu by mělo splňovat náležité vysvětlení zákon přesně nespecifikuje. Poskytnout informace dle § 95 odst. 1 lze prostřednictvím formuláře uvedeného v příloze č. 2 k ZSÚ. Slanina a kol. se domnívají, že pro náležité vysvětlení již přehledný formulář nestačí. V tomto komentáři preferují ústní objasnění předmluvních informací, pokud na trvalém nosiči dat spotřebitel obdrží již samotné předmluvní informace.⁸⁰ Jestliže tedy písemná forma nepostačuje, otevírá se otázka, zda je poskytovatel povinen učinit jakýsi osobní pohovor nad smlouvou o spotřebitelském úvěru, v případě uzavírání smlouvy na dálku, zdali je potřeba tyto informace sdělovat prostřednictvím telefonického rozhovoru. Autor se neztotožňuje s tím názorem, že prosté, jednoduché a přehledné vysvětlení písemnou formou ke splnění nepostačuje. Splnit povinnost náležitého vysvětlení by mělo být možné i prostřednictvím např. vysvětlující brožury nebo krátkého videa, avšak poskytovatel či zprostředkovatel musí být připraven odpovědět na jednotlivé dotazy.

Náležitě vysvětlení nemusí být poskytnuto individuálně pro každého spotřebitele, připouští se i standardizace a využívání vzorového vysvětlení.⁸¹ Míra vysvětlení však bude zřejmě u každého spotřebitele stanovena individuálně. Měla by směřovat zejména na základní pojmy užívané v § 95 odst. 1, tedy co znamená RPSN, úroková sazba, umořování jistiny apod. Panuje však rozpor nad otázkou, zda je nutné vysvětlit předmluvní informace spotřebiteli, který jejich vysvětlení zjevně nepotřebuje. Autor se přiklání k takovému názoru, že prohlásí-li spotřebitel, že daným podmínkám a pojmům zcela rozumí a nepotřebuje vysvětlení, poskytovatele sám této povinnosti zproští.

---

⁸⁰ SLANINA, Jan a kol. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 478–480.

⁸¹ BÜLOW, ARTZ. *Verbraucher kreditrecht*. Auflage 9., C. H. Beck, 2016, § 491a, marg. č. 57.

4.3 Způsob poskytnutí informací

Zákonodárce v ZSÚ užil v tomto případě velice problematický požadavek poskytovat uvedené informace „jasným, výstižným a zřetelným způsobem“. Tímto způsobem a s touto formulací požaduje uvádění informací již CCD v jejím čl. 10 odst. 2., má se tím na mysli výklad informací v kontextu celé právní úpravy, což má za následek neúměrné přetížení spotřebitele informacemi.

V § 106 ZSÚ nalezneme výčet všech informačních oblastí, které musí být obsaženy ve smlouvě o spotřebitelském úvěru, další modifikace nalezneme v § 107 týkající se smluv s možností přečerpání, další v § 108 týkající se smluv s možností překročení a další v § 109 vztahující se k odvrácení řízení o nárocích poskytovatele.

Povinnost pro poskytnutí informací o spotřebitelském úvěru včetně náležitého vysvětlení, které musí být učiněno v určité době před uzavřením smlouvy, a to bez zbytečného odkladu poté, co poskytovatel posoudil úvěruschopnost spotřebitele na základě informací poskytnutých spotřebitelem, a také s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo předtím, než spotřebitel učiní závazný návrh na uzavření takové smlouvy. Není však implicitně vyjádřeno, co se rozumí pod pojmem s dostatečným předstihem. Obecně se dá shrnout, že je tu snaha a požadavek poskytnout informace a jejich vysvětlení co nejdříve v procesu kontraktace. Dle dozorového orgánu ČNB, se rozumí dostatečným předstihem okamžik před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru nebo předtím, nežli poskytovatel učiní závazný návrh na uzavření takové smlouvy, avšak připouští, že doba „s dostatečným předstihem“ musí být posuzována vždy v závislosti na okolnostech konkrétního obchodního případu, v závislosti na složitosti produktu, rozsah sdělovaných informací a množství parametrů.

Smyslem a jedním z cílů evropské úpravy bylo mimo jiné vytvořit pro spotřebitele takové prostředí, ve kterém by se mohl dostatečně seznámit s obsahem smluvních ujednání konkrétního poskytovatele a jeho finančního produktu, ale hlavně, aby mohl srovnávat tyto podmínky s jinými finančními produkty u jiných poskytovatelů napříč finančním trhem. Poskytovatel nebo zprostředkovatel tak musí ze zákona dbát na to, aby měl spotřebitel dostatečný čas se s danými podmínkami seznámit. Spotřebiteli nesmí být v žádném případě bráněno ve využití tohoto časového prostoru v tom smyslu, že by mu byly dávány určité

lhůty, nebo byl na něj vyvíjen jakýkoliv nátlak.⁸² Naopak poskytovatelé a zprostředkovatelé by v rámci kontraktace měli vést spotřebitele k obezřetnosti a umožnit mu podmínky pro to, aby učinil svobodné, informované a kvalifikované rozhodnutí.⁸³

Výše uvedený přístup není ničím novým, objevil se již s příchodem ZSO nebo předchozího zákona o spotřebitelském úvěru. V praxi jsou vnímány tyto snahy poněkud neblaze. Příčina však neleží pouze na straně poskytovatelů a zprostředkovatelů. K tomuto tématu se již vyslovil i ústavní soud ve svém nálezu ze dne 11. listopadu 2012, sp. zn. I. ÚS 3512/11 s odkazem na zásadu *vigilantibus iura scripta sunt*.⁸⁴

4.4 Pravidla jednání se spotřebitelem a předsmuvní informace

Poskytovatel a zprostředkovatel musí jednat čestně, transparentně a zohledňovat zájmy spotřebitele. Tento další požadavek obsažen v ZSÚ není ničím novým a vyplývá z § 6 OZ. Zásada poctivosti je v právní vědě označována jako jistý standard chování v právních vztazích vyžadující čestnost, otevřenost a povinnost brát ohledy na zájmy druhé strany.⁸⁵ Ústavním soudem je tato zásada chápána jako základní zásada soukromého práva, která prostupuje nejen celým soukromým právem, ale i právním řádem jako takovým.⁸⁶

Nová úprava spotřebitelského úvěrování sjednotila formu poskytování předsmuvních informací. Poskytovateli či zprostředkovateli je přesně předepsána forma a způsob poskytování předsmuvních informací. Pro přehlednost a jednotnost zvolili zákonodárci jako prostředek standardizované vzorové formuláře, které jsou také součástí příloh k ZSÚ. Jedním z takových je Evropský standardizovaný informační přehled tvořící Přílohu č. 4 k ZSÚ (dále jen „ESIP“) a dále Formulář pro standardní informace o spotřebitelském úvěru jakožto Příloha č. 2 k ZSÚ a pro úvěry poskytované ve formě možnosti přečerpání je připraven formulář dle Přílohy č. 3 k ZSÚ.⁸⁷

---

⁸² ČNB. *K některým ustanovením zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru* [online]. cnb.cz, 27. září 2016 [cit. 13. září 2021]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/.galleries/documents/FAQ_downloadgallery/k_nekterym_ustanovenim_zakona_c_257_2016.pdf>.

⁸³ Ke kvalifikovanému rozhodnutí spotřebitele též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. ledna 2009, sp. zn. 2 As 75/2008-96.

⁸⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 11. listopadu 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11.

⁸⁵ LAVICKÝ, Petr. In LAVICKÝ a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654)*. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 44–50.

⁸⁶ VNENK, Vladislav. Zásada poctivosti a nepoctivý záměr v oddlužení. *Právní rozhledy*, 2017, č. 6, s. 198.

⁸⁷ V Příloze č. 2 jsou uváděny informace dle § 95 odst. 1 ZSÚ, v Příloze č. 4 jsou uváděny informace dle § 95 odst. 2a § 96 a 97 ZSÚ, pokud jde o úvěr na bydlení, v Příloze č. 3 jsou uváděny informace dle § 96 a 97 ZSÚ u spotřebitelského úvěru jiného než na bydlení.

Pro tyto informační přehledy je zejména charakteristické, že se nelze odchýlit ani od obsahu, natož navrhovat jiný vlastní informační přehled nebo volit jinou metodu. Dle názoru autora se však nelze odchýlit ani co do rozsahu, např. doplňovat více informací, nežli je předepsáno a koncipováno v ESIP. V případě, kdy je nutnost poskytnout doplňující informace, musí tak být učiněno zvláště v samostatném dokumentu. Záměr byl zřejmě předejít snahám o matení spotřebitelů pře-informovaností, kde by se podstatné údaje ztratily mezi těmi, které by byly uváděny uměle. Autor je toho názoru, že by nemělo docházet ani k záměně pořadí polí, ačkoliv to zákonodárce explicitně nestanovil, lze si povšimnout jisté logičnosti v návaznosti. Nejdříve je identifikován poskytovatel, popř. zprostředkovatel, navazují hlavní znaky úvěru a následují podstatné údaje, jako je úroková sazba a jiné náklady.⁸⁸ Především musí být zohledněna jedna z hlavních vlastností těchto formulářů, a to schopnost poskytnout spotřebitelům přehledný nástroj ke komparaci různých nabídek od různých subjektů na finančním trhu.⁸⁹

Mezi další informační dokumenty patří Příloha č. 1 k ZSÚ vyjadřující vzorec a vysvětlení roční procentní sazby nákladů. Dle § 95 odst. 1) písm. g) musí být před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru jiném než na bydlení, poskytnuty spotřebiteli informace o celkové částce, kterou má spotřebitel zaplatit, a roční procentní sazbě nákladů na spotřebitelský úvěr. Tato sazba musí být dále vysvětlena prostřednictvím reprezentativního příkladu s uvedením veškerých předpokladů použitých pro její výpočet, u které je poskytovatel povinen zohlednit požadavky na spotřebitelský úvěr, jenž mu spotřebitel sdělil. Stanoví-li smlouva o spotřebitelském úvěru více způsobů čerpání s různými poplatky nebo zápůjčními úrokovými sazbami a použije-li poskytovatel předpoklad uvedený v části 2 bodě 2 přílohy č. 1 k ZSÚ, uvede, že jiné mechanismy čerpání uplatňované na tento typ spotřebitelského úvěru mohou vést k vyšším ročním procentním sazbám nákladů na spotřebitelský úvěr.

Výpočet RPSN s dalším podrobným vysvětlením je pro spotřebitele zcela nadbytečný. Pro průměrného spotřebitele se jeví jako příliš složitý, navyšuje celkový počet listů dokumentace a odrazuje spotřebitele pochopit a nastudovat další, jiné podstatné podmínky spotřebitelského úvěru. Lze jednoznačně sledovat záměr, precizně a dokonale informovat spotřebitele, ale v tomto případě je to spíše kontraproduktivní. I pro finančně a

---

⁸⁸ SLANINA, Jan a kol. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 502, sdílejí opačný názor.

⁸⁹ VACEK, Lukáš. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, s. 70.

ekonomicky znalejší osoby je matematický výpočet s vysvětlením, tak jak je uváděn v povinné příloze č. 1 k ZSÚ dosti složitý. Vzorec pro výpočet RPSN:

$$\sum_{k=1}^m C_k(1 + X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l(1 + X)^{-s_l}$$

Poté navazuje popis značek a konkrétních veličin, doplněný o vysvětlivky k různým modifikacím na základě počátečních dat a časových intervalů. Následně je uvedena alternativní rovnice přepsaná pomocí jediné sumy toků:

$$S = \sum_{k=1}^n A_k(1 + X)^{-t_k}$$

K tomu jsou dále v části 2 uvedeny další dodatečné předpoklady pro výpočet roční procentní sazby nákladů. Pro průměrného spotřebitele je toto opravdu neúměrná informační zátěž, a naopak je autor přesvědčen o tom, že takto poskytnuté informace jdou pouze k tíži spotřebitele. Uvedeme-li jiný příklad ad absurdum, je to podobné jako kdyby výrobce a prodejce aut povinně ke kupní smlouvě spotřebitelům přikládal matematicko-mechanický výpočet výkonu motoru automobilu.

4.5 Pravidla pro reklamu

Zásada poctivosti u poskytování spotřebitelských úvěrů je dále rozvedena požadavky na způsob komunikace se spotřebiteli. Poskytovatel a zprostředkovatel nesmí užívat nejasné, nepravdivé, zavádějící či klamavé informace. Naopak musí veškeré informace podávat jasným, výstižným a zřetelným způsobem. Důležité je připomenout, že takovéto povinnosti má podnikatel ve vztahu ke spotřebiteli kdykoliv. To znamená před uzavřením smlouvy, během platnosti smlouvy i směrem do budoucna. Jedná se tudíž o jakoukoliv interakci se spotřebitelem a není rozhodující, zdali to je interakce adresovaná nebo neadresovaná, nejedná se tak již pouze o reklamní sdělení, jak bylo dříve vnímáno.

Toto pojetí se zdá být až příliš přísné, v obchodním styku se spotřebiteli podnikatelé musí využívat nejrůznější způsoby, aby se od sebe navzájem odlišili, a aby potenciálního klienta zlákali. Zákonodárce nemůže chtít po podnikatelích, aby pouze stroze prezentoval úrokovou míru nebo výši RPSN s doplněním jména společnosti. Takový požadavek zákonodárce je změkčen například Vrchním soudem v Praze:

„Smyslem reklamy je zaujmout co největší okruh adresátů, a proto je pro ni užito povětšinou stručného sdělení s určitou mírou nadsázky či přehánění. Pokud pak taková prezentace obsahuje odkaz na podrobné informace a způsob, jak je získat, nelze zpravidla dovozovat klamání možných spotřebitelů.“⁹⁰

Avšak jakýkoliv obsah, který se ke spotřebiteli dostane, nesmí zastírat, zlehčovat nebo nezamlčovat důležité skutečnosti. Výslovně je zakázáno používat takové informace, které by byly způsobilé vyvolat klamné očekávání týkající se dostupnosti spotřebitelského úvěru nebo nákladů s ním spojených.

Informace, které musí být v reklamě na spotřebitelský úvěr povinně uváděny, jsou obsaženy v § 91 ZSÚ. Reklamou se rozumí zejména oznámení, předvedení či jiná prezentace šířené zejména komunikačními médii, mající za cíl podporu podnikatelské činnosti, zejména spotřeby nebo prodeje zboží. Komunikačními médii, kterými je reklama šířena, se rozumí prostředky umožňující přenášení reklamy, zejména periodický tisk a neperiodické publikace, rozhlasové a televizní vysílání, audiovizuální mediální služby na vyžádání, audiovizuální produkce, počítačové sítě, nosiče audiovizuálních děl, plakáty a letáky.⁹¹

Pokud je nabízen nebo zprostředkováván spotřebitelský úvěr reklamou, v němž je zaznamenán jakýkoliv údaj o nákladech, nově platí pravidlo, že taková reklama musí jasným, výstižným a zřetelným způsobem obsahovat informace uvedené v příloze 1 ZSÚ,⁹² a to formou tzv. reprezentativního příkladu.⁹³

Uvedené ustanovení o reklamě však dopadá pouze na takovou reklamu, která obsahuje jakýkoliv číselný údaj o nákladech úvěru. Náklady spotřebitelského úvěru musíme rozumět veškeré celkové náklady včetně úroků provizí, daní, poplatků nebo jiných obdobných peněžitých plnění a veškerých dalších plateb, které spotřebitel musí zaplatit v souvislosti se spotřebitelským úvěrem a které jsou poskytovateli známy.⁹⁴

Na poskytování informací, jež jsou obsahem reklamním nebo marketingovým sdělení je kladen veliký důraz na transparentnost. Opatření a nástroje regulující reklamu za účelem ochrany spotřebitele mají převážně veřejnoprávní charakter. Ostatně poskytovatel se

---

⁹⁰ MACEK, Jiří. *Rozhodnutí ve věcech obchodní firmy a nekalé soutěže*. II. díl. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 313.

⁹¹ § 1 odst. 1) a 2) zákona č. 468/1991 Sb. zákona o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů.

⁹² Do okruhu povinných údajů, jež musí být povinně uváděny patří zejména RPSN, výpůjční úroková sazba, údaje o veškerých poplatcích, výše spotřebitelského úvěru, výše jednotlivých splátek, dobu trvání spotřebitelského úvěru, cenu zboží v případě odložené platby, informace k doplňkovým službám, u zprostředkování je navíc povinnost uvádět rozsah oprávnění zprostředkovatele.

⁹³ Jde o takový příklad, u kterého může poskytovatel či zprostředkovatel rozumně očekávat, že by jej s ním mohla sjednat většina spotřebitelů.

⁹⁴ § 3 odst. 2) písm. d) ZSÚ.

může dopustit i nekalosoutěžního jednání, a to klamavé reklamy. Spotřebitelské organizace i samotní spotřebitelé mají různé právní prostředky ochrany proti klamavé reklamě. Může se jednat o žaloby zápůrčí, žaloby na náhradu škody či žaloby na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, mohou se také obrátit přímo na regulátora, který může přejít ke správnímu řízení, uložit opatření k nápravě, případně uložit peněžitou sankci či zákaz činnosti. Spotřebitel se může se stížnostmi na reklamu obrátit i na finančního arbitra.⁹⁵

Zejména je třeba přikládat větší pozornost textům u audiovizuální reklamy. Oproti statické reklamě na internetu nebo v tisku má spotřebitel málo času na to, aby si konkrétních informací všiml. Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí 9 As 124/2012 stanovil pravidlo, po jak dlouhou dobu musí být reklamní sdělení ve spotu zobrazeno. V případě písemné výzvy v reklamní spotu je možné informace zaznamenat smysly a zároveň zaznamenat v mysli, pokud je text vidět po dobu, která je potřeba k jeho hlasitému přečtení.⁹⁶

Rozsah povinných informací a způsob jakým musí být podávány v reklamě, pouze zvyšují náklady na její tvorbu, protože ať už půjde o reklamu tištěnou, rozhlasovou či televizní, bude muset zadavatel vyložit daleko větší prostředky pro dosažení souladu se zákonnými požadavky. Takto navýšené náklady však nejsou schopny vyvážit faktický informační přínos pro spotřebitele, ba naopak. Dosavadní povinně uváděné údaje, tj. výše úrokové sazby a RPSN, dle názoru autora spotřebitelům plně dostačovala. Ve shluku nových informací, které spotřebitel stejně musí dostat písemně před uzavřením smlouvy o úvěru na trvalém nosiči dat, se mohou často ty nejpodstatnější údaje ztratit. Tím hrozí riziko zahlcení spotřebitele, což bude mít zcela jiný efekt, než původně zákonodárce zamýšlel.⁹⁷

4.6 Důsledky porušení informační povinnosti

Dle výše uvedeného je zřejmé, že ZSÚ klade na informační povinnost silný důraz, avšak najít v něm explicitně vyjádřen důsledek porušení informačních povinností není zcela jednoduché. Obecně v občanském právu mívá porušení informačních povinností často jiné důsledky nežli neplatnost právního úkonu.⁹⁸ Může být někdy důvodem pro odstoupení od smlouvy, někde může založit odpovědnost za vady nebo se může jednat o správní delikt. Jedná se však o nedodržení informačních povinností, jakožto povinných náležitostí smlouvy,

---

⁹⁵ HUSTÁK, Zdeněk. Klamavá reklama v oblasti finančních služeb – poznámky k aktuální nástrojům ochrany spotřebitele. *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 5, s. 129.

⁹⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. září 2013, sp. zn. 9 As 124/2012–40.

⁹⁷ KOTÁSEK, Josef. Reklama na spotřebitelské úvěry v novém zákoně o spotřebitelských úvěrech: Větší (dez)orientace spotřebitele? *Jurisprudence*, Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2017, XIX, č. 7, s. 31-34.

⁹⁸ Například na rozdíl od nedodržení písemné formy nebo nedostatečného prověření bonity spotřebitele.

důsledky porušení předsmulvních informačních povinností a jejich náležitého vysvětlení zákon postrádá.

V případě, kdy poskytovatel ani spotřebitel předsmulvni informace spotřebiteli neposkytne, poskytne je později, nebo některé z podstatných chybí, může spotřebitel uplatňovat svůj nárok na náhradu škody vůči poskytovateli, jelikož se jedná o porušení konkrétní povinnosti. Nelze však od následně uzavřené smlouvy z tohoto důvodu odstoupit. Dochází k případům, které jsou velice složité pro posuzování, zda byla či nebyla dodržena informační povinnost, zejména pokud jsou některé podmínky sjednané v úvěru výhodnější nežli podmínky následně skutečně zakotvené ve smlouvě. Přetrvávaly názory, že i v tomto případě by se mělo dovozovat spotřebitelovo právo na náhradu škody nebo možnost dovolat se relativní neplatnosti smlouvy z důvodu omylu.⁹⁹ Lze zároveň uvažovat o postupu dle § 1857 OZ, kdy by se uplatnil obsah smlouvy a podmínky v něm uvedených pro spotřebitele příznivější. Takové pravidlo CCD ani MCD na rozdíl od jiných spotřebitelsko-právních směrnic neobsahuje. Slanina a kol. jsou toho názoru, že poskytovatel musí vůči své osobě uplatňovat údaje obsažené v předsmulvních informacích, a to i přesto, že se podmínky sjednané v později uzavřené smlouvě liší, aniž by na to spotřebitele upozornil. Jestliže se mají některé podmínky ve smlouvě oproti podmínkám v předsmulvních informacích změnit, musí na tuto skutečnost poskytovatel spotřebitele výslovně upozornit, přičemž nelze pouze zvýraznit změny ve smlouvě a nelze ani sjednávat výhradu, že v uzavřené smlouvě mohou být odchylky od předsmulvních informací. Poskytovatel však nemusí vypracovávat nové předsmulvni informace a tyto znovu zasílat a vysvětlovat. Může spotřebitele na ony změny upozornit například formou e-mailové zprávy. Lze odkázat i na další zahraniční literaturu, která se v těchto názorech shoduje.¹⁰⁰

Kromě soukromoprávních následků nedodržení informačních povinností počítá ZSÚ i s těmi veřejnoprávními, tedy se správními dopady na osobu takto provinilého poskytovatele či zprostředkovatele. V § 154 ZSÚ tak nalezneme dva správní delikty dopadající na informační povinnosti. První správní delikt je stanoven v odst. 1 písm. i), dle kterého se ho dopustí osoba oprávněná poskytovat spotřebitelský úvěr, která nezpřístupní informace dle § 92. Poskytovatel je dle předmětného paragrafu povinen zpřístupnit výčet informací v něm uvedený v listinné podobě, na jiném trvalém nosiči dat (např. emailem), nebo na svých internetových stránkách. Za správní delikt se v tomto ohledu považuje i nezaktualizování

---

⁹⁹ VACEK, Lukáš. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 65 a 66.

¹⁰⁰ KRÜGER, W. WESTERMANN, P. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*. Svazek 3., Schuldrecht, Besonderer Teil, § 491a, marg. č. 8.

informací či podmínek, ačkoliv došlo k jejich změně a jsou zpřístupňovány ve staré podobě. Sankce v případě tohoto správního deliktu může být uložena až do výše 10.000.000 Kč, jenž má vzhledem k rozsahu porušených pravidel pro poskytovatele značně odstrašující účinek.

Dalším správním deliktem týkajícím se průběžných informačních povinností je v odst. 1 písm. j), dle kterého se ho dopustí osoba oprávněná poskytovat úvěr tím, že nesplní některou z průběžných informačních povinností v § 101 až § 103, to znamená informace poskytované během trvání závazku. Sankce v případě tohoto správního deliktu může být uložena rovněž až do výše 10.000.000 Kč. Jak již bylo zmíněno, správní delikt se tak nevztahuje k porušení předsmulvních povinností.

4.7 Dílčí závěr

Vše výše uvedené má za cíl znemožnit poskytovateli šanci čerpat výhody ze situace, kdy spotřebiteli zastřel nějaké informace, které spotřebitel potřebuje k tomu, aby mohl učinit kvalifikované a informované rozhodnutí o uzavření smlouvy s poskytovatelem. Nedodržení informační povinnosti poskytovatele pak má zpravidla takový následek, že spotřebitel na základě špatných nebo nedostatečných informací učiní rozhodnutí, které by normálně neučinil.

Poskytovatel je povinen dbát o to, aby byla informační povinnost splněna jak po kvantitativní stránce (množství poskytnutých informací) a také po kvalitativní stránce (poskytovat podstatné informace). Autor je toho názoru, že ZSÚ samozřejmě také v návaznosti na CCD a MCD, až přespříliš zvýšil nároky na splnění informační povinností jak po kvantitativní, tak po kvalitativní stránce. I přesto, že jsou připraveny pro tyto účely přehledné a strukturované formuláře, celkový rozsah poskytovaných informací odrazuje průměrného spotřebitele, aby se s nimi patřičně seznámil. Podobně je tomu tak i po kvalitativní stránce, kdy jsou spotřebitelům povinně vysvětlovány relativně složité právní instituty či ekonomické pojmy. V důsledku se spotřebitel nesoustředí na nejzásadnější, nejrizikovější a rozhodující informace pro jeho právní postavení.

Vzbuzuje to dojem, že zákonodárce řeší následky problému, který v České republice evidentně je, a to je velice podprůměrná finanční a právní gramotnost obyvatelstva. Dle názoru autora však není tato cesta optimálním řešením pro zlepšení informovanosti spotřebitele. Je nutné zaměřit se na koncepční řešení a více informací poskytovat především

mladým lidem například už na základní škole.¹⁰¹ Spousta mladých lidí má zkušenosti s insolvencí nebo s exekucí již ve věku dvaceti let.

Při zamyšlení *de lege ferenda* a pro uvedení alespoň jednoho příkladu, jakými způsoby by se mohly změny ke zlepšení situace ubírat, si dovoluje autor vyslovit úvahu. Namísto několikastránkových informačních formulářů, které často tvoří závěrečné přílohy již tak dlouhých smluvních dokumentací, by spotřebitelům prospěla spíše přehledná, krátká a zvýrazněná tabulka se zcela základními údaji a parametry úvěrového produktu spolu s možnými negativními dopady na spotřebitele. Takováto tabulka by pak měla být povinně na úvodní straně smlouvy o spotřebitelském úvěru hned pod označením smluvních stran. Její velikost a obsah by tak měl být přizpůsoben prostoru, kam by byla vkládána. Zcela základními údaji se rozumí výše jistiny, výše úrokové sazby, RPSN, výše splátky, doba splatnosti, výše smluvní pokuty, označení doplňkové služby a další těmto základním údajům podobné. Spotřebitel se totiž k listinám, které jsou až za samotnou smlouvou, nebo jsou až obsahem v pořadí několikáté stránky zpravidla ani nedostane. Není tím myšleno další informace vypouštět, avšak ty nejpodstatnější musí mít spotřebitel stále přímo před očima.

---

¹⁰¹ Srov. jaký je systém vzdělávání spotřebitelů již na základních a středních školách v Anglii. WILLIAMS, Alma. *Educating the consumer - a practical guide*. 1. ed. London: Longman Group Ltd, 2005. s. 46.

5 Posouzení úvěruschopnosti

5.1 Obecně k posuzování úvěruschopnosti spotřebitele

Při poskytování úvěrů se vystavuje věřitel riziku, že dlužník úvěr nebude splácet řádně a včas, nebo že svůj dluh nebude splácet vůbec. Tento jev je znám od nepaměti, dnes ho však nazýváme úvěrové riziko. Pro eliminaci tohoto úvěrového rizika je žádoucí, aby byl věřitel dobře seznámen s tím, komu poskytuje úvěr a jaká je jeho finanční situace.¹⁰² Poskytovatel úvěru může sledovat nejrůznější ukazatele, ať jsou jimi finanční gramotnost, plnění dosavadních dluhů, informace o zaměstnání a výše příjmu spotřebitele nebo dosažené vzdělání.¹⁰³

Smyslem povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele je i ochrana spotřebitele před přijetím jeho neuvážených a nezodpovědných rozhodnutí, plynoucích z jeho neznalosti, nedostatečné zkušenosti, jakož i z osobních morálně volných vlastností a životních a sociálních poměrů, které mohou zásadním způsobem ovlivnit jeho osobní a rodinnou situaci, narušit jejich sociální vztahy.¹⁰⁴ Podobně definovala účel těchto povinností týkajících se posuzování úvěruschopnosti spotřebitele i ČNB.¹⁰⁵

Zákonodárce v ZSÚ na rozdíl od stávající úpravy stanovil výslovně postup, který musí předcházet samotnému posouzení úvěruschopnosti dle § 86 ZSÚ nebo poskytnutí rady o nejvhodnějším produktu spotřebitelského úvěru dle § 85 odst. 1 ZSÚ. Tento postup spočívá v povinnosti poskytovatele a zprostředkovatele zveřejnit nebo přímo spotřebiteli sdělit, jaké informace a doklady pro jejich ověření musí spotřebitel poskytnout za výše uvedeným účelem. Nyní se dostáváme možná k nejproblematictější větě části šesté hlavy II. ZSÚ, a to k požadavku, aby tyto poskytnuté informace byly „přiměřené a nezbytné“.

Již generální advokát Wahl ve svých stanoviscích uvádí, že směrnice neobsahují taxativní výčet informací, s jejichž pomocí má poskytovatel úvěru posuzovat

---

¹⁰² HENLEY, W. E.; HAND, D.J., *Statistical Classification Methods in Consumer Credit Scoring: A Review. Journal of the Royal Statistical Society*, 1997, Vol. 160, No. 3, s. 523–541.

¹⁰³ KLEIN, Jerry. *Consumer inflation fighter guide*. 1. ed. California: Treasured Publications, Inc. 1979, s. 186–187.

¹⁰⁴ Rozsudek Okresního soudu Brno-venkov ze dne 12. října 2021, sp. zn. 11 C 153/2020, zřejmě vycházející z Nálezu Ústavního soudu ze dne 3. 11. 2020 sp. zn. Pl. ÚS 10/17.

¹⁰⁵ ČNB. *Dohledový benchmark č. 1/2014: K výkladu povinnosti věřitele posoudit s odbornou péčí schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr [online]*. cnb.cz, 18. března 2014 [cit. 14. února 2022]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/galleries/legislativni_zakladna/ochrana_spotrebitele_spotrebitelcky_uver/download/dohledovy_benchmark_os_2014_01.pdf>.

úvěruschopnost spotřebitele, neupravují ani rozsah nebo způsob kontroly poskytnutých informací spotřebitelem.¹⁰⁶ Poskytovateli úvěru je tak přiznáván značný prostor k uvážení, dle jakých informací se má úvěruschopnost spotřebitele dokládat a prověřovat a zdali je má případně ověřit pomocí jiných údajů, například v databázích.¹⁰⁷ Poskytovatel tak nemá v zákoně jasnou odpověď, jak vykládat pojmy „přiměřené informace“ nebo „nezbytný údaj“.

Dle názoru autora v praxi bývá rozkol v nahlížení na tyto dva pojmy. Soudy i finanční arbitr ve sporných případech, kdy se posuzuje, zda byla náležitě prověřena úvěruschopnost spotřebitele, vyžadují vysoké nároky na shromáždění maximálního množství údajů, aby nevznikla žádná pochybnost o tom, že byl spotřebitel schopen zavázat se k splácení úvěru. Paradoxně i spotřebitelé hojně vznášejí námitky nedostatečného prověření úvěruschopnosti, kdy se poskytovatel spokojil pouze s některými údaji. Naproti tomu však stojí účinná úprava ochrany osobních údajů a příslušné ustanovení ZSÚ, kdy je poskytovatel povinen vyžadovat pouze nezbytné údaje, a to nezbytné ve smyslu zásad účelnosti a minimalizace těchto údajů. Poskytovatel je tak v relativně nekomfortní pozici, kdy na jednu stranu musí udělat maximum pro to, aby náležitě posoudil a prověřil údaje poskytnuté spotřebitelem a tím se mimo jiné také chránil proti potenciálnímu neplatiči a dodržoval požadavek odborné péče, ale na straně druhé musí dodržovat pravidla ochrany osobních údajů a znát hranici dostatečnosti.

K tomuto rozkolu se v nedávné době vyjádřilo i plénum ústavního soudu, které rozhodovalo na základě podnětu skupiny senátorů o zrušení ustanovení § 20z ZOS, který se týká právě shromažďování údajů o bonitě, platební morálce a důvěryhodnosti spotřebitelů. Ústavní soud posuzoval potencionální rozpor tohoto ustanovení s čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod hájící právo každého na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého života a čl. 10 odst. 3 Listiny hájící ochranu každého před neoprávněným shromažďováním osobních údajů o své osobě. Ústavní soud návrh zamítnul s tím, že upřednostnil v souladu s principem proporcionality větší důležitost chránit spotřebitele tím, že o něm budou evidovány informace o jeho úvěruschopnosti (třeba i v tzv. negativních registrech), přičemž požadavek na shromažďování těchto informací o úvěruschopnosti spotřebitele považuje za potřebný, sledující legitimní a v moderní společnosti důležitý cíl.¹⁰⁸

---

¹⁰⁶ Generální advokát zaujímá funkci zřízenou u Soudního dvora EU, jeho úkolem je předkládání nestranných a nezávislých návrhů rozhodnutí ve věcech. Soudní dvůr Evropské unie se jeho posudky musí v řízení zabývat.

¹⁰⁷ ŘEZNIČKOVÁ, Iva. K povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele. *Jurisprudence*, 2015, č. 3, s. 36–41.

¹⁰⁸ Nález Ústavního soud ze dne 3. listopadu 2020, sp. zn. Pl. ÚS 10/17.

Věřitel musí s odbornou péčí vybírat takové informace o spotřebiteli, jenž jsou z hlediska kvality, rozsahu nebo hodnověrnosti zdrojů považovány za dostatečné. U dostatečně průkazného ověření rozhodných informací získaných od spotřebitele,¹⁰⁹ které uvedl zejména v souvislosti s výší a pravidelností svých deklarovaných příjmů, svých životních nákladů nebo finančních závazků, se věřitel nemůže spoléhat pouze na uváděné údaje, pokud není jejich věrohodnost nepochybná. Věřitel je povinen ověřit jejich správnost a soulad se skutečností. Rozsah požadovaných údajů, jakož i technika, prostředky, způsob a hloubka jejich prověřování jsou ponechávány stále na kvalifikovaném uvážení poskytovatele, avšak musí být následně u orgánu dohledu obhajitelné a zpětně ověřitelné.¹¹⁰

Je nepochybné, že doslova každý případ musí být vyhodnocován individuálně. Jiné údaje jsou třeba u úvěru na bydlení a úvěru jiného než na bydlení. Jiné, pokud se jedná o státního zaměstnance nebo zaměstnance zahraniční korporátní společnosti. Odlišně se postupuje u osob samostatně výdělečně činných nebo u rodin s pěti dětmi. Nejvyšší správní soud Litevské republiky měl v kontextu CCD a směrnice 95/46 ambici vytvořit závazný seznam údajů, které mohou být použity pro posouzení úvěruschopnosti, a údajů, které by naopak byly vyloučeny z využití. Došel však k závěru, že takovéto výčty možné nejsou, když i v konkrétním případě posoudil, že dokonce údaje ze sociálních sítí mohou být za tímto účelem použity v závislosti na posouzení poskytovatele.¹¹¹

Zástupci soudců je uváděna jako vhodná pomůcka pro poskytovatele dokument vytvořený Evropským orgánem pro bankovníctví nazvaný Obecné pokyny k posouzení úvěruschopnosti, byť tyto pokyny směřují primárně k posouzení úvěruschopnosti žadatelů o úvěry na bydlení, ČNB údajně ve svém sdělení potvrdila, že se těmito obecnými pokyny hodlá řídit, a že z nich bude vycházet i při výkonu dohledu u spotřebitelského úvěru jiného než na bydlení.¹¹² Podle názoru autora jsou však tyto pokyny až příliš obecné a pouze rozvíjejí základní předpoklady stanovené již zákonem a konkrétní postupy a vodítka nechává opět na odborné péči a uvážení poskytovatele.

Povinnost posoudit úvěruschopnost spotřebitele stanovuje ZSÚ ve svém § 86 vždy k okamžiku, nežli je uzavřena smlouva o spotřebitelském úvěru. Tuto povinnost dále

---

¹⁰⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2007, sp. zn. 32 Odo 1726/2006 nebo Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 33 Cdo 2178/2018.

¹¹⁰ ČNB: *Dohledový benchmark č. 1/2014*, s. 2.

¹¹¹ SLANINA, Jan a kol. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 417.

¹¹² PODANÝ, Jan, KAJZROVÁ, Jana. *K posuzování úvěruschopnosti spotřebitele*. [online]. advokatnidenik.cz, 26. června 2020 [cit. 23. dubna 2022]. Dostupné na <<https://advokatnidenik.cz/2020/06/26/k-posuzovani-uveruschopnosti-spotrebitel/>>.

rozšiřuje i na situaci, kdy dochází ke změně závazku takovým způsobem, jenž spočívá ve významném navýšení výše spotřebitelského úvěru.

5.2 Způsob posouzení a prověření úvěruschopnosti spotřebitele

Poskytovatel spotřebitelského úvěru dle § 86 ZSÚ má povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele na základě nezbytných, spolehlivých, dostatečných a přiměřených informací získaných od spotřebitele, a pokud je to nezbytné, z databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i z jiných zdrojů. Na základě výsledku posouzení takto získaných informací může poskytovatel poskytnout úvěr pouze v případě, kdy neexistují žádné důvodné pochybnosti o tom, že spotřebitel bude schopen spotřebitelský úvěr splácet.

Jak bylo uvedeno výše, zákonodárce přesně nestanovil, jaké informace zjišťovat, aby dospěl poskytovatel do stavu, kdy nemá žádné pochybnosti o spotřebitelově schopnosti splácet. Poskytuje však nikterak konkrétní návod v § 86 odst. 2) ZSÚ, kdy stanovuje, že poskytovatel posuzuje zejména schopnost splácet sjednané pravidelné splátky spotřebitelského úvěru, a to na základě porovnání příjmů a výdajů, s přihlédnutím ke způsobu plnění dosavadních dluhů. Hodnota majetku by měla být zohledňována, pokud ze smlouvy o úvěru vyplývá, že úvěr bude splacen výnosem z prodeje majetku spotřebitele, nikoliv pravidelnými splátkami, nebo pokud z finanční situace spotřebitele vyplývá, že bude schopen splácet spotřebitelský úvěr bez ohledu na své příjmy.

Z jazykového výkladu těchto ustanovení lze vyvodit, že poskytovatel posuzuje úvěruschopnost spotřebitele primárně na základě informací dodaných spotřebitelem. Pokud je to nezbytné, tak sekundárně z jiných zdrojů, které si už poskytovatel obstarává sám. Znovu se otevírá otázka, kdy je nezbytné nespokojit se s údaji od spotřebitele a vzniká potřeba, aby si poskytovatel vyhledal a prověřil informace sám. V první řadě je třeba zamyslet se nad tím, že spotřebitel musí být nejprve informován, jaké podklady má za tímto účelem poskytnout.¹¹³ Zpravidla to bývá ve smyslu § 86 odst. 2) potvrzení o příjmu od zaměstnavatele, výplatní listina, popřípadě výpis z bankovního účtu spotřebitele. Jedná se o standardní dokumenty sloužící k porovnání příjmů.

Dle rozhodovací praxe finančního arbitra se rozumí schopností spotřebitele splácet úvěr jako situace, kdy v závislosti na frekvenci splácení zbývá spotřebiteli v jeho osobním,

---

¹¹³ § 84 odst. 1) ZSÚ.

respektive domácím rozpočtu dostatek finančních prostředků na to, aby bez jakýchkoliv problémů a omezení mohl splácet splátku úvěru v smluvené předpokládané výši. Proto musí poskytovatel mimo jiné analyzovat spotřebitelův osobní domácí rozpočet, a to z pohledu jak příjmů, tak i výdajů. Informace se musí vztahovat ke konkrétnímu spotřebiteli, k jeho konkrétním příjmům, k jeho konkrétním nákladům na bydlení, dopravu, domácnost nebo zaopatřené děti. Analýza pouze některé ze stran rozpočtu sama o sobě k posouzení úvěruschopnosti nepostačuje.¹¹⁴

S uváděným, zjištěným a posouzeným příjmem spotřebitele je povinen poskytovatel dále porovnávat spotřebitelovy výdaje. Lze shodně souhlasit se Slaninou a kol., že řadu výdajů lze ve většině případů zjistit právě jen od spotřebitele a je prakticky nemožné, aby si jejich výši poskytovatel dokumentárně ověřil. Schopnost spotřebitelů důkladně a dostatečně předložit přehled veškerých svých výdajů je velmi vzácná. Také lze souhlasit s tím, že většina spotřebitelů, kteří žádají o spotřebitelský úvěr nemá dobrý přehled o svých výdajích. Slanina a kol. se domnívají, že spíš než se spoléhat na údaje sdělené spotřebitelem, které jsou následně korigovány podle statisticky podložených modelů, považuje za účelnější použít statisticky podložené modely, které by byly korigovány v případě, pokud spotřebitel poskytovatele informuje o neobvyklých výdajích.¹¹⁵

Otevírá se další otázka, jak by měl poskytovatel postupovat, pokud spotřebitel neuvede žádné výdaje.¹¹⁶ Spotřebitel totiž může ke klasicky zjišťovaným výdajům uvést, že například náklady na bydlení nemá, protože stále žije u rodičů, děti také žádné nemá, mimořádné výdaje taktéž nemá. Poskytovatel by se vzhledem k literě zákona zřejmě neměl spokojit s těmito údaji od spotřebitele, protože každý má určité základní výdaje, ať už na šacení, dopravu, jídlo apod. Jak již ale bylo uvedeno, zjistit skutečnou výši spotřebitelových výdajů je prakticky nemožné. Slanina a kol. doporučují používání statisticky podložených modelů, přičemž nejsou nijak konkrétní. Právo zná abstraktní modely průměrného spotřebitele nebo model chování spotřebitele,¹¹⁷ ale relevantních statistických modelů výdajů spotřebitelů není mnoho. Za zmínku stojí zejména každoroční šetření Českého statistického úřadu s názvem „Statistika rodinných účtů“, jenž monitoruje hospodaření

---

¹¹⁴ Nález finančního arbitra ze dne 20. března 2017, sp. zn. FA/SU/374/2015.

¹¹⁵ BEZOUŠKA, Petr. Zkoumání úvěruschopnosti dle zákona o spotřebitelském úvěru. *Právní rozhledy*, roč. 2017, č. 11, s. 381.

¹¹⁶ K otázce prověřování výdajové stránky rozpočtu spotřebitele se zabýval finanční arbitr ve svém nálezu ze dne 28. května 2018, sp. zn. FA/SR/SU/1192/2017.

¹¹⁷ VILHELMOVÁ, Lucie; RŮŽIČKA Roman. *Model tzv. průměrného spotřebitele* [online]. epravo.cz, 12. září 2013 [cit. 7. března 2021]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/model-tzv-prumerneho-spotrebitele-92188.html>>.

domácností, kde sleduje rovněž jejich průměrné výdaje.¹¹⁸ V tomto šetření se pracuje s velkým objemem dat a lze přesně sledovat podle různých kritérií za co průměrný spotřebitel ročně v průměru utratí.

Můžeme si představit, že pro poskytovatele by mohla být práce s takovými daty u každého jednotlivého případu složitá a nákladná, přicházela by v úvahu zejména u výších úvěrů nebo úvěrů na bydlení, kde je třeba důkladnějšího posouzení. Autor je toho názoru, že v jednodušších případech lze spotřebitelské náklady paušalizovat, a to například za pomoci životního minima, které představuje institut využívaný zejména v sociálně-právní oblasti, avšak pro paušalizaci minimálních nákladů spotřebitele může sloužit jako určité vodítko.¹¹⁹ Nelze se však na něj spoléhat bez dalšího, například životní minimum opět nezohledňuje nezbytné náklady na bydlení. Ohledně nákladů na bydlení tudíž zbývá spolehnout se pouze na informace poskytnuté spotřebitelem a k životnímu minimu, bylo-li by využíváno, přičítat určitou rezervu.

Poskytovatel je povinen dle § 86 odst. 2) ZSÚ vedle porovnání příjmů a výdajů také posoudit způsob plnění dosavadních dluhů spotřebitele. Právě v těchto případech se bude nejspíše poskytovatel spoléhat na databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele nebo i na informace z jiných zdrojů. Jinými zdroji by v tomto případě přicházely v úvahu například Centrální evidence exekucí nebo Insolvenční rejstřík, kde bude jakýkoliv negativní záznam představovat závažné pochybnosti o plnění dosavadních dluhů.

5.2.1 Posuzování úvěruschopnosti u tzv. zpětné hypotéky

Ačkoliv v českém právním řádu legální definici tzv. „zpětné hypotéky“ nenajdeme, v praxi se začíná tento institut postupně využívat. Zpětná hypotéka představuje způsob, jak lze získat finanční prostředky vázané k nemovitosti, u niž na začátku smluvního vztahu nedochází k převodu vlastnického práva k nemovitosti nebo jak uvolnit takto vázaný kapitál při úplatném převodu vlastnického práva k dotčené nemovitosti a zároveň zřídít prodejci právo nemovitost nadále užívat.

---

¹¹⁸ Český statistický úřad. *Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů 2016* [online]. czso.cz, 14. července 2017 [cit. 7. března 2021]. Dostupné na <<https://www.czso.cz/documents/10180/46388837/16001817.pdf/580aa93e-a92e-44a5-9255-d7dbcc346955?version=1.0>>.

¹¹⁹ § 2 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice MCD rozumí tento uvolněný kapitál prodejem takto:

„jde o smlouvy o úvěru, u nichž věřitel vyplácí úvěr formou jednorázové částky nebo pravidelných plateb nebo jiným způsobem a výměnou získá určitou částku plynoucí z výnosu z prodeje nemovitosti a jejichž hlavním cílem je podpořit spotřebu, jako jsou produkty financování založení na jištění nemovitostí a další produkty, jako je odprodej obytné nemovitosti jejím vlastníkem, jenž si ponechává právo v ní doživotně bydlet.“

Někdy je takovýto finanční produkt označován i jako tzv. reverzní či seniorská hypotéka, která cílí na spotřebitele v důchodovém věku, často bez dědiců. Těmto spotřebitelům je nabízena možnost nesplácet spotřebitelský úvěr během života, poskytovatel se uspokojí ze zajištěné nemovitosti až poté, co daný spotřebitel zemře nebo poruší některou ze sjednaných povinností.¹²⁰

K posouzení úvěruschopnosti u zpětných hypoték vydala ČNB své stanovisko, ve kterém požaduje po poskytovatelích splnění zákonného požadavku uvedeného v § 86 odst. 1) ZSÚ. Konkrétně u zpětné hypotéky to bude vyžadovat vzít v úvahu to, zda prodej nemovitosti postačí ke splacení spotřebitelského úvěru vždy, anebo jestli bude muset spotřebitel splácet i z jiných zdrojů, zda bude muset spotřebitel v průběhu trvání úvěru pravidelně platit úroky nebo jiné náklady, zda může dojít k zesplatnění úvěru a s jakou pravděpodobností. Poskytovatel musí brát do úvahy také skutečnost, že spotřebiteli zůstanou stejné výdaje, které měl jako vlastník nemovitosti, tzn. náklady na daň z nemovitosti nebo udržovací náklady. Následně ČNB také upozorňuje na § 86 odst. 2), dle kterého poskytovatel zohledňuje hodnotu majetku tehdy, jestliže ze smlouvy o úvěru vyplývá, že spotřebitelský úvěr má být částečně nebo úplně splacen výnosem z prodeje majetku spotřebitele, nikoliv pravidelnými splátkami. Z uvedeného ČNB zdůrazňuje, že pokud má spotřebitel platit částku nad rámec utržené ceny za prodej nemovitosti, tzn. pokud má splácet pravidelné splátky, nebo pokud lze předpokládat, že bude muset splatit spotřebitelský úvěr jinak než z výnosu prodeje nemovité věci, musí poskytovatel provést posouzení úvěruschopnosti porovnáním příjmů a výdajů a zohledněním způsobu plnění dosavadních dluhů. K zohlednění pouhé hodnoty nemovitosti může poskytovatel přistoupit pouze v případě, nebude-li spotřebitel nad rámec výtěžku z prodeje povinen žádnou jinou částkou.¹²¹

---

¹²⁰ MONETA MONEY BANK. *Co je zpětná hypotéka?* [online]. moneta.cz, [cit. 27. dubna 2022] Dostupné na <<https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/co-je-zpetna-hypoteka>>.

¹²¹ ČNB. Stanovisko k regulaci finančního trhu. *Jaký je základní právní rámec pro podnikatelské poskytování zpětné hypotéky a obdobných produktů spotřebitelům?* [online]. čnb.cz, 26. března 2020, [cit. 27. dubna 2022]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2020-03>>.

5.3 Databáze umožňující posouzení úvěruschopnosti spotřebitele

Shrneme-li stručně úpravu § 88 ZSÚ, zabývá se zde získáváním informací z databází, jenž obsahují takové údaje, které vypovídají o úvěruschopnosti spotřebitele. O těchto údajích se mohou vzájemně informovat pouze osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr.¹²²

Zřejmě nejvyužívanějším registrem v České republice jsou registry SOLUS, zájmové sdružení právnických osob.¹²³ Sám se prezentuje tak, že přispívá v rámci tzv. odpovědného úvěrování k prevenci předlužování spotřebitelů, k prevenci růstu počtu dlužníků v prodlení, ke zvyšování vymahatelnosti stávajících dluhů po splatnosti a ke snižování potencionální finanční ztráty věřitelů. Sdružuje řadu společností z různých ekonomických sektorů, mezi které patří banky, stavební spořitelny, nebankovní finanční instituce, ale i poskytovatelé telekomunikačních služeb nebo distributoři energií. Pracuje hned s několika registry, kam spadají registry fyzických osob, registry živnostníků a právnických osob nebo registry třetích stran a pomocné registry. Mezi další relevantní patří například CBCB¹²⁴ a CNCB,¹²⁵ ale také řada dalších, které lze přitom vzájemně kombinovat.¹²⁶

U registrů existuje také dělení na dva druhy, a to na registry pozitivní a negativní. V pozitivním registru se zapisují a zpracovávají informace o spotřebitelských závazcích, u nichž nedošlo k prodlení spotřebitele. U posouzení úvěruschopnosti mohou tyto pozitivní registry sloužit zejména k tomu, že poskytovatel u konkrétního spotřebitele posoudí, v jakém rozsahu je zatížen závazky. Protože i když není prozatím v prodlení, vstoupení do dalších závazků, nebo do samotného závazku s tímto poskytovatelem, by již mohlo vést v blízké budoucnosti k tomu, že spotřebitel přestane být schopen tyto závazky plnit.

Naproti tomu v negativním registru jsou zapisovány a zpracovávány informace o závazcích konkrétního spotřebitele, u nichž se dostal do prodlení, tzn. o dlužích spotřebitele. V souvislosti s tím však musí být vždy poskytnut údaj také o tom, zda byl dluh splněn a kdy k tomu došlo.¹²⁷

Fakticky se u těchto dvou druhů registrů nemusí jednat o dva samostatné registry. Nic nebrání tomu, aby byly realizovány v rámci jedné společné databáze, avšak v některých

---

¹²² Srov. TURNER, Michael. VARGHESE, Robin. The Economic Consequences of Consumer Credit Information Sharing: Efficiency, Inclusion, and Privacy. The Policy & Economic Research Council, *OECD Privacy Guidelines*, 2010, s. 4.

¹²³ Sdružení na ochranu leasingu a úvěrů spotřebitelům.

¹²⁴ Bankovní registr klientských informací.

¹²⁵ Nebankovní registr klientských informací.

¹²⁶ Z webu SOLUS – Zájmové sdružení právnických osob. Dostupné na <<https://www.solus.cz/o-sdruzeni/>>.

¹²⁷ § 20 odst. 6 a 7) ZOS.

aspektech by musel být zohledňován odlišný právní režim. Z pohledu ochrany osobních údajů je zásadní především to, že samotné předání dat do uvedených registrů není podmíněno souhlasem spotřebitele, rovněž tak není nutný ani souhlas spotřebitele s využitím údajů z negativního registru. Avšak naproti tomu pro využití údajů z pozitivního registru již potřebný souhlas spotřebitele je.¹²⁸ Údaje v registru o závazku spotřebitele mohou být zpracovávány po dobu, po kterou závazek spotřebitele trvá, a dále po dobu tří let po jeho splacení. Po uplynutí této lhůty je provozovatel registru tyto údaje oprávněn uchovávat pouze anonymizované pro statistické účely.¹²⁹

Již Slanina a kol. otevírají ve svém komentáři otázku, zdali tyto registry v podmínkách české legislativy tvoří opravdu funkční databáze. Zcela problematickým ustanovením se jeví stěžejní § 88 ZSÚ, kde se mohou vzájemně informovat o závazcích a dlužích spotřebitelů pouze osoby oprávněné poskytovat spotřebitelský úvěr dle § 7 ZSÚ. To znamená, že takovou databázi by již nemuseli sdílet třeba nebankovní poskytovatelé podnikatelských úvěrů, jenž už nemusí být nadáni licencí u ČNB. Nebo obchodníci s energiemi nebo telekomunikační operátoři, kteří sice nejsou osobami působícím na finančním trhu, avšak jejich pozitivní i negativní údaje o závazcích spotřebitele mohou být pro účely posouzení úvěruschopnosti dosti významné. Neméně problematická je také skutečnost, že toto ustanovení neumožňuje zpracovávat rodné číslo spotřebitele bez jeho souhlasu, což je v této praxi nejvyužívanějším identifikátorem.¹³⁰

Dle § 88 odst. 3) ZSÚ je poskytovatel povinen informovat spotřebitele o svém záměru vyhledávat údaje o spotřebiteli v předmětných databázích. Musí však splnit také podmínky dle § 20z odst. 6, 7, a 8 ZOS, dle něhož se může dotazovat pouze na údaje související s konkrétním obchodním případem. Souvislostí s konkrétním obchodním případem se přitom rozumí souvislost s rozhodováním o poskytnutí konkrétní služby. Může se tak jednat o souvislost s již vniklou smlouvou nebo pohledávkou poskytovatele za spotřebitelem, ledaže všechny pohledávky poskytovatele za spotřebitelem z této smlouvy již byly splněny.

Tato souvislost s konkrétním obchodním případem musí být spjata s osobou spotřebitele žádajícího o poskytnutí služby a osobou, jenž poskytla nebo se hodlá poskytnout

---

¹²⁸ MAŠTALKA Jiří; NONNEMANN František. Informační databáze o bonitě a důvěryhodnosti spotřebitele. *Právní rozhledy*, 2016, č. 10, s. 365.

¹²⁹ § 20 odst. 11) ZOS.

¹³⁰ SLANINA, Jan a kol. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 441.

zajištění dluhu spotřebitele či osoby ekonomicky se spotřebitelem spjatou, zpravidla se jedná manžela, druha nebo rodiče.

Další povinností, avšak obecně kladně přijímanou, je poskytnutí informace v případě odmítnutí poskytnout spotřebitelský úvěr, a to právě v důsledku posouzení jeho úvěruschopnosti. Dle § 89 ZSÚ je poskytovatel o tomto důsledku povinen informovat spotřebitele bez zbytečného odkladu a pokud je důvodem neposkytnutí úvěru výsledek automatizovaného zpracování údajů, nebo vyhledávání v databázi podle § 88 odst. 1 ZSÚ, poskytovatel je povinen spotřebitele vyrozumět o tomto výsledku a o použité databázi.

Zcela evidentním účelem této úpravy je možnost spotřebitele na základě výsledků prověření přijmout opatření na ochranu svých oprávněných zájmů. Ve vztahu k záznamům v registrech to umožňuje spotřebiteli kontaktovat konkrétního provozovatele a zkontrolovat údaje, které jsou o něm evidovány a ověřit jejich úplnost a správnost, popřípadě vyžádat si zjednání nápravy.¹³¹

5.4 Následky nepravdivých nebo neúplných informací poskytnutých spotřebitelem

Je zajímavé sledovat, jak zákonodárce do určité míry nabádá poskytovatele k tomu, aby spotřebiteli nedůvěřoval. Dalo by se říci, že zákonodárce počítá s tím, že spotřebitel buď bude o svých výdajích záměrně mlčet nebo na základě své individuální finanční gramotnosti a základní odpovědnosti nebude schopen své výdaje shrnout pro tyto potřeby. I judikatura dovozuje, že povinnost odborné péče zahrnuje povinnost věřitele ověřit si rozhodující informace, byť mu byly sděleny spotřebitelem.¹³² Povinnost ověřit rozhodující informace je realizována prostřednictvím tzv. verifikace nebo cizím slovem „fraud-checks“, kdy poskytovatel různými způsoby ověřuje informace sdělené spotřebitelem.¹³³

Autor s tímto postojem a do jisté míry trendem nesouhlasí, přičemž v něm spatřuje škodlivé nekonzistentní jednání. Spotřebitelé jsou v tomto ohledu až moc podceňováni a je jim přikládána ochrana, která je nijak zvlášť nemotivuje jednat s maximální svědomitostí a odpovědností. Příčí se to také jedné ze základních zásad občanského práva, a to z latinské formule „venire contra factum proprium“. Jedná se o situace, kdy se jedna ze stran chová

---

¹³¹ Srov. NONNEMANN, František. Zpracování veřejně dostupných osobních údajů a GDPR. *Právní rozhledy*, 2018, č. 5, s. 167.

¹³² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2007, sp. zn. 32 Odo 1726/2006.

¹³³ HOBL, Jaroslav. Posouzení úvěruschopnosti spotřebitele a dopady na exekuční řízení. *Obchodní právo*, 2020, roč. 29, č. 5, s. 29-39.

určitým způsobem, čímž přivodí u druhé strany určité přesvědčení. Vztáhneme-li to na tyto případy, spotřebitel například neuvede své výdaje, které mohou spočívat ve splátkách dalších dvou úvěrů, placení zvláštních léků nebo podpory dítěte na vysoké škole a tím vzbudí v poskytovateli přesvědčení, že spotřebitel tyto další nebo zvláštní výdaje nemá, neboť není rozumného důvodu, z jakého by na spotřebitele neměl spolehnout.¹³⁴ V právním styku má povinnost dle § 6 NOZ každý jednat poctivě, není tedy namístě u spotřebitelských úvěrů vytvářet u spotřebitelů domnění, že nejspíše poctivě, odpovědně a pečlivě nejednají. Toto vše uvedené je třeba vnímat v kontextu toho, že veškeré negativní dopady stanovené v ZSÚ v případě nedostatečného prověření úvěruschopnosti spotřebitele jdou pouze k tíži poskytovatele.

Vcelku výstižně tyto skutečnosti shrnul Mgr. Robert Němec, který připomenul, že historicky je tato regulace garancí toho, aby subjekty, které půjčují peníze, půjčovaly tyto peníze obezřetně. Ale principem této ochrany byla vždy v první řadě ochrana prostředků věřitele, a to například takových, které se bankám svěřují na běžných a vázaných účtech. Banky totiž fungují tak, že vybírají vklady od veřejnosti a dále je půjčují těm, kdo potřebují překlenout své finanční potřeby.¹³⁵ Nová regulace však tento princip zcela překrucuje, jelikož novou úpravou a následky neprověření úvěruschopnosti spotřebitele, o kterých bude ještě pojednáno dále, již nechrání věřitele a jeho prostředky, ale chrání dlužníka, a to relativně neortodoxním způsobem.

Vedle toho § 84 odst. 4) ZSÚ na základě MCD stanovuje, že závazek poskytovatele ze smlouvy o spotřebitelském úvěru na bydlení nemůže být zrušen pouze proto, že spotřebitel neposkytl poskytovateli nepravdivé nebo neúplné informace. Automatickou reakcí poskytovatele v případě takových zjištění je odmítnutí vyplatit již přislíbené finanční prostředky nebo, pokud již byly poskytnuty, požadovat jejich předčasné vrácení. Spotřebitel je právě pro tyto dopady tímto ustanovením chráněn, protože by to mohlo mít pro jeho postavení velmi negativní vliv, pokud se již v důsledku schváleného úvěru zavázal k jiným plněním, kde by byl posléze vystaven citelným sankcím.¹³⁶ Takováto ochrana však nenáleží spotřebiteli, který vědomě poskytl neúplné informace nebo vědomě poskytl informace nepravdivě. Autor si však jen stěží dokáže představit, jak se v případném sporu bude posuzovat například úmysl spotřebitele, který vědomě neposkytl úplné informace.

---

¹³⁴ LAVICKÝ a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654)*, s. 76.

¹³⁵ NĚMĚC, Robert. Nová regulace spotřebitelských úvěrů – aneb Každý podle svých možností, každému podle jeho potřeb. Symposium „Regulace spotřebitelských úvěrů“. *Pražský právník podzim 2016*, s. 31.

¹³⁶ SLANINA, Jan a kol. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. s. 421.

Pro tyto případy, kdy poskytovatel není schopen zjistit jinak než z tvrzení spotřebitele konkrétní údaje, je vhodné, aby byl spotřebitel v zájmu pravdivosti a úplnosti zjišťovaných údajů a v zájmu předcházení jejich zkreslení poskytovatelem výslovně poučen též o možných trestně právních následcích. Pokud by uvedl vědomě nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatní údaje zamlčel, mohl by se tím spotřebitel dopustit trestného činu úvěrového podvodu. Je však potřeba nezapomínat na skutečnost, že případná trestně právní odpovědnost spotřebitele nezmenšuje odpovědnost poskytovatele náležitě, řádně a s odbornou péčí posoudit úvěruschopnost spotřebitele.¹³⁷

5.5 Soukromoprávní důsledky při porušení povinností u posouzení úvěruschopnosti spotřebitele

Jako důsledky pro porušení povinností u posouzení úvěruschopnosti spotřebitele jsou zákonodárce stanoveny jak veřejnoprávní, tak soukromoprávní sankce, přičemž autor se bude zabývat níže pouze těmi soukromoprávními. Poskytne-li poskytovatel spotřebiteli spotřebitelský úvěr v rozporu s úpravou ZSÚ zabývající se posouzení úvěruschopnosti, smlouva je neplatná, aniž by se jednalo o neplatnost absolutní. Spotřebitel může uplatnit námitku neplatnosti v tříleté promlčecí lhůtě běžící ode dne uzavření smlouvy, zákonodárce tak výslovně vyjádřil, že se v těchto případech jedná o relativní neplatnost smlouvy.

Někteří autoři mají pochybnosti a řeší otázku, zdali došlo ze strany českého zákonodárce ke správné transpozici směrnic CCD a MCD, které ukládají povinnost přezkumu úvěruschopnosti spotřebitele, aniž by však současně stanovily následky za porušení této povinnosti. Tyto směrnice pouze obecně ukládají povinnost členských států přijmout adekvátní režim sankcí, a to takový, aby sankce za porušení dané povinnosti byly účinné, přiměřené a odrazující, přičemž nemusí se jednat jen o neplatnost smlouvy. Tito autoři se zabývají otázkou, zdali byla ze strany zákonodárce vhodně transponována směrnice ve smyslu následku (sankce) spočívajícím v relativní neplatnosti. Problém spatřují v samotném ustanovení § 87 odst. 1) ZSÚ, že k závěru o neplatnosti je třeba námitky spotřebitele.¹³⁸

---

¹³⁷ PODANÝ, Jan, KAJZROVÁ, Jana. *K posuzování úvěruschopnosti spotřebitele*. [online]. advokátnidenik.cz, 26. června 2020 [cit. 23. dubna 2022]. Dostupné na <<https://advokatnidenik.cz/2020/06/26/k-posuzovani-uveruschopnosti-spotrebitela/>>.

¹³⁸ JANOUŠEK, Michal, MIKOLAJEK, Ivo. Právní následky porušení povinnosti přezkoumat bonitu klienta podle zákona o spotřebitelském úvěru. *Právní rozhledy*, 2022, č. 6, s 191.

V tomto kontextu je potřeba upozornit na rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci OPR-Finance, který na tuto otázku problematiky relativní neplatnosti vyplývající z výše uvedeného ustanovení odpověděl následujícím způsobem:

„Články 8 a 23 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS musí být vykládány v tom smyslu, že vnitrostátnímu soudu ukládají, aby z úřední povinnosti zkoumal, zda došlo k porušení předšmluvní povinnosti věřitele stanovené v článku 8 této směrnice, tj. povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele, a vyvodil důsledky, které z porušení této povinnosti vyplývají ve vnitrostátním právu, za podmínky, že sankce splňují požadavky tohoto článku 23. Články 8 a 23 směrnice 2008/48 musí být rovněž vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní úpravě, podle níž se sankce za porušení předšmluvní povinnosti věřitele posoudit úvěruschopnost spotřebitele, tj. neplatnost úvěrové smlouvy ve spojení s povinností tohoto spotřebitele vrátit věřiteli poskytnutou jistinu v době přiměřené jeho možnostem, uplatní pouze za podmínky, že spotřebitel tuto neplatnost namítne, a to v tříleté promlčecí době.“¹³⁹

Ostatně k této otázce se již vyjádřil již dříve Ústavní soud ve svém usnesení pléna ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 1/10, kde stanovil, že koncepci relativní neplatnosti jako následek porušení právní úpravy na ochranu spotřebitele považuje dokonce i v rozporu s českým ústavním pořádkem.¹⁴⁰

Autoři Janoušek a Mikolajek uvádějí jako návrh de lege ferenda zrušení věty druhé ustanovení § 87 odst. 1 ZSÚ, což by umožnilo následnou aplikaci § 588 OZ pro rozpor se zákonem a zjevné narušení veřejného pořádku, na základě čehož by soudní přezkum splnění povinností poskytovatele mohl probíhat z úřední povinnosti, avšak zákonodárce zvolil s účinností ke dni 29. května 2022 cestu nahrazení předmětné problematické věty větou: *„Soud k neplatnosti přihlédne i bez návrhu.“¹⁴¹*

Na základě výše citovaného rozhodnutí Soudního dvora EU podal Krajský soud v Brně Ústavnímu soudu návrh na zrušení § 87 odst. 1 věty druhé ZSÚ s odůvodněním, že je přesvědčen o tom, že tato věta druhá uvedeného ustanovení brání obecným soudům zabývat se z úřední povinnosti otázkou, zda úvěrující při poskytnutí spotřebitelského úvěru prověřil schopnost spotřebitele (úvěrovaného) plánovaný úvěr splatit a v případě negativního

---

¹³⁹ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 5. března 2020, OPR-Finance s.r.o. proti GK, C-679/18.

¹⁴⁰ Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. února 2011, sp. zn. Pl. ÚS 1/10, bod 41.

¹⁴¹ Zákon č. 96/2022 Sb. zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti finančního trhu zejména v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie týkajících se unie kapitálových trhů

zjištění o této skutečnosti brání obecnému soudu vyslovit závěr o absolutní neplatnosti smlouvy o úvěru tak, jak to vyplývá z judikatury Ústavního soudu i Nejvyššího soudu k předchozí právní úpravě. Podle navrhovatele nemůže být relativní neplatnost, jako následek porušení právní úpravy na ochranu spotřebitele, považována za dostatečnou pro vyvážení fakticky nerovného postavení spotřebitele (slabší strany) ve vztahu k podnikateli. Ve svém důsledku vede napadená právní úprava k významnému snížení úrovně dosavadní ochrany spotřebitele tím, že její uplatnění je podmíněno jeho vlastní aktivitou – uplatněním námitky neplatnosti, nadto toliko ve lhůtě tři let od okamžiku uzavření smlouvy.

Ústavní soud sice z jiného důvodu návrh na zrušení předmětného ustanovení odmítl, ale s předmětným rozhodnutím Soudního dvora EU jako takovým se ztotožňuje. Odkazuje však na jeho část, ve které stanovuje vnitrostátním soudům povinnost případně změnit ustálenou vnitrostátní judikaturu, vychází-li tato judikatura z výkladu vnitrostátního práva, který není slučitelný s cíli směrnice dotčených směrnic. Z toho plyne, že předkládající soud nemůže v řízení platně dospět k závěru, že dotčená vnitrostátní ustanovení nelze vyložit v souladu s unijním právem. Předkládajícímu soudu tedy přísluší zajistit plný účinek dotčené směrnice tím, že na základě své vlastní pravomoci případně nepoužije výklad českých soudů, jestliže uvedený výklad není slučitelný s unijním právem. Tato povinnost konformního výkladu však má své meze, které jsou dány obecnými právními zásadami, zejména zásadou právní jistoty, a to v tom směru, že nemůže být základem pro výklad vnitrostátního práva *contra legem*.¹⁴²

Pro komparaci se zahraničními přístupy následků spojenými s nepřezkoumáním úvěruschopnosti autor využije podrobně zpracovanou analýzu autorů Janouška a Mikolajeka,¹⁴³ přičemž si ji zdvořile dovoluje pro účely této práce pouze zestručnit do dílčích závěrů, že mohou být využívány i jiné přístupy či sankční nástroje.

Rakouská právní úprava žádnou soukromoprávní sankci přímo nestanovuje, za porušení povinnosti řádně posoudit úvěruschopnost spotřebitele však zakládá oprávnění soudu moderovat výši uplatněného nároku poskytovatelem. Německá právní úprava stanovuje, že porušení povinnosti poskytovatele posoudit úvěruschopnost spotřebitele nezakládá ani relativní ani absolutní neplatnost právního jednání, naopak přímo ukládá sankci prostřednictvím redukce sjednané výše úrokové povinnosti spotřebitele. Spotřebiteli rovněž vniká právo smlouvu o úvěru kdykoliv vypovědět. Švýcarská právní úprava dokonce

---

¹⁴² Usnesení Ústavního soudu ze dne 6. října 2021, sp. zn. Pl. ÚS 3/20, bod 20.

¹⁴³ JANOUŠEK, Michal, MIKOLAJEK, Ivo. Právní následky porušení povinnosti přezkoumat bonitu klienta podle zákona o spotřebitelském úvěru. *Právní rozhledy*, 2022, č. 6, s 203.

rozlišuje mezi závažným porušením povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele a méně závažným. Pokud se jedná o závažné porušení, ztrácí poskytovatel právo, na již vrácenou částku spotřebitelského úvěru, včetně úroků a zaplacených nákladů úvěru. Spotřebitel může již poskytnuté plnění požadovat po věřiteli zpět podle pravidel o bezdůvodném obohacení. Pokud jde o mírnější porušení této povinnosti, pozbývá pouze právo na úroky a náklady úvěru. Stejně tak rozlišuje i Slovenská právní úprava mírnější tzv. „rozpor s odbornou péčí poskytovatele“ a závažnějším „hrubým porušením“ této povinnosti. U mírnějšího porušení je poskytovatel sankcionován nemožností požadovat jednorázové splacení úvěru spotřebitelem, v závažnějším případě se úvěr považuje za bezúplatný a bez jakýchkoliv jiných nákladů.

Problematickým aspektem spojeným s důsledky neprověření úvěruschopnosti spotřebitele zůstává způsob vypořádání mezi stranami, kdy zákon předpokládá, že spotřebitel je následně povinen vrátit poskytnutou jistinu spotřebitelského úvěru v době přiměřené jeho možnostem. V případě sporu o to, jaká je doba odpovídající možnostem spotřebitele, určí tuto dobu na návrh některé ze smluvních stran soud podle možností spotřebitele a v zájmu spravedlivého uspořádání práv a povinností smluvních stran, a to s přihlédnutím k příjmu spotřebitele a jeho celkovým sociálním a majetkovým poměrům. Změní-li se tyto poměry, může soud na návrh některé ze smluvních stran sjednanou dobu nebo dobu určenou rozhodnutím změnit.¹⁴⁴

Spotřebitel je tímto chráněn pro situace, kdy mu byl poskytnut úvěr, ačkoliv být neměl. Důvodová zpráva k ZSÚ toto označuje jako chybějící materiální znak, při řádném dodržení postupů a odborné péče vůči spotřebiteli. Výslovně také vysvětluje možnost spotřebitele vrátit poskytnuté peněžité prostředky dle svých možností. Z neplatnosti smlouvy totiž vyplývá povinnost smluvních stran vzájemně si bez zbytečného odkladu vrátit poskytnutá plnění na základě ustanovení o bezdůvodném obohacení. Dříve docházelo totiž i při neplatnosti smlouvy pro spotřebitele k negativnímu důsledku, jenž spočíval v povinnosti vrátit předmětné plnění, které však již nemusel mít ve své dispozici a tím vznikala nutnost urychleně si opatřit další prostředky.¹⁴⁵

Přistoupilo se proto k takovému modelu, kdy je spotřebitel povinen vrátit celou poskytnutou jistinu, avšak v takových splátkách, v jakých je schopen splácet. Spojení „v době přiměřené jeho možnostem“ míří na rozložení vrácení poskytnuté jistiny

---

¹⁴⁴ § 87 ZSÚ.

¹⁴⁵ GOTTWALD, Jiří. Neplatnost smluv o spotřebitelském úvěru. *Časopis Soudce*, 2015. č. 6, s. 6.

spotřebitelského úvěru v čase. Hlavním jádrem ochrany spotřebitele je skutečnost, že pokud spotřebitel vrací dle svých možností, nemůže se dostat do prodlení.¹⁴⁶

Jinou problematickým situací může být i povinnost soudců zkoumat z úřední povinnosti posouzení úvěruschopnosti v případech, ve kterých české procesní právo buď s dokazováním nepočítá, nebo kdy z dokazování již dokonce vyplynulo, že poskytovatel úvěruschopnost spotřebitele řádně nezkoumal. Jedná se o případy, kdy jsou navrhovány rozsudky pro zmeškání, žalovaný nárok uzná nebo účastníci navrhuji, aby soud schválil smír.¹⁴⁷ Autor je totiž přesvědčen o tom, že i přes vše výše uvedené by z procesního hlediska obecné soudy neměli v těchto případech spotřebitele chránit z úřední povinnosti, když to je i proti jeho vůli.

Na vnik dalších absurdních situací v tomto ohledu upozorňuje i Slanina a kol., konkrétně na případy, kdy neplatnost smluv automaticky zakládá také neplatnost akcesorických zajišťovacích smluv. To způsobuje evidentně nespravedlivé důsledky, kdy spotřebiteli zůstane například automobil nebo nemovitost pořízená ze spotřebitelského úvěru, ale jistinu může vracet pouze dle svých možností často v minimálních splátkách. Ústavněprávní výbor Poslanecké sněmovny učinil v tomto směru pozměňovací návrh, který by věřiteli umožňoval uspokojit se prodejem věci, jež byla ze spotřebitelského úvěru pořízena, avšak plénum sněmovny takovou změnu nepřijalo.¹⁴⁸

5.6 Dílčí závěr

Z pohledu spotřebitele se jedná o ta ustanovení zákona, která se jeví výrazně v jeho prospěch a pokud mají vyrovnávat spotřebitelovo slabší postavení, jedná se o velice efektivní prostředek. Lze opět sledovat ušlechtilý cíl, ale nelze však přehlédnout jistou nepromyšlenost pravidel a povinností, která jsou poskytovatelům ukládána. Na bedra poskytovatele se vkládá celá řada povinností, přičemž realizace se následně nechává na jejich samostatné úvaze. Největším zdrojem informací by měl být sám spotřebitel, ale zákonodárce nijak zvlášť tohoto spotřebitele nemotivuje k tomu, aby byl zdrojem bohatým a pravdivým.

---

¹⁴⁶ Důvodová zpráva k § 87 ZSÚ.

¹⁴⁷ BENEŠOVÁ, Jana. *Kam až sahá úřední povinnost přezkumu spotřebitelských úvěrů?* [online]. právníprostor.cz, 25. dubna 2022, [cit. 2. května 2022] Dostupné na <<https://www.pravniprostor.cz/nazory/glosa-jany-benesove/kam-az-saha-uredni-povinnost-prezkumu-spotrebitelskych-uveru>>.

¹⁴⁸ SLANINA, Jan a kol. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 437-438.

Zákonodárce výslovně předpokládá, že situace, kdy si spotřebitel měl nebo mohl být vědom toho, že jeho úvěruschopnost byla posouzena vadně, je velice nepravděpodobná.¹⁴⁹ Avšak autor se s tímto názorem stejně jako někteří z odborné veřejnosti nemůže ztotožnit.¹⁵⁰ V praxi dochází spíše častěji k opačným situacím, kdy spotřebitelé v nemalé míře zastírají svou skutečnou finanční situaci, aby měli větší šanci dosáhnout na spotřebitelský úvěr. Nejčastěji dochází k zamlčování některých dosavadních existujících závazků, lze se však setkat i s případy falšování potvrzení o dosažených pravidelných příjmech. Ač by se v těchto případech dalo hovořit i o trestném činu úvěrového podvodu, nelze sledovat, že by spotřebitele takovýto postih odrazoval. Důvodem by mohla být i jednoduše obecná nevědomost spotřebitelů o takových právních následcích, jelikož se nejedná o často stíhaný trestný čin ze strany orgánů činných v trestním řízení nebo čemu by se nějak výrazně věnovala média. Spotřebitele nemotivují jednat poctivě ani soukromoprávní následky zmíněné výše. Přitom poskytovatel se z nemalé části musí spoléhat právě na informace sdělené spotřebitelem a je pro něho někdy dosti obtížné nepoctivé jednání spotřebitele odhalit jinak než detektivním způsobem.

Jistá cesta by mohla být skrze OZ, kde je výslovně stanoveno v § 6, že nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu. Vyjadřuje se tím zásada „nemo turpitudinem suam allegare potest“, zakazující, aby někdo měl prospěch z vlastního nepoctivého jednání. Proto způsobila-li jedna strana neplatnost právního jednání, nemůže se jí následně dovolávat ve svůj prospěch. Toto pravidlo platí dle komentářové literatury jak pro relativní, tak absolutní neplatnost, za zmínku však stojí zcela opačný názor Nejvyššího soudu.¹⁵¹ Jestliže se na tomto stavu podílely obě strany, nemůže z neplatnosti těžit ani jedna z nich, jak stanovuje zásada „in pari causa turpitudinis cessat repetitio“.¹⁵² Důkazní břemeno v tomto směru leží opět na poskytovateli, ten pokud prokáže nepoctivé jednání spotřebitele u prověřování jeho úvěruschopnosti, spotřebitel by již neměl mít možnost namítat relativní neplatnost smlouvy a soudy by tyto skutečnosti měli více zohledňovat v rámci svého nastupujícího přezkumu z úřední povinnosti.

---

¹⁴⁹ Důvodová zpráva k § 87 ZSÚ.

¹⁵⁰ BALCAROVÁ, Anna. Nový zákon o spotřebitelském úvěru. *Právní rozhledy*, 2017, č. 8, s. 275.

¹⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. listopadu 2012, sp. zn. 23 Cdo 854/2012: „Obecně není vyloučeno, aby na absolutní neplatnost právního úkonu poukázal i ten, kdo ji sám způsobil. Absolutní neplatnost totiž nastupuje ze zákona a není odvislá od jednání subjektu občanskoprávního vztahu (oproti principu relativní neplatnosti), které by bylo možno charakterizovat jako výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů, tedy bez právního důvodu zasahuje do práv a povinností jiných.“.

¹⁵² LAVICKÝ, Petr. In LAVICKÝ a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654)*. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 44–50.

5.7 Přezkum posuzování úvěruschopnosti spotřebitele v exekučním řízení

Zajímavý vývoj lze sledovat i v oblasti přezkumu exekučních titulů v exekučním řízení s ohledem na povinnost posuzovat úvěruschopnost spotřebitelů, přičemž autor se hodlá zabývat judikaturou z nedávné doby, která má na tuto problematiku zásadní dopad.

Prvním rozhodnutím je nález Ústavního soudu ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. III. ÚS 4129/18, kdy Ústavní soud rozhodoval o ústavní stížnosti navrhovatele pro porušení jeho práva na soudní ochranu a práva na spravedlivý proces v exekučním řízení.

V předcházejících řízeních se navrhovatel bránil jakožto povinný v exekučním řízení vedeném na základě rozhodčího nálezu návrhem na zastavení exekuce, čemuž Okresní soud v Mostě vyhověl s odůvodněním, že smlouva o úvěru, který poskytla oprávněná stěžovateli, je neplatná pro zjevnou nespravedlnost, protože výše úrokové sazby mimo jiné desetkrát převyšuje úrokové sazby bankovních institucí a souhrn všech smluvních pokut považoval za nepřiměřené zajištění.

Odvolací soud však byl jiného názoru a na základě odvolání oprávněného návrh povinného na zastavení exekuce zamítl s tím, že smluvní podmínky poskytnutého úvěru za nepřiměřené nepovažoval. Rovněž ve svém odůvodnění upozornil na skutečnost, že povinný se zavázal k povinnostem vyplývajících z úvěrové smlouvy na základě svého svobodného rozhodnutí, a proto by měla být kritéria posouzení nemravnosti a nespravedlnosti dané situace nastavena co možná nejvýše. Proti tomuto rozhodnutí následně podal povinný ústavní stížnost.

Ústavní soud k odůvodnění odvolacího soudu nejdříve zdůraznil, že se nelze pouze zabývat eventuální lehkovážností dlužníka, ale v rámci rozhodování je potřeba zabývat se celou řadou dalších souvisejících aspektů. S odkazem, na již výše probírané rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2018, sp. zn. 33 Cdo 2178/2018, Ústavní soudu upozornil, že nejdříve je nutno vyřešit mimo jiné otázku posouzení úvěruschopnosti spotřebitele žádajícího o úvěr. Je totiž na poskytovatelích, aby v průběhu kontraktace se spotřebiteli důsledně zkoumali, zdali bude spotřebitel vůbec schopen dostát závazkům, ke kterým se hodlá v úvěrové smlouvě zavázat. Ústavní soud k tomu zdůraznil, že důsledky neschopnosti dostát závazkům vyplývajících ze smlouvy o úvěru nenese ve svém důsledku pouze konkrétní spotřebitel, ale i jeho rodina a zprostředkovaně přes spotřebitelovu případnou insolvenční společnost.

Ústavní soud uzavřel, že nezkoumá-li obecný soud, zda uvěřující při poskytnutí spotřebitelského úvěru prověřil schopnost úvěrovaného požadovaný úvěr splatit, zasáhne tím do základního práva spotřebitele na soudní ochranu zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.¹⁵³ Exekuční soudu by tudíž na základě tohoto nálezu Ústavního soudu měly zastavit exekuci pro nepřipustnost jejího vedení v případech, kdy shledají, že poskytovatel řádně neposoudil spotřebitelovu úvěruschopnost.

5.8 Obecně k možnosti přezkumu exekučního titulu

Účelem a smyslem exekučního řízení je vynucení splnění povinnosti, která byla povinnému uložena soudním rozhodnutím, rozhodnutím jiného orgánu veřejné moci nebo jiným exekučním titulem za předpokladu, že povinnost nebyla splněna dobrovolně. Obecné východisko bylo doposud spatřováno v nemožnosti přezkumu věcné správnosti podkladového rozhodnutí, protože ta byla přezkoumána v předcházejícím nalézacím řízení.¹⁵⁴

Ústavní soud projednával výše uvedenou věc (sp. zn. III. ÚS 4129/18) na základě exekučního řízení, kde byl exekučním titulem rozhodčí nález, a tudíž lze přezkum správnosti exekučního titulu obhájit s ohledem na již existující bohatou rozhodovací praxi umožňující výjimečný věcný přezkum rozhodčích nálezů¹⁵⁵, ne vždy je však exekučním titulem právě rozhodčí nález, ale aktuálně jím budou převážně soudní rozhodnutí.

Také Ústavní soud ve své vlastní judikatuře vychází ze zásady, že námitky vůči vadám nalézacího řízení zásadně nelze přenášet do řízení exekučního.¹⁵⁶ Platí totiž, že exekuční řízení je ze své podstaty určeno pouze pro faktický výkon rozhodnutí, nikoliv pro autoritativní nalézání práva. Stejně tak není ani řízením přezkumným.¹⁵⁷ Avšak z této zásady existují obecně přijímané výjimky, podle nichž je v exekučním řízení možné hodnotit i zásadní vady exekučního titulu.¹⁵⁸

Obecně respektována zásada, že exekuční soud neingeruje do vykonávaného exekučního soudního titulu, je limitována tím, že exekuční soud je povinen zabývat se zásadními vadami exekučního titulu a je povinen exekuci zastavit podle § 268 odst. 1, písm.

---

¹⁵³ Nález Ústavního soudu ze dne 26. února 2019, sp. zn. III. ÚS 4129/18.

¹⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. července 2008, sp. zn. 20 Cdo 2273/2008.

¹⁵⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 11. prosince 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12.

¹⁵⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 8. srpna 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15.

¹⁵⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 26. ledna 2012, sp. zn. 199/11.

¹⁵⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 1. dubna 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18, bod 12.

h) OSŘ také v případech, ve kterých by výkon rozhodnutí vedl ke zjevné nespravedlnosti, nebo byl dokonce v rozporu s principy právního státu.¹⁵⁹

Pokud je exekučním titulem rozhodčí nález, Ústavní soud v takových případech došel k závěru, že obecné soudy mohou v exekučním řízení například zkoumat, zdali byla uzavřena řádná rozhodčí smlouva, a to ať z pohledu její samotné existence, tak i z pohledu splnění všech zákonem požadovaných náležitostí. Ústavní soud však v tomto ohledu zdůraznil, že i pokud budou výše uvedená kritéria v pořádku, mohou se též zkoumat i samotné podmínky úvěrových smluv, pokud se jeví zjevně nepřiměřené či odporující dobrým mravům.

Obdobně na to nahlíží i Nejvyšší soudu, který stanovil, že neplatnost úvěrové smlouvy sama o sobě nezpůsobuje neplatnost rozhodčí smlouvy, ale nelze opomenout uvážit, zda obojí ve svém celku není postiženo stigmatem kolize rozporu s dobrými mravy, resp. se zákonnými principy ochrany spotřebitele coby slabší strany.¹⁶⁰

Ústavní soud v tomto kontextu následně definuje pojem „zjevné nespravedlnosti.“¹⁶¹ Ústavní soud dovedl, že poskytovatelům zjevně nevýhodných úvěrů by neměla být poskytována soudní ochrana, a to ani v exekučním řízení, protože ochrana takto nabytých práv stojí zcela mimo účel civilního procesu, resp. mimo základní hodnotový rámec práva jako normativního systému.¹⁶² Pro takovéto případy zjevné nespravedlnosti posléze Ústavní soud upozorňuje, že v exekučním řízení platí, že není možné poskytovat soudní ochranu pokud by výkon rozhodnutí znamenal zjevnou nespravedlnost či rozpor s principy právního státu obecně, bez ohledu na to, zda je exekučním titulem rozhodčí nález nebo soudní rozhodnutí. Tímto Ústavní soud výslovně otevřel dveře i přezkumu soudních rozhodnutí v exekučním řízení, což bylo do té doby exekučním soudům zapovězeno.¹⁶³

---

¹⁵⁹ KASÍKOVÁ, Martina. In KASÍKOVÁ M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 282.

¹⁶⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. ledna 2018, sp. zn. 20 Cdo 4022/2017.

¹⁶¹ Rozhodčí doložka byla v daném případě sjednána v souvislosti s úvěrem ve výši 4.950 Kč, kdy RPSN bylo ve výši 115,32 % a součástí formulářových všeobecných podmínek byla ustanovení o zajištění závazku prostřednictvím dvou biankosměnek a souboru sankcí dopadající na spotřebitele.

¹⁶² Nález Ústavního soudu ze dne 11. prosince 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12.

¹⁶³ KADLECOVÁ, Edita. *Otevřela se Pandorina skříňka věcného přezkumu exekučních titulů v exekučním řízení? To ukáže až čas.* [online]. pravo21.cz, 23. července 2019 [cit. 26. dubna 2022] Dostupné na <<https://pravo21.cz/pravo/otevrela-se-pandorina-skrinka-vecneho-prezkumu-exekucnich-tituluv-exekucnim-řízení-to-ukaze-az-cas>>.

5.9 Dílčí závěr

Výše uvedená judikatura skutečně formulovala a rozšířila výjimky ze zásad, že v exekučním řízení nelze přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu, nově dokonce i soudního rozhodnutí. Autor do jisté míry rozumí argumentaci obsažené v uvedených rozhodnutích, ale je přesvědčen o tom, že s odkazy na tato rozhodnutí nelze učinit závěr, že přezkoumávat exekuční tituly v exekučním řízení lze plošně, bez dalšího. Autor se nemůže ztotožnit s názory Ústavního soudu, který rozšířil možnost přezkumu i soudních rozhodnutí, je toho názoru, že by měl být zachován smysl a účel exekučního řízení a k přezkumu exekučního titulu by mělo docházet pouze ve zcela výjimečných, specifických případech, kde je ona míra „zjevné nespravedlnosti“ takového rozsahu, že by byly narušeny principy právního státu, k čemuž docházelo v minulosti v případech rozhodčích nálezů. Například u posouzení splnění povinnosti poskytovatele zkoumat úvěruschopnost spotřebitele si takovou výjimku lze navíc těžko představit, a to vzhledem k tomu, že obecné soudy začínají tuto povinnost poskytovatele hodnotit z úřední povinnosti.

Pokud by se skutečně na základě výše rozebírané judikatury definitivně otevřely dveře k přezkumu soudních rozhodnutí, jakožto exekučních titulů v exekučním řízení, činnost exekučních soudů by fakticky zpochybňovala činnost soudů v nalézacích řízeních, nebo by suplovala činnost soudů v přezkumném řízení, což by nepochybně způsobovalo přehlčení exekučních soudů, relativizaci pravomocných a vykonatelných rozhodnutí a mohlo by to také narušit důvěru v české soudnictví.

6 Forma a obsah smlouvy o spotřebitelském úvěru

Jak také stanoví § 104 ZSÚ, smlouva o spotřebitelském úvěru vyžaduje písemnou formu, kde musí být uvedeny informace vyčteny v § 108 a § 109 odst. 1 jasným, výstižným a zřetelným způsobem.¹⁶⁴ Nesplnění této povinnosti nebo písemné formy nemá za následek neuzavření nebo neplatnost smlouvy, avšak má za následek sankci uvedenou v § 110 ZSÚ. Poskytovatel nebo zprostředkovatel spotřebitelského úvěru poskytne spotřebiteli jedno vyhotovení smlouvy o spotřebitelském úvěru v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat neprodleně po uzavření smlouvy. Zákonodárce tímto klade výslovný důraz na dodržování formy a obsahu smluv tohoto typu.

Při nedodržení požadavků na formu a obsah smlouvy byly stanoveny následující důsledky. V případě, kdy nejsou poskytnuty informace o zápůjční úrokové sazbě, o RPSN, o celkové částce, kterou má spotřebitel zaplatit, nebyla-li dodržena písemná forma smlouvy, nebo nebylo-li písemné vyhotovení smlouvy obsahující tyto informace poskytnuto spotřebiteli v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat, platí, že zápůjční úroková sazba je repo sazba uveřejněná ČNB, platná v den uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru, nebyla-li sjednána nižší. Podstatné dále je, že se nepřihlíží k jiným platbám sjednaným ve smlouvě o spotřebitelském úvěru.¹⁶⁵

Účelem takto stanovené sankce je záměrné vyhnutí se obecné úpravě dle § 582 odst. 1 OZ, kdy právní úkon, jež není učiněn v zákonem předepsané formě, je neplatný. V tomto je zohledněna především ochrana spotřebitele, jelikož následky neplatnosti smlouvy by dopadly nepříznivě právě na něj. Pro uvedení příkladu poslouží situace, kdy by v případě neplatnosti smlouvy ztratil spotřebitel výhodu splátek a byl by povinen splatit poskytnutý úvěr v celé výši. To by způsobilo spotřebiteli velké komplikace, protože poskytnutý úvěr už mohl být využit na daný účel, a tudíž by nebyl schopen toto následně plnit.

Důvodová zpráva k ZSÚ uvádí, že požadavek písemné formy smlouvy o spotřebitelském úvěru vyplývá z nutnosti nastolení právní jistoty v těchto smluvních vztazích a z nutnosti zajištění důkazů pro případné právní spory.

Požadavek na vyhotovení smlouvy v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat neprodleně po uzavření této smlouvy směřuje dle důvodové zprávy k posílení právní

---

¹⁶⁴ Mezi tyto obligatorní obsahové náležitosti patří například informace o druhu úvěru, kontaktní údaje smluvních stran, celková výše úvěru, doba trvání úvěru, zápůjční úroková sazba, výše, počet a četnost plateb, RPSN a další uvedené v § 106 ZSÚ, další povinné informace jsou uvedeny v § 107, § 108 a § 109, které však dopadají na další již modifikované případy.

¹⁶⁵ § 110 ZSÚ.

jistoty a také přispívá reálně umožnit spotřebitelům seznámení se s veškerými náležitostmi smluvního vztahu a zvážení všech nevýhod a výhod. Na základě získaných informací pak mohou učinit „informované a kvalifikované rozhodnutí“. Toto ustanovení dbá na to, aby se zabránilo v současnosti k negativním jevům ve spotřebitelských smlouvách, kdy spotřebitel uzavře závazek, aniž by se předem mohl seznámit s jeho podmínkami a s tím spojenými důsledky. Takováto ochrana spotřebitele však má své limity, k čemuž se také vyslovil Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 11. 11. 2012, sp. zn. I. ÚS 3512/11,¹⁶⁶ kde stanovil:

„Spotřebitel musí mít adekvátní možnost se s obsahem podmínek seznámit, to ovšem neznamená, že tak skutečně učiní. I když je spotřebitelům přiznána vyšší právní ochrana pro jejich fakticky slabší postavení, nedochází tím k úplnému potlačení zásady vigilanti bus iura scripta sunt.“

6.1 Trvalý nosič dat

Trvalý nosič dat představuje nástroj, který umožňuje spotřebiteli uchování informací určených jemu osobně tak, aby mohly být využívány po dobu přiměřenou účelu, a který umožňuje reprodukci těchto informací v neměnné podobě.¹⁶⁷ V praxi i vzhledem k nastoleným obchodním trendům se začala diskutovat otázka, zdali tyto požadavky splňuje i prostý e-mail. ČNB, jakožto dohledový orgán, výslovně připouští¹⁶⁸, že e-mail lze považovat za medium, které splňuje obě výše uvedené podmínky.¹⁶⁹ Relevantní je v tomto ohledu možnost spotřebitele uložit si jemu určené informace a také záruka, že nedojde k žádné následné změně jejich obsahu, stejně tak jejich přístupnost po přiměřenou dobu a možnost jejich reprodukce v nezměněném stavu. Pojem trvalý nosič má autonomní význam a jeho výklad nemůže být určován vnitrostátními ustanoveními týkajícími se formy, v jaké musí být úvěrové smlouvy vypracovány. Úvěrová smlouva nemusí být nutně vypracována v jednom dokumentu, ale všechny informace, které mají být uvedeny v úvěrových

---

¹⁶⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 11. listopadu 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11.

¹⁶⁷ Článek 3, písm. m) CCD.

¹⁶⁸ ČNB. *Dohledový benchmark č. 1/2016: Postup při změně rámcové smlouvy o platebních službách [online].* cnb.cz, 29. dubna 2016 [cit. 29. října 2021].

Dostupné na <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/galleries/vykon_dohledu/dohledov_e_benchmarky/download/dohledovy_benchmark_2016_01.pdf>.,

¹⁶⁹ Za trvalý nosič dat bývá na finančním trhu považována rovněž i pouhá internetová stránka, pokud s tím zákazník souhlasí a mezi obchodníkem a zákazníkem se jedná o přiměřenou praxi. Musí však splňovat všechny zmíněné podmínky. Srov. HUSTÁK, Zdeněk a kol. *Zákon o podnikání na kapitálovém trhu*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2012, s. 219.

smlouvách dle čl. 10 CCD, musí být uvedeny pro spotřebitele v písemné podobě nebo na trvalém nosiči dat.¹⁷⁰

Jinou možností obvykle využívanou v praxi je poskytování povinných informací a smluvní dokumentace spotřebiteli v elektronické formě prostřednictvím internetového bankovníctví či klientského účtu na webových stránkách poskytovatele. Přípustnost takového postupu potvrdil i Soudní dvůr EU, který rozhodoval o předběžné otázce, zdali poskytnutí informací klientovi na trvalém nosiči dat splňuje i jejich zaslání do účtu klienta v rámci internetového bankovníctví. Soudní dvůr EU dovedl, že to je možné za splnění dvou podmínek. První podmínka se týká vlastností již uvedených výše, internetové stránky dotčenému uživateli musí umožnit ukládat informace určené jemu osobně, a to způsobem vhodným pro přístup k nim a jejich kopírování beze změny, po přiměřenou dobu, aniž je možná jakákoliv jednostranná změna jejich obsahu ze strany poskytovatele či jiného profesionála. Pokud spotřebitel musí kontrolovat uvedené internetové stránky, aby se o uvedených informacích dozvěděl, poskytovatel zároveň se zpřístupněním uvedených informací musí aktivně spotřebitele obeznámit o dostupnosti uvedených informací. Pokud by tak aktivně neučinil, informace by byly pouze zpřístupněny a nebyla by tak splněna povinnost poskytovatele tyto informace spotřebiteli „poskytnout“.¹⁷¹

Kupříkladu nic nebrání ani tomu, aby před uzavřením smlouvy byly informace spotřebiteli poskytnuty pouze ve všeobecných obchodních podmínkách poskytovatele na internetových stránkách zprostředkovatele, schválených úkonem tohoto spotřebitele tak, že zaškrtl políčko určené k tomuto účelu, pokud byl tento spotřebitel seznámen s těmito informacemi jasně a srozumitelně. Takový způsob informování však nemůže vést k nahrazení předání potvrzení o smlouvě spotřebiteli na trvalém nosiči, přičemž tato okolnost nebrání tomu, aby tyto informace byly nedílnou součástí smlouvy uzavřené na dálku.¹⁷²

---

¹⁷⁰ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 9. listopadu 2016. *Home Credit Slovakia, a.s. proti Kláre Biróové*, C 42/15.

¹⁷¹ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 25. ledna 2017. *BAWAG PSK Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG v. Verein für*, C-375/15.

¹⁷² Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 24. února 2022. *Lietuvos Aukščiausiasis Teismas – Litva) – „Tiketa“ UAB v. M. Š.*, C 165/16.

6.2 Uzavírání smlouvy pomocí elektronických prostředků na dálku

Nejproblematictější otázkou tohoto tématu je uzavírání smlouvy písemnou formou pomocí elektronických prostředků na dálku. K této problematice se vyjadřovala i ČNB na základě kvalifikovaného dotazu. Jádrem rozepře je, zdali postačuje tzv. prostý elektronický podpis nebo musí být vyžadována vyšší úroveň zabezpečení, prostřednictvím tzv. kvalifikovaného či zaručeného elektronického podpisu. Obchodní trend posledních let, který se bude do budoucna ještě jistě prohlubovat a rozvíjet, je takový, že obecně prodejci, obchodníci a poskytovatelé, kteří nabízejí své služby nebo produkty, se přesouvají se svou nabídkou na internet. Spotřebitelé tak mohou uzavírat smlouvy s podnikatelem online, bez toho, aby se museli někdy fyzicky potkat a podepsat si určitou listinu osobně.

Tento způsob obchodu se také rozmohl na finančním trhu, kde téměř všechny bankovní ale i nebankovní domy poskytují své služby také online. Riziko tohoto právního jednání je spatřováno nepochybně v potenciální záměně identity, kdy určitá osoba dokáže on-line daleko lépe zneužít identitu jiné osoby nežli při fyzické návštěvě konkrétního poskytovatele. Kritici však namítají, že v rámci rychlosti a úspornosti je přesun do on-line prostředí nevyhnutelný a mají na něm zájem jak spotřebitelé, tak podnikatelé. Obecně běžná právní praxe již s takovýmto právním jednáním počítá, avšak předpokládá a vyžaduje zaručený či kvalifikovaný elektronický podpis nebo existenci datových schránek, kdy je identita beze sporu ověřena. Spotřebitelé ale pochopitelně v drtivé většině případů nemají ani zaručený, natož kvalifikovaný elektronický podpis, ani nemají svou datovou schránku.

Jak již bylo uvedeno, v souladu s § 104 ZSÚ vyžaduje smlouva o spotřebitelském úvěru písemnou formu, nedodržení této formy nemá za následek neuzavření nebo neplatnost smlouvy, avšak má za následek sankci uvedenou v § 110 ZSÚ. K platnosti písemné formy právního jednání je podle § 561 odst. 1) OZ vyžadován podpis jednajícího. V případě právního jednání učiněného elektronickými prostředky odkazuje věta třetí § 561 odst. 1 OZ blanketním způsobem na jiný právní předpis, který stanoví, jak lze při právním jednání učiněném elektronickými prostředky písemnost elektronicky podepsat. Tímto zvláštním právním předpisem je s účinností od 18. 9. 2016 zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářející důvěru pro elektronické transakce (dále též jen „adaptační zákon“),¹⁷³ který v návaznosti na přímo použitelné Nařízení EU č. 910/2014, o elektronické identifikaci

---

¹⁷³ Zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářející důvěru pro elektronické transakce, ve znění pozdějších předpisů.

a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce (dále jen „eIDAS“)¹⁷⁴ upravuje v závislosti na druhu právního jednání a podepisujícího subjektu požadavky na podepisování elektronických dokumentů.

Jaké elektronické podpisy vůbec právní úprava rozeznává? Nařízení eIDAS obsahuje výchozí definici všech druhů elektronických podpisů, přičemž ty nejběžněji používané pojmenovává a charakterizuje jejich vlastnosti. Paradoxně ani v občanském zákoníku, ani ve výše zmiňovaných speciálních právních předpisech pojem „prostý“ elektronický podpis nenajdeme. Je zde rozeznáván pouze „kvalifikovaný“ elektronický podpis, který využívá asymetrickou kryptografii, jenž jako jediná umožňuje, aby bylo možné zjistit případnou změnu elektronicky podepsaných dat. Identita podepsané osoby se pak u kvalifikovaného elektronického podpisu odvíjí od kvalifikovaného certifikátu, tzv. soukromého klíče a od použití kvalifikovaného prostředku pro vytvoření podpisu, což je v praxi certifikovaná čipová karta nebo USB token. Vedle toho je také rozeznáván elektronický podpis „zaručený“, který tyto výše uvedené podstatné náležitosti nevyžaduje, a tudíž ve skutečnosti identitu podepsané osoby paradoxně sám o sobě nezaručuje. Podaný podotýká, že v praxi označovaný „prostý“ elektronický podpis je jakousi zbytkovou kategorií, pro kterou neexistují žádné obecné normy ani technické standardy, nejsou zde žádné služby vytvářející důvěru. Sám je zastáncem názoru, že jediný elektronický podpis, který by měl mít účinky klasického vlastnoručního podpisu, má pouze kvalifikovaný podpis, protože „zaručený“ elektronický podpis již identitu podepsané osoby ve skutečnosti nezaručuje a „prostý“ elektronický podpis nezaručuje prakticky vůbec nic, tedy ani integritu podepsaných dat, ani identitu podepsané osoby. Po vzoru německé právní úpravy zpochybňuje Podaný i v praxi běžně využívaný podpis biometrický.¹⁷⁵ V případě biometrického podpisu se zjednodušeně spotřebitel podepisuje na elektronické zařízení (tzv. pad), který snímá dynamické vlastnosti podepisujícího, a nahrazuje tím vlastnoruční podpis do elektronické podoby.

Opačný názor zastává Smejkal, který naopak z pohledu soukromoprávního užívání ve spotřebitelském styku považuje za nejvhodnější používání dynamického biometrického podpisu, který přináší výhodu nemožnosti jeho vytvoření jinou osobou, na rozdíl od kryptografického elektronického podpisu, kde nemůžeme vyloučit, že s podpisovými daty

---

¹⁷⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES. Úř. věst. L 257/73, 28. srpna 2014.

¹⁷⁵ PODANÝ, Jan. *Podepisování soukromých listin včera, dnes a zítra*. [online]. advokatnidenik.cz, 4. 5. 2020 [cit. 24. 3. 2022]. Dostupné na <<https://advokatnidenik.cz/2020/05/04/podepisovani-soukromych-listin-vcera-dnes-a-zitra/>>.

nakládala jiná osoba, lhostejno zda s vědomím jejich vlastníka nebo na základě nějakého protiprávního činu. Současně podle Smejkalů umožňuje verifikaci pravosti podpisu díky dynamickým biometrickým datům na daleko vyšší úrovni důvěry než u klasického vlastnoručního podpisu.¹⁷⁶

Podobným směrem jako v případě názoru Podaného směřuje i rozhodovací praxe soudů, kdy je za doposud stěžejní rozhodnutí považováno rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 3210/2007, který považuje za dostatečné ověření identity podepisujícího pouze použití podpisu kvalifikovaného.¹⁷⁷ Tím se převážně řídí i rozhodovací praxe soudů nižší instance dnešních dní. Pro uvedení příkladu autor vybral rozsudek Okresního soudu v Benešově sp. zn. 18 C 225/2021, který posuzoval, zdali byla dodržena písemná forma v případě uzavření úvěrové smlouvy. Poskytovatel jako žalobce tvrdil, že prostý elektronický podpis byl na smlouvu připojen právě žalovaným spotřebitelem, a to za pomoci podpisového SMS kódu, přičemž bylo možné zjistit jakoukoliv následnou změnu dat. Soud rozhodl tak, že tomuto poskytovateli se nepodařilo prokázat, že žalovaný spotřebitel zasláním SMS kódem podepsal právě smlouvu předloženou poskytovatelem. Samotná úvěrová smlouva v elektronické podobě neobsahovala žádné záznamy o tom, že by k němu byly připojeny podpisy (tj. data v elektronické podobě, která by byla připojena k jiným datům), tj. žádné záznamy o tom, že by elektronická smlouva obsahovala kvalifikovaný elektronický podpis.¹⁷⁸

Na stejném principu stojí i rozhodovací praxe finančního arbitra, který posuzoval, zdali dokumenty s technickými vlastnostmi formátu PDF a EML splňují podmínky § 562 odst. 1 OZ. Finanční arbitr dovedl, že oba tyto formáty, které zachycují obsah smlouvy o úvěru vyhovují požadavkům dodržení písemné formy, pokud umožňují určení jednatelky osoby a když obsahují podpis spotřebitele ve formě kryptografického kontrolního kódu a podpis poskytovatele ve formě digitálního podpisu s datem jejich připojení ke smlouvě o úvěru. Finanční arbitr v tomto konkrétním případě rovněž souhlasil s argumentací poskytovatele, který měl za splněnou svou povinnost poskytnout smlouvu o úvěru na trvalém nosiči dat, pokud byla zprostředkována spotřebiteli v internetovém bankovníctví, ke kterému

---

¹⁷⁶ SMEJKAL, Vladimír. Kryptografický a dynamický biometrický podpis podle platné právní úpravy. *Právní rozhledy*. 10/2019, s. 343.

¹⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 33 Cdo 3210/2007.

¹⁷⁸ JANOŠEK, Vladimír. *Prostý elektronický podpis dle EIDAS v soudní praxi*. [online]. epravo.cz, 20. 4. 2022 [cit. 11. května 2022]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/prosty-elektronicky-podpis-dle-eidas-v-soudni-praxi-114434.html>>.

dostal spotřebitel unikátní přístupové údaje. Finanční arbitr také potvrdil, že dokument ve formátu PDF splňuje požadavek na nezměněnou reprodukci obsahu.¹⁷⁹

Autor je však toho názoru, že výše citované rozhodnutí Nejvyššího soudu následované obecnými soudy není vzhledem k praxi aktuální a neodráží zavedenou obchodní kulturu, která se mílovými kroky posunula kupředu také v souvislosti s celosvětovou pandemií onemocnění COVID-19. Ač nelze nesouhlasit s argumenty obhajující jako jediný správný prostředek podpis prostřednictvím kvalifikovaného certifikátu, autor se k takovému výkladu staví kriticky, protože je nutné přihlédnout k této problematice z širší perspektivy. Uplynulo již mnoho let, co lze technicky i právně kvalifikovaný podpis k právnímu jednání využívat, ale objektivně nedošlo k žádnému většímu rozšíření jeho užití ve veřejnosti, a to jak v důsledku jeho nepraktičnosti, tak třeba i vzhledem k jeho ceně. Autor se přiklání k názoru, že rozhodovací praxe soudů by měla být otevřenější a právní praxe by měla řešit možnosti, jak se trendům více přizpůsobit a nespokojit se pouze s tvrzením, že pokud listina není opatřena kvalifikovaným podpisem využívajícím asymetrickou kryptografii, nelze mít za dodržanou zákonem vyžadovanou písemnou formu. Autor souhlasí s kritikou tohoto přístupu, kteří vnímají problém těchto názorů ve skutečnosti, že zaměňují potenciaální důkazní problémy s otázkou platnosti či neplatnosti právního jednání opatřeného prostým elektronickým podpisem. Jinak řečeno, u různých úrovní podpisů v praxi nepochybně vznikne různá míra důkazní spolehlivosti, ale jejich volba podložena úvahou o jejich efektivitě, jednoduchosti, dostatečnosti nebo ceně musí být výhradně záležitostí jednajících a nemůže mít sama o sobě vliv na platnost jednání.¹⁸⁰ Autor níže nabízí svůj pohled na danou problematiku a uvádí možná řešení.

---

¹⁷⁹ Nález finančního arbitra ze dne 12. 6. 2019, č. j. FA/SR/SU/1486/2018-37.

¹⁸⁰ AMLER, Pavel, KORBEL, František, KOVÁŘ, Dalibor. *Interpretace elektronického podpisu a související identifikace v soukromém právu*. [online]. *pravni prostor.cz*. 4. 11. 2020 [cit. 18. dubna 2022]. Dostupné na <<https://www.praniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/interpretace-elektronickeho-podpisu-souvisejici-identifikace-v-soukromem-pravu>>.

U posuzování splnění obligatorní písemné formy právního jednání v případě kontraktace elektronicky a na dálku je nutno zabývat se podmínkami uvedenými v ustanovení § 562 odst. 1 OZ. Aby byla dodržena písemná forma právního jednání učiněného elektronickými prostředky, musí splňovat tyto dva předpoklady:

- a) *zachycení obsahu právního jednání,*
- b) *možnost určení jednající osoby.*

Vztah obou ustanovení § 562 odst. 1) a 561 odst. 1) OZ lze vykládat tím způsobem, že zatímco § 562 odst.1 OZ obecně povoluje použití elektronických a jiných technických prostředků pro právní jednání s tím, že písemná forma je zachována jen v případě, že tyto prostředky umožňují zachycení jeho obsahu a určení jednající osoby, pak ustanovení § 561 odst. 1 OZ navíc vyžaduje k platnosti právního jednání v písemné formě podpis jednajícího, který musí být přítomen. K tomu, abychom mohli dojít k závěru o dodržení písemné formy právního jednání, není zcela zřejmé, zdali je nutné náležitosti vymezené v obou uvedených ustanoveních dodržet současně. Odborná veřejnost se totiž neshoduje v názoru na vztah těchto ustanovení, kdy jedna část odborné veřejnosti se přiklání k názoru, že § 562 odst. 1 OZ je zvláštním ustanovením k § 561 odst. 1 OZ a upravuje náležitosti právního jednání, které nevyžadují podpis.¹⁸¹ Druhá část odborné veřejnosti má za to, že § 562 odst. 1 za zvláštní ustanovení k § 561 odst. 1 považován být nemůže a podpis jednajícího nesmí u písemného právního jednání chybět.¹⁸² Od toho se odvíjí otázka, zdali elektronický podpis musí umožňovat určení jednající osoby, nebo jestli se uplatní pouze ustanovení § 7 adaptačního zákona, dle kterého lze k podepisování elektronickým podpisem použít výše zmiňovaný prostý typ elektronického podpisu. V běžné praxi by to znamenalo uvedení jména a příjmení k datové zprávě s vyjádřením souhlasu. Je však nepochybné, že to nelze považovat za metodu jednoznačného ověření identity jednajícího a jedna uvedených podmínek by tak nebyla splněna.

Pokud jde tedy o splnění výše uvedených podmínek, první z nich vyjadřuje požadavek na zachycení obsahu právního jednání. K požadavku zachycení obsahu právního jednání obecně stačí, že obsah lze uchovat a opakovaně zobrazit, což například splňuje i prostý e-mail.¹⁸³

---

¹⁸¹ KORBEL, František, MELZER, Filip. Písemnost, elektronický a biometrický podpis v elektronickém právní jednání. *Bulletin Advokacie*, 2014, č. 12, s. 31–36.

¹⁸² JANOUŠEK, Michal. In. LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654)*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1799–1804.

¹⁸³ JANOUŠEK, Michal. LAVICKÝ a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654)*. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1799-1804.

Ke splnění druhé uvedené podmínky je třeba naplnit požadavek určení jednající osoby. Podle § 7 adaptačního zákona postačuje při soukromoprávní komunikaci jakýkoliv typ elektronického podpisu, včetně tzv. prostého elektronického podpisu, který nemusí naplňovat požadavky kladené na vyšší formy elektronických podpisů v podobě tzv. zaručeného a kvalifikovaného elektronického podpisu. Podle legální definice elektronického podpisu uvedené v čl. 3 bodu 10 nařízení eIDAS lze za elektronický podpis považovat jakákoliv data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena, a která podepisující osoba používá k podepsání. S ohledem na takto široké vymezení elektronického podpisu lze nepochybně za tzv. prostý elektronický podpis považovat rovněž napsání jména a příjmení na závěr e-mailové zprávy. K tomuto tématu se vyslovila ve své odpovědi na kvalifikovaný dotaz také ČNB a došla k následujícím závěrům.

ČNB nepovažuje za nezbytné, aby za účelem dodržení písemné formy byla v soukromoprávních vztazích právní jednání učiněná elektronickými prostředky vždy podepsána zaručeným elektronickým podpisem ve smyslu článku 3 bod 11) eIDAS, resp. dříve § 2 písm. b) zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu. Požadavek písemné formy vyplývá dle důvodové zprávy k ZSÚ z nutnosti nastolení právní jistoty v těchto smluvních vztazích a z nutnosti zajištění důkazů pro případné právní spory a pak především kvůli snaze potlačit v současnosti vyskytující se praktiky, kdy spotřebitel uzavírá závazky, aniž by se předem mohl seznámit s jejich podmínkami a důsledky. Těmto záměrům může dle ČNB vyhovět i tzv. prostý elektronický podpis.¹⁸⁴

Avšak z důvodu zabránění možnému zneužití údajů jiné osoby a z důvodu ochrany spotřebitele před následky právních jednání, s kterými nevyjádřil souhlas, očekává ČNB v souladu s povinností poskytovatele a zprostředkovatele provozovat dle § 75 ZSÚ svou činnost s odbornou péčí zavedení mechanismů, které zajistí dostatečnou úroveň ověření identity jednající osoby.

Otevírá se tedy otázka, jaký mechanismus poskytovatele toto splňuje nebo může splňovat. Je důležité zmínit, že samozřejmě nikdy neexistuje stoprocentní jistota, že mohl jednat i někdo jiný než spotřebitel, ostatně, ani klasická listinná forma písemného právního jednání s podpisem jednající osoby negarantuje stoprocentní určitost autora podpisu, ale vytváří pouze důkaz, na jehož základě lze s určitou pravděpodobností předpokládat, že

---

¹⁸⁴ ČNB. *Soubor otázek a odpovědí – K některým ustanovením zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, otázka 11* [online]. cnb.cz, [5. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2017-02/>>.

autorem projevu vůle na listině je osoba, která ji podepsala. Ani v případě kvalifikovaného podpisu nemáme jistotu, že například s USB tokenem obsahujícím soukromý klíč nenakládá jiná neoprávněná osoba, je jedno jestli na pokyn oprávněné osoby či nikoliv. Jde však o soukromou listinu, a proto je na každém, aby dokázal její pravost a správnost.¹⁸⁵

U mechanismů ověřující identitu spotřebitele je podstatné určit, identifikovat a zjistit autentičnost jeho podpisu za účelem zachycení obsahu právního jednání a určení jednající osoby. V praxi se lze setkat s různými přístupy. Asi nejužívanějším způsobem je uzavření smlouvy o přístupu do určité elektronické platformy, jak je tomu třeba u internetového bankovníctví. Velmi rozmanitá praxe je u jednání na dálku prostřednictvím elektronické komunikace. Poskytovatelé zde užívají metodu zasílání symbolických tzv. verifikačních plateb ze spotřebitelova bankovního účtu, kde již určité ověřovací kroky učinila banka při založení tohoto účtu. Je zde tudíž předpoklad, že s tímto osobním účtem je oprávněna nakládat pouze osoba spotřebitele. Toto je doplňováno a kombinováno zasláním naskenovaných dokladů totožnosti, bankovních výpisů nebo potvrzovacími sms zprávami. V praxi se objevují i zcela nekonvenční metody, kdy je například realizován webkamerový interaktivní videohovor apod. Neexistují zatím pro poskytovatele žádná bližší vodítka, jak splnění požadavku písemné formy dodržet i prostřednictvím elektronických nástrojů na dálku. Je to zapříčiněno zejména tím, že se tímto tématem zabývá minimum judikatury a regulátor ve svých praktických stanoviscích odkazuje spíše na obecné právní předpisy.¹⁸⁶ Autor je toho názoru, že obchodní trend nevyhnutelně táhne k přesunu do online prostředí a také právo by mělo v tomto odvětví přizpůsobit svou regulaci, aby takový způsob kontraktace umožnilo, avšak stanovilo jednoznačná pravidla pro jeho využití.

Na tomto místě je ještě nutno připomenout základní zásady soukromého práva, které by měly být v praktickém obchodním přístupu i v rozhodovací praxi soudů podle názoru autora zohledněny. Jedná se zásadu bez formálnosti ve smyslu ustanovení § 559 OZ, dle kterého má každý právo zvolit si pro právní jednání libovolnou formu, není-li ve volbě omezen ujednáním nebo zákonem. Zásadu autonomie vůle a poctivosti, kdy je v soukromoprávních vztazích každý oprávněn svobodně rozhodovat o tom, zda s určitou osobou uzavře smlouvu, v jaké podobě ji uzavře, zdali ústně, konkludentně, či písemně (v listinné či elektronické podobě), přičemž každý může současně oprávněně spoléhat na to, že

---

¹⁸⁵ KORBEL, František, MELZER, Filip. Písemnost, elektronický a biometrický podpis v elektronickém právní jednání. s. 35.

¹⁸⁶ KOŽUŠNÍK, Rudolf. Povinná forma spotřebitelských smluv o úvěrovém financování. Symposium „Regulace spotřebitelských úvěrů“. *Pražský právníkový podzim*, 2016, s. 25-26.

druhá smluvní strana jedná poctivě, nepodepisuje něco, čím se necítí být vázána nebo s čím nesouhlasí, nebude se vydávat za někoho, kým není a nepokusí se nikoho uvést v omyl.¹⁸⁷

6.3 Dílčí závěr

Autor je přesvědčen o tom, že se nelze spokojit s pouhou potvrzovací sms zprávou z telefonního čísla spotřebitele, jak tomu bylo v případě výše citovaného rozhodnutí okresního soudu, ale pokud poskytovatel úvěru prokáže logický kontraktační mechanismus, a pokud s ním spotřebitel souhlasí, nemělo by být bráněno jejich svobodné vůli, pokud zákon takový postup výslovně nezakazuje a sám jednoznačné řešení nenabízí.

Ač z jiného důvodu nežli například Podaný, kriticky se autor staví k biometrickému podpisu. Autor nijak nezpochybňuje jeho technické výhody před podpisem vlastnoručním či kvalifikovaným, ale má za to, že z praktického hlediska nepřináší do obchodního vztahu ty výhody, které od nich strany logicky potřebují. Fakticky žádný spotřebitel nemá možnost vlastního zařízení, na němž by dokázal biometrický podpis vytvořit, proto stále zůstává nutnost fyzicky navštívit poskytovatele a vytvořit biometrický podpis na jeho zařízení.

Minimální požadavky na logický kontraktační mechanismus, který by dostatečným způsobem osvědčil identitu jednajícího, si autor dovoluje navrhnout níže. Považuje za něj například zaslání smluvní dokumentace elektronicky, nejběžněji e-mailovou zprávou nebo do založeného klientského účtu, ke kterému je zajištěn spotřebiteli zabezpečený přístup skrze ověřené přihlašovací jméno a spotřebitelem zvolené heslo. U této smluvní dokumentace by měla být nejdříve možnost vyslovení souhlasu spotřebitele právě s touto konkrétní smluvní dokumentací, v praxi se to technicky řeší povinností tzv. „vyscrollovat“ celý dokument až do jeho konce, čímž je osvědčeno, že spotřebiteli bylo umožněno předem se seznámit s předloženou listinou, a poté povinnost kliknutím potvrdit, že se s listinou seznámil až do konce. Poté spotřebitel může přejít k samotnému podpisu elektronického dokumentu. Samotný podpis si můžeme představit i jako jakýsi spotřebitelův pokyn k akci, aby nastal řetězec mechanismů vedoucí k uzavření smlouvy, tzn. vložení jeho prostého elektronického podpisu, ověření identity jeho osoby jako jednajícího a uložení takto vytvořeného (podepsaného) dokumentu buď v jeho klientském účtu nebo zasláním do jeho e-mailové adresy, aby došlo k vyloučení dalších změn v dokumentu.

---

¹⁸⁷ AMLER, Pavel, KORBEL, František, KOVÁŘ, Dalibor. *Interpretace elektronického podpisu a související identifikace v soukromém právu*. [online]. pravni prostor.cz. 4. 11. 2020 [cit. 18. dubna 2022]. Dostupné na <<https://www.pravni-prostor.cz/clanky/obcanske-pravo/interpretace-elektronickeho-podpisu-souvisajici-identifikace-v-soukromem-pravu>>.

Pro ověření identity jednajícího (podepisujícího) spotřebitele se autorovi jeví nejvhodnější kupříkladu zmiňovaný interaktivní videohovor, kde bude výslovně uvedeno, co se uzavírá za smlouvu včetně zásadních podmínek, jaký je datum a čas, někdy je během tohoto hovoru podpisujícím nastaven na kameru i doklad totožnosti.

Nebo jako vhodnou považuje autor také verifikační platbu z bankovního účtu spotřebitele, kde je předpoklad, že totožnost jednajícího byla již ověřena bankou při zakládání účtu a že jednající osobou je právě ta, která má k danému bankovnímu účtu zřízen přístup a uživatelská oprávnění. Tato platba však musí být určitým způsobem spojena s konkrétním dokumentem, což lze zajistit například dnes hojně využívaným QR kódem vygenerovaným na podepisovaném dokumentu.

Ačkoliv se mohou jevit autorem navržená řešení jako složitě proveditelná, ve skutečnosti lze tento postup realizovat během několika málo minut a pro obě smluvní strany je to lepší řešení než za sebou složitě fyzicky cestovat nebo si kupovat drahou licenci k certifikovanému kvalifikovanému podpisu. Spoustu praktický potíží by vyřešila i zákonem stanovená povinnost mít datovou schránku. Aktuálně v roce 2022 je tato povinnost stanovena všem právnickým osobám a fyzickým osobám samostatně výdělečně činným. Autor má za to, že nastává doba, kdy je potřeba přemýšlet nad tím, zdali by tuto povinnost neměl zákonodárce stanovit pro všechny fyzické osoby starší osmnácti let.

7 Seznam pramenů

7.1 Monografie a sborníky

BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 549 s. ISBN 978-80-7400-440-7.

BOHADLO, David; POTĚŠIL, Lukáš; POTMĚŠIL, Jan. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 220 s. ISBN 978-80-7400-413-1.

BÜLOW, Arzt. *Verbraucherrecht*. Auflage 9., C. H. Beck, 2016. 932 s. ISBN 978-3-406-68270-4.

DOHNAL, Jakub. *Spotřebitelský úvěr*. Praha: Leges, 2011. 128 s. ISBN 978-80-87212-76-2. ISBN 978-80-87212-76-9.

DVOŘÁKOVÁ, Iva. *Komunitární právní úprava spotřebitelského úvěru v praxi*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2010. 79 s. ISBN 978-80-7418-091-0.

FILIPOVÁ, Alena. ZEMAN, Jiří. *Role of Education in Consumer Protection*. Vysoká škola ekonomická v Praze, 2009. 26 s. ISBN 978-80-245-1491-8.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 6. vydání. Plzeň: Aleš Čaněk, 2013. 310 s. ISBN: 978-80-7380-454-2.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 826 s. ISBN 978-80-7179-254-3.

HOFMANN, Markus. *Die Reform der Verbraucherrecht-Richtlinie (87/102/EWG)*. Buch. XXIII, Hardcover De Gruyter, 2007. 389 s. ISBN 978-3-89949-397-9.

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721-2054)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 1335 s. ISBN 978-80-7400-535-0 IV.

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8.

HULVA, Tomáš. *Ochrana spotřebitele*. Praha: Wolters Kluwer, 2005. 452 s. ISBN: 978-80-7357-064-4.

HUSTÁK, Zdeněk a kol. *Zákon o podnikání na kapitálovém trhu*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 2012. 1029 s. ISBN 978-80-7400-433-9.

JAUERNIG, Othmar. *Bürgerliches Gesetzbuch*. 17. Auflage. München: C.H. Beck, 2018. 2500 s. ISBN 978-3-406-71269-2.

JÍLEK, Josef. *Finanční trhy a investování*. 1. vydání. Praha: Grada, 2009. 648 s. ISBN 977-80-247-1653-4.

KASÍKOVÁ M. a kol. *Exekuční řád*. Komentář. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 1366 s. ISBN 978-80-7400-855-9.

KLEIN, Jerry. *Consumer inflation fighter guide*. 1. ed. California: Treasured Publications, Inc. 1979. 195 s.

KRÜGER, W. WESTERMANN, P. a kol. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*. Svazek 3., Schuldrecht, Besonderer Teil. ISBN 978-3-406-66543-1.

KURKA, René. PAŘÍKOVÁ, Anežka. *Subjekty finančního trhu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 216. ISBN 978-80-7400-277-9.

LAVICKÝ a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654)*. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 2292 s. ISBN 978-80-7400-852-8.

LE GOFF, Jacques. *Peníze a život*. 1. vydání. Praha: Agro, 1986. 85 s. ISBN 80-7203-657-2.

MACEK, Jiří. *Rozhodnutí ve věcech obchodní firmy a nekalé soutěže*. II. díl. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 609 s. ISBN 978-80-7400-410-0.

MATES, Pavel a kol. *Základy správního práva trestního*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 272 s. ISBN 978-80-7400-680-7.

MELZER, Filip. *Metodologie nalézání práva*. Úvod do právní argumentace. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 304 s. ISBN 978-80-7400-149-9.

PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Václav a kol. *Občanský zákoník*. Komentář. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022.

PRICE, Ray. *Business and You as a Consumer, Worker, and Citizen*. 5. ed. General business for everyday living, 1979. 568 s. ISBN 0-07-050810-0.

REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2016. 384 s. ISBN 978-80-274-5871-8.

RÝDL, Tomáš; BARÁK, Josef; SAŇA, Luděk; VÝBORNÝ, Petr; *Zákon o České národní bance: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 344 s. ISBN: 978-80-7478-622-8.

SCHOLZ, Petr. *Komentář k zákonu o finančním arbitrovi*. Praha: C. H. Beck, 2009. s. VII. ISBN: 978-80-7400-091-1.

SELUCKÁ, Markéta. *Koupě a prodej*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 265 s. ISBN 978-80-7400-471-1.

SELUCKÁ, Markéta. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 134 s. ISBN 978-80-7400-037-9.

SLANINA, Jan a kol. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 900 s. ISBN 978-80-7400-645-6.

SMOLÍK, Petr. Finanční arbitr: rozhodčí nebo správní řízení? In. *Pocta Jiřímu Švestkovi k 75. narozeninám*. Praha: ASPI, 2005. 388 s. ISBN 80-7357-057-2.

ŠRÁMKOVÁ, Dana. Ochrana spotřebitele v rámci činnosti finančního arbitra. In *Sborník příspěvků: Současné aktuální otázky spotřebitelského práva*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4568-2.

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek V, (§ 1721-2520)*. Praha: Wolter Kluwer, 2014. 1700 s. ISBN 978-80-7478-638-9.

TICHÝ, Luboš. *Ochrana spotřebitele*. Praha: Centrum právní komparistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014. 224 s. ISBN 978-80-87488-13-3.

TICHÝ, Luboš. VEČL, Tomáš. *Vývoj evropského spotřebitelského práva*. Praha: Centrum právní komparistiky Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2009, 163 s. ISBN 978-80-904209-4-6.

TOMANČÁKOVÁ, Blanka. Consumer Law Regulation in the Czech Republic in the context of EU law: Theory and Practise. In DEVENNEY, James; KENNY, Mel. *European Consumer Protection Theory and Practise*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. s. 397 – 411. ISBN 9781107013018.

TINTĚRA, Tomáš. *Závazky a jejich zajištění v novém občanském zákoníku*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. 200 s. ISBN 978-80-87576-75-5.

VACEK, Lukáš. *Zákon o spotřebitelském úvěru. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 448 s. ISBN 978-80-7478-776-8.

VEČEŘA, Jiří. *Ochrana spotřebitele v České republice a Evropské unii*. Praha: Leges, 2013. 266 s. ISBN 978-80-87576-34-2.

WACHTLOVÁ, L. SLANINA, J. *Zákon o spotřebitelském úvěru*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 346 s. ISBN 978-80-7400-118-5.

WILLIAMS, Alma. *Educating the consumer - a practical guide*. 1. ed. London: Longman Group Ltd, 2005. 210 s. ISBN 0-582-36507-4.

7.2 Časopisy

BALCAROVÁ, Anna. Nový zákon o spotřebitelském úvěru. *Právní rozhledy*, 2017, č. 8, s. 274–275. ISSN 1210–6410.

BEZOUŠKA, Petr. Zkoumání úvěruschopnosti dle zákona o spotřebitelském úvěru. *Právní rozhledy*, roč. 2017, č. 11, ISSN 1210–6410.

ELIÁŠ, Karel. Součást věci a příslušenství věci. *Ad Notam*, 2007, č. 4, s. 103. ISSN 1211-0558.

GOTTWALD, Jiří. Neplatnost smluv o spotřebitelském úvěru. *Časopis Soudce*, 2015. č. 6, s. 6. ISSN 1211-5347.

HOBL, Jaroslav. Posouzení úvěruschopnosti spotřebitele a dopady na exekuční řízení. *Obchodní právo*, 2020, roč. 29, č. 5, s. 29-39.

HORÁK, Pavel. Smluvní pokuta v nové úpravě soukromého práva. *Právní rozhledy*, 2015, č. 19, s. 649. ISSN 1210-6410.

HUSTÁK, Zdeněk. Klamavá reklama v oblasti finančních služeb – poznámky k aktuální nástrojům ochrany spotřebitele. *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 5, s. 129. ISSN 1803–6554.

JANOUŠEK, Michal, MIKOLAJEK, Ivo. Právní následky porušení povinnosti přezkoumat bonitu klienta podle zákona o spotřebitelském úvěru. *Právní rozhledy*, 2022, č. 6, s. 191, ISSN 1210–6410.

KORBEL, František.; MELZER, Filip. Písemnost, elektronický a biometrický podpis v elektronickém právní jednání. *Bulletin Advokacie*, 2014, č. 12, s. 31–36. ISSN 1210–6348.

KOTÁSEK, Josef. Reklama na spotřebitelské úvěry v novém zákoně o spotřebitelských úvěrech: Větší (dez)orientace spotřebitele? Právnická fakulta Masarykovy univerzity. *Jurisprudence*, Praha: Wolters Kluwer ČR a.s., 2017, XIX, č. 7, s. 31–34. ISSN: 1802-3843.

LIŠKA, Petr. Postavení finančního arbitra v rámci systému státních orgánů České republiky. Praha: *Právní rozhledy*, 2006, č. 10. ISSN 1210-6410.

MAREK, Karel. Smlouva o úvěru. *Bulletin advokacie*, 2005, č. 11-12, s. 29. ISSN 1210-6348.

MAŠTALKA Jiří; NONNEMANN František. Informační databáze o bonitě a důvěryhodnosti spotřebitele. *Právní rozhledy*, 2016, č. 10, s. 365. ISSN 1210–6410.

NONNEMANN, František. Zpracování veřejně dostupných osobních údajů a GDPR. *Právní rozhledy*, 2018, č. 5, ISSN 1210-6410.

ONDREJOVÁ, Dana. Několik zamyšlení nad spotřebitelskou ochranou v kontextu nové judikatury. *Bulletin advokacie*, 2018, č. 1-2, s. 36. ISSN 1210-6348.

PAŘÍZEK, Igor. Vykonatelnost smluvní pokuty. *Právní rozhledy*, 2015, č. 5, s. 179. ISSN 1210–6410.

ŘEZNIČKOVÁ, Iva. K povinnosti posoudit úvěruschopnost spotřebitele. *Jurisprudence*, 2015, č. 3, s. 36–41. ISSN 1802-3843.

SLANINA, Jan. Spotřebitelské úvěry – novinka v pravomoci finančního arbitra. *Právní rozhledy*, 2011, č. 20. ISSN 1210-6410.

SMEJKAL, Vladimír. Kryptografický a dynamický biometrický podpis podle platné právní úpravy. *Právní rozhledy*. 10/2019, s. 343. ISSN 1210–6410.

ŠILHÁN, Josef. Několik poznámek k pojmu prodlení dlužníka v NObčZ. *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 5, s. 140. ISSN 1803-6554.

VNENK, Vladislav. Zásada poctivosti a nepoctivý záměr v oddlužení. *Právní rozhledy*, 2017, č. 6, s. 198. ISSN 1210-6410.

7.3 Soudní judikatura a stanoviska

a. Judikatura Soudního dvora Evropské unie

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 14. června 2006, *Banco Espanol de Crédito, SA proti Joaquín Calderón Camino*, C 618/10.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 25. ledna 2017, *BAWAG PSK Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG v. Verein für*, C-375/15.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 18. prosince 2014, *CA Consumer Finance SA proti Ingrid Bakkaus*, C-449/13.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 4. června 2015, *Froukje Faber proti Autobedrijf Hazet Ochten BV*, C-497/13.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 9. listopadu 2016, *Home Credit Slovakia, a.s. proti Kláre Bíróové*, C-42/15.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 24. února 2022, *Lietuvos Aukščiausiasis Teismas – Litva – „Tiketa“ UAB v. M. Š.*, C-536/20.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 9. července 2015, *Maria Bucura proti SC Bancpost SA*, C-348/14.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 3. července 1997. *Benincasa proti Dentalkit*, C-269-95.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 20. ledna 2005, *Oberster Gerichtshof: Johann Gruber proti Bay Wa AG*, C-464/01.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 5. března 2020, *OPR-Finance s.r.o. proti GK*, C-679/18.

b. Ústavní soud

Nález Ústavního soudu ze dne 20. června 2001, sp. zn. ÚS 59/2000.

Nález Ústavního soudu ze dne 10. ledna 2012, sp. zn. I. ÚS 1930/11.

Nález Ústavního soudu ze dne 2. ledna 2013, sp. zn. IV. ÚS 3065/12.

Nález Ústavního soudu ze dne 11. listopadu 2013, sp. zn. I. ÚS 3512/11.

Nález Ústavního soudu ze dne 3. listopadu 2020 sp. zn. Pl. ÚS 10/17.

Nález Ústavního soudu ze dne 26. února 2019, sp. zn. III. ÚS 4129/18.

Nález Ústavního soudu ze dne 8. srpna 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15.

Nález Ústavního soudu ze dne 1. dubna 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18.

Nález Ústavního soudu ze dne 11. prosince 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12.

Nález Ústavního soudu ze dne 26. ledna 2012, sp. zn. 199/11.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 6. října 2021, sp. zn. Pl. ÚS 3/20.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. února 2011, sp. zn. Pl. ÚS 1/10.

c. Nejvyšší soud

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 1998, sp. zn. 3 Cdon 1398/96.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. září 2003, sp. zn. 33 Odo 518/2003.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. března 2004, sp. zn. 35. Odo 101/2002.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. dubna 2008, sp. zn. 22 Cdo 679/2007.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. říjen 2008, sp. zn. 32 Odo 873/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2011, sp. zn. 23 Cdo 5194/2009.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. července 2011, sp. zn. 33 Cdo 3008/2009.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. listopad 2012, sp. zn. 23 Cdo 854/2012.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. října 2009, sp. zn. 33 Cdo 3210/2007.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. července 2018, sp. zn. 33 Cdo 2178/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. ledna 2018, sp. zn. 20 Cdo 4022/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2007, sp. zn. 32 Odo 1726/2006.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. června 2010, sp. zn. 23 Cdo 5280/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. července 2008, sp. zn. 20 Cdo 2273/2008.

d. Nejvyšší správní soud

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. ledna 2004, sp. zn. 3 As 3/2003.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. dubna 2007, sp. zn. 2 Afs 176/2006.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. září 2007, sp. zn. 5 Afs 148/2006-50.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. ledna 2009, sp. zn. 2 As 75/2008-96.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. září 2013, sp. zn. 9 As 124/2012-40.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. dubna 2015, sp. zn. 1 As 30/2015-36.

e. Nález finančního arbitra

Nález finančního arbitra ze dne 20. března 2017, sp. zn. FA/SU/374/2015.

Nález finančního arbitra ze dne 20. dubna 2021, sp. zn. FA/SR/802/2020-29.

Nález finančního arbitra ze dne 12. června 2019, sp. zn. FA/SR/SU/1486/2018.

Nález finančního arbitra ze dne 28. května 2018, sp. zn. FA/SR/SU/1192/2017

f. Rozhodovací praxe soudů nižší instance

Rozsudek Okresního soudu v Benešově ze dne 21. 12. 2021, sp. zn. 18 C 225/2021.

Rozsudek Okresního soudu Brno-venkov ze dne 12. října 2021, sp. zn. 11 C 153/2020.

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 1. 2015, sp. zn. 22 A 22/2013.

7.4 Právní předpisy

Nařízení komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1125/2014 ze dne 19. září 2014, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU, pokud jde o regulační technické normy týkající se minimální peněžní částky pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu povolání nebo srovnatelné záruky pro zprostředkovatele úvěru

Nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánů právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES. Úř. věst. L 257/73, 28. srpna 2014.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a zrušení směrnice Rady 87/102/EHS. Úř. Věst. L 133/66, 22. května 2008.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/17/EU ze dne 4. února 2014 o smlouvách o spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení a o změně směrnic 2008/48/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010. Úř. Věst. L 60/34, 28. února 2014.

Směrnice komise 2011/90/EU ze dne 14. listopadu 2011, kterou se mění část II přílohy I směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES, kterou se stanoví dodatečné předpoklady pro výpočet roční sazby nákladů. Úř. Věst. L 296/35, 15. listopadu 2011.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/5/ES ze dne 27. ledna 1997 o přeshraničních převodech. Úř. věst. L 043, 14. února 1997

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů. Úř. věst. L 304/64, 22. listopadu 2011

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/ES ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích. Úř. věst. L 48/1, 23. února 2011

Vyhláška č. 384/2016 Sb. o odborné způsobilosti pro distribuci spotřebitelského úvěru, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákona č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 6/1993 Sb. České národní rady o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 370/2017 Sb. o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářející důvěru pro elektronické transakce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 96/2022 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti finančního trhu zejména v souvislosti s implementací předpisů Evropské unie týkajících se unie kapitálových trhů

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Důvodová zpráva k zákonu č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru

Důvodová zpráva k zákonu č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi

7.5 Internetové zdroje

AMLER, Pavel, KORBEL, František, KOVÁŘ, Dalibor. *Interpretace elektronického podpisu a související identifikace v soukromém právu*. [online]. pravni prostor.cz. 4. 11. 2020 [cit. 18. dubna 2022]. Dostupné na <<https://www.pravni prostor.cz/clanky/obcanske-pravo/i nterpretace-elektronickeho-podpisu-souvisejici-identifikace-v-soukromem-pravu>>.

BUČKOVÁ, Veronika. *Jak banka rozhodne, jestli vám dá, nebo nedá půjčku* [online]? finance.cz, 12. prosince 2018 [cit. 14. února 2021]. Dostupné na <<https://www.finance.cz/zpravy/finance/208678-bonita-klienta-jak-a-proc-ji-banky-zjistuji/>>.

BENEŠOVÁ, Jana. *Kam až sahá úřední povinnost přezkumu spotřebitelských úvěrů?* [online]. pravni prostor.cz, 25. dubna 2022, [cit. 2. května 2022] Dostupné na <<https://www.pravni prostor.cz/nazory/glosa-jany-benesove/kam-az-saha-uredni-povinnost-prezkumu-spotrebitelskych-uveru>>.

DROBIŠ, Zbyněk. *Odpovědnost vázaného zástupce? Zodpovídá zastoupený* [online]. investujeme.cz, 14. srpna 2014 [cit. 25. října 2021]. Dostupné na <<https://www.investujeme.cz/clanky/odpovednost-vazaneho-zastupce-zodpovida-zastoupeny/>>.

FIALA, František. *Nebankovní poskytovatelé spotřebitelského úvěru a žádost o udělení oprávnění k jejich činnosti* [online]. epravo.cz, 14. prosince 2016 [cit. 16. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/nebankovni-poskytovatele-spotrebitelskeho-uveru-a-zadost-o-udeleni-opravneni-k-jejich-cinnosti-104083.html>>.

HÁJKOVÁ, Monika. *Odložené platby na internetu: Jak fungují a kolik za ně zaplatíte* [online]. peníze.cz, 28. července 2016 [cit. 20. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.penize.cz/nakupy/314319-odlozene-platby-na-internetu-jak-funguji-a-kolik-za-ne-zaplatite>>.

HENLEY, W. E.; HAND, D.J., Statistical Classification Methods in Consumer Credit Scoring: A Review. *Journal of the Royal Statistical Society* [online]. 1997 [cit. 20. 4. 2021] Part 3. s. 523-541. Dostupné na <<https://pdfs.semanticscholar.org/fa58/5ac49b37a801ccd1b2e49118518414c810e2.pdf>>.

HUSTÁK, Zdeněk. *Nová pravidla pro poskytování a zprostředkování spotřebitelských úvěrů* [online]. epravo.cz, 26. února 2016, [cit. 2. října 2021]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/nova-pravidla-pro-poskytovani-a-zprostredkovani-spotrebitelskych-uveru-100618.html>>.

JANOŠEK, Vladimír. *Prostý elektronický podpis dle EIDAS v soudní praxi*. [online]. epravo.cz, 20. 4. 2022 [cit. 11. 5. 2022]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/prosty-elektronicky-podpis-dle-eidas-v-soudni-praxi-114434.html>>.

KADLECOVÁ, Edita. *Otevřela se Pandorina skříňka věcného přezkumu exekučních titulů v exekučním řízení? To ukáže až čas*. [online]. pravo21.cz, 23. července 2019 [cit. 26. dubna 2022] Dostupné na <<https://pravo21.cz/pravo/otevrela-se-pandorina-skrinka-vecneho-prezkumu-exekucnich-titulu-v-exekucnim-rizeni-to-ukaze-az-cas>>.

KOŽUŠNÍK, Rudolf. Povinná forma spotřebitelských smluv o úvěrovém financování. Symposium „Regulace spotřebitelských úvěrů“. *Pražský právníkový podzim*, 2016, s. 25-26. Dostupné na <http://www.asociaceveritelu.cz/getattachment/Aktuality/Napsali-o-nas/Soudce-19-6-2016/Soudce_2016_06_19.pdf.aspx>.

KRONMAN, Anthony. *Mistake, Disclosure, Information, and the Law of Contracts* [online]. uchicago.edu, [cit. 29. listopadu 2021]. Dostupné na <<https://www.journals.uchicago.edu/doi/10.1086/467583?mobileUi=0&>>.

MAREK, Karel. *K úvěru a zápůjčce* [online]. bulletin-advokacie.cz, 30. června 2015 [cit. 11. září 2021]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/k-uveru-a-zapujcce>>.

NĚMEC, Robert. Nová regulace spotřebitelských úvěrů – aneb Každý podle svých možností, každému podle jeho potřeb. Sympozium „Regulace spotřebitelských úvěrů“. Pražský právní podzim 2016, s. 31. Dostupné na <http://www.asociaceveritelu.cz/getattachment/Aktuality/Napsali-o-nas/Soudce-19-6-2016/Soudce_2016_06_19.pdf.aspx>

PLESKA, Gabriel. *Očima expertů: Lidé nám nemyslí. Zakažte reklamu na půjčky* [online]. peníze.cz, 22. června 2018 [cit. 23. června 2021]. Dostupné na <<https://www.penize.cz/spotrebitelske-uvery/337055-ocima-expertu-lidi-nam-nemysli-zakazte-reklamu-na-pujcky!>>.

PODANÝ, Jan. *Podpisování soukromých listin včera, dnes a zítra*. [online]. advokatnidenik.cz, 4. 5. 2020 [cit. 24. 3. 2022]. Dostupné na <<https://advokatnidenik.cz/2020/05/04/podepisovani-soukromych-listin-vcera-dnes-a-zitra/>>.

PODANÝ, Jan, KAJZROVÁ, Jana. *K posuzování úvěruschopnosti spotřebitele*. [online]. a dvokatnidenik.cz, 26. června 2020 [cit. 23. dubna 2022]. Dostupné na <<https://advokatnidenik.cz/2020/06/26/k-posuzovani-uveruschopnosti-spotrebitele/>>.

SELUCKÁ, Markéta. Ochrana spotřebitele jako projev změny společnosti aneb od civilních kodexů 19. století k moderním kodexům 21. století. *Masarykova univerzita*, 2015, roč. 2015, č. 2, s. 119-133. Dostupné na <http://socstudia.fss.muni.cz/sites/default/files/08_Ochrana_s_potrebitele_jako_projev_zmeny_spolecnosti_Marketa_Selucka.pdf.>

VILHELMOVÁ, Lucie; RŮŽIČKA Roman. *Model tzv. průměrného spotřebitele* [online]. epravo.cz, 12. září 2013 [cit. 7. března 2021]. Dostupné na <[>](https://www.epravo.cz/top/clanky/model-tzv-prumerneho-spotrebitele-92188.html).

7.6 Ostatní zdroje

Ministerstvo financí České republiky. *Rámcová politika MF v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu* [online]. mfcz.cz, 5. září 2007 [cit. 15. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.mfcz.cz/cs/soukromy-sektor/ochrana-spotrebitele/ramcova-politika-mf-ochrany-spotrebitele>>.

The Committee of European Securities Regulators. *Guidelines for the prudential assessment of acquisitions and increases in holding in the financial sector required by Directive 2007/44/ES* [online]. eba.europa.eu, 2007 [cit. 2. října 2021]. Dostupné na <https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/library/2015/11/08_543b.pdf>.

Český statistický úřad. *Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů 2016* [online]. czso.cz, 14. července 2017 [cit. 7. března 2021]. Dostupné na <<https://www.czso.cz/documents/10180/46388837/16001817.pdf/580aa93e-a92e-44a5-9255-d7dbcc346955?version=1.0>>.

ČNB. *Dohledový benchmark č. 3/2016 - Požadavky na výkon činnosti nebankovního poskytovatele spotřebitelského úvěru dle § 15 zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru* [online]. cnb.cz, 31. října 2016 [cit. 18. dubna 2021]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/vykon_dohledu/dohledove_benchmarky/download/dohledovy_benchmark_2016_03.pdf>.

ČNB. *Dohledový benchmark č. 1/2014: K výkladu povinnosti věřitele posoudit s odbornou péčí schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr* [online]. cnb.cz, 18. března 2014 [cit. 14. února 2022]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/legislativni_zakladna/ochrana_spotrebitele_spotrebitelcky_uver/download/dohledovy_benchmark_os_2014_01.pdf>.

ČNB. *Metodika ČNB – K podávání žádosti o udělení oprávnění k činnosti samostatného zprostředkovatele* [online]. cnb.cz, [cit. 18. dubna 2021]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/vykon_dohledu/povolovaci_schvalovaci_rizeni/poskytovatele_spotrebitelenskeho_uveru/download/Metodika_k_podavani_zadosti_SZ.pdf>.

ČNB. *Soubor otázek a odpovědi – K některým ustanovením zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, otázka 11* [online]. cnb.cz, [5. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2017-02/>>.

ČNB. Stanovisko k regulaci finančního trhu. *Jaký je základní právní rámec pro podnikatelské poskytování zpětné hypotéky a obdobných produktů spotřebitelům?* [online]. cnb.cz, 26. března 2020, [cit. 27. dubna 2022]. Dostupné na <<https://www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/legislativni-zakladna/stanoviska-k-regulaci-financniho-trhu/RS2020-03>>.

Ministerstvo financí České republiky. *Rámcová politika MF v oblasti ochrany spotřebitele na finančním trhu* [online]. mfc.cz, 5. září 2007 [cit. 15. dubna 2021]. Dostupné na <<https://www.mfc.cz/cs/soukromy-sektor/ochrana-spotrebitele/ramcova-politika-mf-ochrany-spotrebitele>>.

MONETA MONEY BANK. *Co je zpětná hypotéka?* [online]. moneta.cz, [cit. 27. dubna 2022] Dostupné na <<https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/co-je-zpetna-hypoteka>>.

Komise pro cenné papíry. *Posuzování odborné péče* [online]. cnb.cz, 2004 [cit. 30. listopadu 2017]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/dohled-financni-trh/.galleries/legislativni_zakladna/investicni_spolecnosti_investicni_fondy/download/metodika_odbp_20041015.pdf>.

ČNB. *K některým ustanovením zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru* [online]. cnb.cz, 27. září 2016 [cit. 13. září 2021]. Dostupné na <https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/.galleries/documents/FAQ_downloadgallery/k_nekterym_ustanovenim_zakona_c_257_2016.pdf>.

STILLWELL, William. BARRON, Hutton. EDWARDS, Ward. Evaluating Credit Applications: A Validation of Multiattribute Utility Weight Elicitation Techniques. In: *Organizational Behaviour and Human Performance*. University of Southern California, Volume 32, 1983, s. 92.

TURNER, Michael. VARGHESE, Robin. The Economic Consequences of Consumer Credit Information Sharing: Efficiency, Inclusion, and Privacy. The Policy & Economic Research Council, *OECD Privacy Guidelines*, 2010, s. 4.

ČNB. Úřední sdělení ČNB ze dne 3. prosince 2013 – K výkladu pojmů důvěryhodnost a odborná způsobilost. *Věstník ČNB*, částka 13/2013.

ČNB. Ústřední sdělení České národní banky ze dne 13. června 2017 – Doporučení k řízení rizik spojených s poskytováním retailových úvěrů zajištěných rezidenční nemovitostí. *Věstník ČNB*, částka 7/2017.